

Inšpektorat RS
za okolje in prostor

Poročilo o delu

2011

Ljubljana, februar 2012

KAZALO

1.	UVOD	5
2.	PREDSTAVITEV INŠPEKTORATA RS ZA OKOLJE IN PROSTOR.....	6
2.1.	SPLOŠNO O INŠPEKTORATU.....	6
2.2.	ORGANIZIRANOST.....	6
2.3.	KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA	6
2.3.1.	Kadrovska struktura	7
2.3.2.	Izobraževanje.....	7
2.3.3.	Materialni pogoji dela	7
2.4.	FINANČNA REALIZACIJA.....	7
3.	INŠPEKTORAT KOT PREKRŠKOVNI ORGAN	8
3.1.	PLAČILNI NALOGI PO ZP-1 (PN) V LETU 2011	8
3.2.	ODLOČBE O PREKRŠKU PO ZP-1 (ODL) V LETU 2011	8
3.3.	FINANČNO POROČILO O PREKRŠKOVNIH TERJATVAH V LETU 2011.....	8
3.3.1.	Globe.....	8
3.3.2.	Sodne takse	9
4.	INFORMIRANJE ORGANOV IN OBČANOV	10
5.	DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA	10
6.	INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO.....	11
6.1.	PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA	11
6.2.	ORGANIZACIJA DELA	11
6.3.	NAČRTOVANJE DELA.....	13
6.4.	MEDNARODNO SODELOVANJE	15
6.5.	INŠPEKTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM (OIS)	18
6.6.	ZAKONODAJNI POSTOPEK	18
6.7.	SODELOVANJE Z DRUGIMI ORGANI	19
6.8.	IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV.....	19
6.9.	UGOTOVITVE PRI DELU.....	19
6.9.1.	Splošne ugotovitve	19
6.9.2.	Prekrškovni postopek.....	24
6.9.4.	Nadzor predpisov kakovosti zraka	25
6.9.5.	Nadzor predpisov ravnanja z odpadki.....	26
6.9.6.	Nadzor emisij snovi in toplote v vode.....	32
6.9.7.	Nadzor urejanja voda in gospodarjenja z njimi	33
6.9.8.	Nadzor biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot.....	34
6.9.9.	Nadzor nad ravnanjem s snovmi in odpadnimi snovmi, ki tanjšajo ozonski plašč.....	37
6.9.10.	Nadzor gensko spremenjenih organizmov (GSO) v zaprtih sistemih	38
6.9.11.	Nadzor zavezancev, ki morajo pridobiti OVD za onesnaževanje večjega obsega.....	38
6.9.12.	Nadzor nad obrati tveganja za okolje.....	39
6.9.13.	Nadzor nad obrati večjega tveganja.....	39
6.9.14.	Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje	39
6.9.15.	Nadzor obremenjevanja s hrupom	40
6.9.16.	Nadzor nad elektromagnetnim sevanjem in sevanjem svetlobe.....	40
6.10.	ZAKLJUČEK	41
7.	INŠPEKCIJA ZA PROSTOR.....	43
7.1.	PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA	43
7.2.	ORGANIZACIJA DELA	44
7.3.	UGOTOVITVE PRI DELU.....	44
7.3.1.	Gradbena inšpekcija.....	44
7.3.2.	Geodetska inšpekcija	50
7.4.	ZAKLJUČEK	51
8.	STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	54

8.1. PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA	54
8.1.1. Pristojnost.....	54
8.1.2. Organizacija	54
8.1.3. Stanovanjski zakon	54
8.1.4. Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES).....	55
8.2. UGOTOVITVE PRI DELU.....	55
8.2.1. Uvedba in vodenje postopkov	55
8.2.2. Ukrepi in dejanja.....	55
8.2.3. Redni inšpekcijski postopek	56
8.2.4. Izvršilni postopek.....	56
8.2.5. Prekrškovni postopek.....	57
8.2.6. Prioritete	58
8.3. ZAKLJUČEK	58

1. UVOD

Spoštovani,

Na Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor smo pripravili Poročilo o delu za leto 2011. Poročilo je izdelano v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru in posredovano neposredno nadrejenim institucijam, ki imajo pristojnost nadzora nad delovanjem Inšpektorata, in sicer Ministrstvu za kmetijstvo in okolje ter Ministrstvu za infrastrukturo in promet in Inšpekcijskemu svetu. Objavljeno je tudi na spletni strani Inšpektorata RS za okolje in prostor.

Inšpektorji pri inšpekcijskem nadzoru spoštovanja zakonskih in podzakonskih predpisov s področja okolja in prostora ugotavljajo, da se na nekaterih področjih kršitve zmanjšujejo, drugje pa stanje ostaja nespremenjeno, na nekaterih področjih pa je povečano število kršitev. Zaradi upada gradbene dejavnosti, se je zmanjšalo število postopkov s področja graditve velikih infrastrukturnih objektov in večstanovanjskih stavb. Na področju okolja so še vedno v ospredju kršitve s področja nezakonitega vnašanja zemljin v tla, poleg tega pa izreden porast prijav s področja dimnikarske dejavnosti. Na stanovanjskem področju je več postopkov zaradi del, za katera je potrebno soglasje solastnikov. V mnogih primerih je razlog za kršitve nepoznavanje pravne ureditve posameznega področja ali pa namerni spregled zakonskih in podzakonskih določb.

Za veliko število vloženih in obravnavanih prijav se izkaže, da so zahteve po inšpekcijskem ukrepanju večinoma neutemeljene, saj ne gre za kršitve predpisov temveč za civilnopravne spore med sorodniki, sosedi ali poslovnimi partnerji. Ker tudi tovrstni nadzor zahteva inšpektorjevo navzočnost na terenu in pripravo odgovorov prijaviteljem pomeni obremenjevanje inšpektorjevega delovnega časa in posledično vpliva na zmanjšano število obravnav primerov, kjer gre za nezakonito delovnje na področju, ki so pomembna za državljane oz. javno korist.

V poročilu so prikazani statistični podatki o delu v preteklem letu, predstavitev ter analiza dela na posameznih področjih na katerih inšpektorji Inšpektorata RS za okolje in prostor opravljajo nadzor. Znotraj inšpektorata delujejo inšpektorji za okolje in naravo, gradbeni inšpektorji, geodetska inšpektorica in stanovanjski inšpektorji. Delo, ki ga opisujemo v tem poročilu, je opravilo 139 inšpektorjev ob sodelovanju 21 nadzornikov ter 37 sodelavcev splošnega sektorja, katerih prispevek je nepogrešljiv pri delu.

Aleksandra Velkoverh
glavna inšpektorica RS za okolje in prostor

2. PREDSTAVITEV INŠPEKTORATA RS ZA OKOLJE IN PROSTOR

2.1. SPLOŠNO O INŠPEKTORATU

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (v nadaljevanju Inšpektorat) je bil do 13. 2. 2012 organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Na podlagi sprejema sprememba zakona o vladi bo Inšpektorat v letu 2012 razdeljen na prostorski in okoljski del. Inšpektorat vodi in predstavlja glavna inšpektorica za okolje in prostor. Urad glavne inšpektorice Inšpektorata ima sedež v Ljubljani, na Dunajski 47.

Inšpektorat opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov, ki urejajo:

- varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji, vodni režim, urejanje voda in gospodarjenje z njimi, ravnanje z gensko spremenjenimi organizmi,
- urejanje prostora in naselij, graditev objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, nadzor nad vgrajenimi gradbenimi materiali, nadzor nad nelegalno gradnjo,
- stanovanjske zadeve in
- geodetsko dejavnost.

2.2. ORGANIZIRANOST

Zaradi lažje organizacije in širokega vsebinskega področja, je Inšpektorat razdeljen v štiri notranje organizacijske enote, in sicer

- Inšpekcijo za okolje in naravo,
- Inšpekcijo za prostor,
- Stanovanjsko inšpekcijo,
- Službo za skupne in pravne zadeve.

Inšpekcije predstavljajo najpomembnejši in največji del Inšpektorata. Vsako inšpekcijo vodi direktor inšpekcije, ki vsebinsko vodi področje dela v vseh 8 območnih enotah. Zaradi učinkovitega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ter učinkovitega nadzora na celotnem ozemlju Republike Slovenije je Inšpektorat teritorialno razdeljen v 8 območnih enot (OE), in sicer: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica in Novo mesto. V okviru območnih enot je še 16 inšpekcijskih pisarn. Območne enote organizacijsko vodi vodja območne enote. Stanovanjska inšpekcija deluje centralno v Ljubljani.

2.3. KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA

Na dan 31. 12. 2011 je bilo v Inšpektoratu zaposlenih na področju Inšpekcije za okolje in naravo 57 inšpektorjev za okolje in naravo, na področju Inšpekcije za prostor 74 gradbenih inšpektorjev in 1 geodetska inšpektorica, na področju Stanovanjske inšpekcije pa 5 stanovanjskih inšpektorjev. Služba za skupne in pravne zadeve opravlja delo za celoten Inšpektorat, vodja službe je podrejena neposredno glavni inšpektorici. Znotraj te službe so pravna, kadrovska, finančna služba in služba za informatiko. Na dan 31. 12. 2011 je služba štela skupaj 10 javnih uslužbencev. Enako je podrejena glavni inšpektorici tudi služba za stike z javnostmi.

V okviru območnih enot poleg inšpektorjev in administrativnega osebja delujejo tudi nadzorniki. To so uradniki, ki v skladu z določbami Zakona o inšpekcijskem nadzoru in Zakona o splošnem upravnem postopku izvajajo posamezna dejanja v postopku (na terenu ugotavljajo dejstva in okoliščine) in s tem

nudijo pomoč inšpektorjem pri njihovem delu. Na dan 31. 12. 2011 je bilo v Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor skupaj zaposlenih 21 nadzornikov. Nadzorniki vodijo inšpekcijski postopek do izdaje odločbe.

V letu 2011 je v Inšpektoratu potekal projekt v okviru javnih del z naslovom »Varstvo okolja«, v katerem so sodelovali 3 udeleženci.

2.3.1. Kadrovska struktura

V Inšpektoratu je bilo na dan 31. 12. 2011 zaposlenih 197 javnih uslužbencev. Od tega je bilo 139 inšpektorjev, 21 nadzornikov in 37 javnih uslužbencev, ki opravljajo administrativna in druga strokovna dela v Inšpektoratu. V letu 2011 je delovno razmerje prenehalo 16 javnim uslužbencem, in sicer 1 javnemu uslužbencu je bila izredno odpovedana pogodba o zaposlitvi, 1 javnemu uslužbencu mirujejo pravice in obveznosti iz delovnega razmerja, 6 javnim uslužbencem se je iztekla pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas, 5 javnih uslužbencev se je upokojilo, 1 javni uslužbenec je bil premeščen v drug državni organ, 2 javnima uslužbencema pa je delovno razmerje prenehalo na podlagi sklenjenega pisnega sporazuma o prenehanju delovnega razmerja. Hkrati je med letom sklenilo delovno razmerje 10 novih javnih uslužbencev.

Odprtega oziroma nezaključenega postopka natečaja za novo oziroma nadomestno zaposlitev na dan 31. 12. 2011 ni bilo. Na ožjem ministrstvu sta bili vloženi 2 vloži za pridobitev predhodnega soglasja za nadomestno zaposlitev, na kateri mora podati soglasje še Vlada Republike Slovenije. V skladu s Skupnim kadrovskim načrtom organov državne uprave ter kadrovskim načrtom, ki ga je določilo Ministrstvo za okolje in prostor, je imel Inšpektorat na dan 31. 12. 2011 določeno največjo dovoljeno kvoto zaposlenih, ki je znašala 194 zaposlenih za nedoločen čas.

2.3.2. Izobraževanje

V skladu z Načrtom izobraževanja za leto 2011, so bili načrtovani strokovni izpiti iz upravnega in prekrškovnega postopka, obvezna usposabljanja za imenovanje v naziv ter strokovni izpiti za inšpektorja. Večina novozaposlenih javnih uslužbencev je vse potrebne strokovne izpite že uspešno opravilo, le nekaj jih bo izpite opravljalo v prvih mesecih leta 2012. Med letom so se posamezni javni uslužbenci udeležili tudi drugih oblik izobraževanja (razni posveti in delavnice s strokovnega področja posameznih inšpekcij). Izobraževanja so bila organizirana tudi znotraj posameznih inšpekcij. Za vse javne uslužbence Inšpektorata (inšpektorje, nadzornike ter administrativne uslužbence) je bil izveden tudi dvodnevni seminar - Dnevi inšpektorjev 2011 v Gotenici.

2.3.3. Materialni pogoji dela

Največ posodobitev je bilo v letu 2011 opravljenih na področju informacijske tehnologije. V okviru tega je bilo zaključeno opremljanje območnih enot in inšpekcijskih pisarn s skenirnimi postajami in novimi monitorji. Nadaljevalo se je posodabljanje računalniškega sistema s t.i. virtualnim okoljem po vseh območnih enotah in inšpekcijskih pisarnah po Sloveniji. Nabavljeno je bilo diskovno polje in dodatni strežniki, ter vse potrebne licence. Zamenjano je bilo tudi nekaj stare strojne računalniške opreme. Nabavljene so bile prenosne pisarne za delo inšpektorjev po terenu. Posodobljeni sta bili aplikaciji Spis 4 v okolju Notes Lousa in OIS (okoljski informacijski sistem). Zaradi združljivosti z novim okoljem je bilo potrebno OIS nadgraditi in prilagoditi virtualnem okolju. Na področju voznega parka je bilo nekaj starih avtomobilov zamenjanih z novimi. Nakup poteka v skladu z letnim načrtom menjave, ki je izdelan na podlagi iztrošenosti in izrednih dogodkov, kot so prometne nesreče ali večje okvare.

2.4. FINANČNA REALIZACIJA

V letu 2011 so bili Inšpektoratu v skladu s proračunom RS dodeljena finančna sredstva v skupni višini 7.946.843,25 EUR. Zaradi premajhnega zneska za plače nam je resorno ministrstvo dodelilo še

dodatna sredstva. Za izvedenska mnenja, rušenje, investicije, prevozna sredstva je bilo porabljenih 655.111,01 EUR. Kljub omejenim finančnim sredstvom, je Inšpektorat uspel realizirati večji del načrtovanih aktivnosti. To pa je predvsem posledica izredne gospodarnosti, ekonomičnosti in stroškovne učinkovitosti Inšpektorata pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi. Hkrati Računsko sodišče v preteklih letih ni našlo nobenih nepravilnosti pri finančnem poslovanju Inšpektorata. Na večini proračunskih postavk je bila realizacija v povprečju 99,25%.

3. INŠPEKTORAT KOT PREKRŠKOVNI ORGAN

Inšpektorat je z iztekom leta 2011 zaključil sedmo leto delovanja kot prekrškovni organ. V tem obdobju so inšpektorji in nadzorniki pridobili že precej izkušenj pri zahtevnem vodenju hitrega prekrškovnega postopka ter pri izdajanju plačilnih nalogov in odločb o prekrških. Na Inšpektoratu je bilo v letu 2011 odprtih 1.983 novih prekrškovnih zadev.

3.1. PLAČILNI NALOGI PO ZP-1 (PN) V LETU 2011

Iz Tabele 1 je razvidno število izdanih plačilnih nalogov po posameznih mesecih v letu 2011 in skupno število izdanih plačilnih nalogov v letu 2011. V letu 2011 je Inšpektorat izdal skupno 653 plačilnih nalogov.

Mesec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Skupaj
Št. PN	52	41	67	49	58	38	66	53	48	66	62	53	653

Tabela 1: Število izdanih plačilnih nalogov v letu 2011.

3.2. ODLOČBE O PREKRŠKU PO ZP-1 (ODL) V LETU 2011

Iz Tabele 2 izhaja, da je bilo v letu 2011 z odločbo ugotovljenih 698 prekrškov, od katerih je bilo izrečenih 423 opominov. Z globo pa je bila odločba izrečena v 275 primerih.

Mesec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Skupaj
Št. ODL	41	43	62	36	48	62	43	65	66	77	65	90	698

Tabela 2: Število izdanih odločb o prekršku v letu 2011.

V letu 2011 je bilo zoper prekrškovne akte Inšpektorata vloženi 107 zahtev za sodno varstvo, kar pomeni, da so kršitelji izkoristili pravico pravnega varstva v 8% izdanih plačilnih nalogov oz. odločb.

3.3. FINANČNO POROČILO O PREKRŠKOVNIH TERJATVAH V LETU 2011

3.3.1. Globe

Iz Tabele 3 je razviden znesek izrečenih (obračunanih) in plačanih glob (skupaj za plačilne naloge in odločbe o prekršku) v letu 2011. Inšpektorji so na podlagi izdanih plačilnih nalogov in odločb o prekrških izrekli globe v skupni višini 1.929.588,67 EUR. Kršitelji pa so plačali globe v višini 914.275,44 EUR, pri čemer je potrebno upoštevati, da je večina glob plačanih v 8-dnevnem roku po pravnomočnosti odločitve – torej v polovičnem znesku.

Mesec	Znesek obračunanih glob (EUR)	Znesek plačanih glob (EUR)
-------	-------------------------------	----------------------------

Januar	128.541,73	73.495,29
Februar	161.126,73	80.166,21
Mesec	Znesek obračunanih glob (EUR)	Znesek plačanih glob (EUR)
Marec	186.183,84	130.014,43
April	262.216,92	79.768,63
Maj	97.000,00	118.802,33
Junij	56.845,95	37.342,71
Julij	226.393,23	51.100,23
Avgust	291.942,21	51.600,00
September	181.103,00	131.604,83
Oktober	151.951,51	48.382,44
November	99.731,98	52.512,01
December	86.551,57	59.486,33
Skupaj	1.929.588,67	914.275,44

Tabela 3: Znesek obračunanih in plačanih glob v letu 2011.

3.3.2. Sodne takse

Iz Tabele 4 je razvidno, da je Inšpektorat v letu 2011 obračunal 106.767,43 EUR sodnih taks (v primeru, ko se o prekršku odloči z odločbo o prekršku, se kršitelju naloži tudi plačilo sodne takse). Kršitelji so v letu 2011 plačali 70.212,54 EUR sodnih taks.

Mesec	Znesek obračunanih sodnih taks (EUR)	Znesek plačanih sodnih taks (EUR)
Januar	3.490,00	3.063,69
Februar	9.230,00	13.828,86
Marec	6.220,00	6.408,52
April	15.690,00	1.580,00
Maj	3.540,00	4.540,00
Junij	4.260,00	5.394,58
Julij	10.400,00	1.295,00
Avgust	22.870,00	1.771,90
September	13.200,38	4.035,69
Oktober	7.758,03	11.570,00
November	5.029,02	12.660,00
December	5.080,00	4.064,30
Skupaj	106.767,43	70.212,54

Tabela 4: Znesek obračunanih in plačanih sodnih taks v letu 2011.

4. INFORMIRANJE ORGANOV IN OBČANOV

Pomembno področje dela Inšpektorata postaja tudi informiranje in obveščanje državljanov o inšpekcijskih postopkih. Tako se iz leta v leto povečuje število vprašanj, ki jih na Inšpektorat naslavljajo: Varuh človekovih pravic, poslanci Državnega zbora, Vlada RS, Komisija za preprečevanje korupcije, Policija, medijske hiše in državljani. Kljub 15 dnevnemu roku za odgovor, zaradi omejene kadrovske sestave, na vsa zastavljena vprašanja ni mogoče posredovati odgovora pravočasno.

5. DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ, Ur. l. RS, št. 51/06) upravni organ posreduje zainteresiranim osebam ali skupinam oseb informacije, za katere so zaprosili in katere zadostijo zakonski definiciji javne informacije. V skladu s tem je uradna oseba Inšpektorata v letu 2011 obravnavala 202 zahteve za dostop do informacij javnega značaja. 137 zahtev je bilo pozitivno rešenih ter so bile v skladu z zakonom prosilcem posredovane kopije uradnih dokumentov. V posredovanih dokumentih so bili osebni podatki zakriti oz. izbrisani, skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 94/07). Pri negativno rešenih zahtevah so bile v prvi vrsti tiste zahteve, pri katerih prosilec zahteva informacijo javnega značaja, s katero organ ne razpolaga (37 zahtev). Le malo je bilo takih, pri katerih gre za informacije oziroma podatke, ki se ga v skladu z določbami ZDIJZ ne sme razkriti oz. ga ni potrebno razkriti (skladno s 6. čl. ZDIJZ).

Ugotavljamo, da je po določbi ZDIJZ (1. odst. 4. člena) oziroma po mnenju Informacijske pooblaščenke praktično kakršenkoli podatek in/ali listina v Inšpektoratu že tudi informacija javnega značaja. To dejstvo predstavlja veliko breme pri delu Inšpektorata, saj povzroča nemalo dodatnega dela in administracije, ob tem pa v samih inšpekcijskih postopkih pridobivajo podatke in listine lahko tudi osebe, ki v inšpekcijskem postopku sploh ne sodelujejo. Te osebe s pomočjo pridobljenih podatkov potem sestavljajo razne zahteve (večkrat neutemeljene), na katere moramo potem v postopkih odgovarjati in o njih odločati.

Ugotavljamo, da bi bilo smiselno in potrebno ZDIJZ spremeniti in dopolniti tako:

- da se zoži definicija, kaj je informacija javnega značaja (npr. samo uradne listine, ki jih izda organ – odločbe, sklepi, zapisniki),
- da mora prosilec izkazati pravni interes za pridobitev informacije (podobno kot za pridobitev statusa stranskega udeleženca v postopku),
- da se omeji število poslanih dokumentov enemu prosilcu (zaradi dela in velikih materialnih stroškov) ali pa se vsaka kopija zaračunava bistveno več kot je predvideno sedaj (sedaj je kopija 6 centov, kar pomeni 60 centov za 10 kopij ali 1,20 EUR za 20 kopij - za tak znesek pa ni smiselno izstavljeti računa), vsako listino je potrebno kopirati, iz nje brisati osebne podatke in jo ponovno kopirati, kar pomeni dvakratni strošek kopiranja, ki ga prosilcu seveda ne moremo zaračunati,
- da je prva informacija brezplačna (s tem so zagotovljene človekove pravice do informacije), za vsako nadaljnjo informacijo pa bi prosilec vnaprej plačal upravno takso, sicer informacije ne bi dobil – podobno kot je to potrebno za pritožbo ali tožbo (s tem bi odvrnili veliko "neresnih" prosilcev, ki kar naprej in že več let nepretrgoma vlagajo zahteve),
- da zakon predvidi tudi denarne sankcije za "neresne" prosilce, ki organ zasipajo z zahtevami (podobno kot je v inšpekcijskem postopku možen izrek denarne kazni) - možnost izreka kazni s sklepom bi imela uradna oseba, ki posreduje informacijo javnega značaja.

6. INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

6.1. PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pooblastila in pristojnosti Inšpekcije za okolje in naravo so opredeljena v naslednjih zakonih in iz njih izhajajočih podzakonskih aktih:

- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN; Ur. l. RS, št. 56/02 in spremembe),
- Zakon o prekrških (ZP-1; Ur. l. RS, št. 7/2003 in spremembe),
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1-UPB1; Ur. l. RS, št. 39/06 in spremembe),
- Zakon o vodah (ZV-1; Ur. l. RS, št. 67/02 in spremembe),
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2; Ur. l. RS, št. 96/04 in spremembe),
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO-UPB1; Ur. l. RS, št. 23/05) in njihovi podzakonski akti.

Tudi za leto 2011 ugotavljamo, da je največji problem, s katerim se sooča Inšpekcija za okolje in naravo, obsežna in vsebinsko zelo raznolika zakonodaja. Vsi zgoraj naštetih zakoni namreč skupaj z enormnim številom podzakonskih aktov določajo delovno področje te inšpekcije in s tem hkrati pooblašča in zavezujejo inšpektorje za okolje za nadzor na vseh teh področjih. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja neobvladljiv problem, še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev. Tega problema ne omili niti v preteklosti uvedena specializacija na področju varstva narave in urejanja voda, ker se s številnimi in pogostimi spremembami obstoječih predpisov ter izdajanjem novih, ne povečuje le število inšpekcijskih zavezancev, temveč se področje nadzora inšpekcije za okolje širi tudi vsebinsko, pri čemer pa ostaja število inšpektorjev ves čas nespremenjeno oziroma se celo manjša.

Zaradi zapletenega koncepta oblikovanja predpisov in včasih tudi nedoslednih ali celo manjkajočih definicij pojmov, je potrebno veliko časa za seznanitev z vsebino predpisa, da lahko inšpektor v primeru nespoštovanja predpisanih pravil ravnanja sploh pravilno in zakonito ukrepa. Poleg tega morajo inšpektorji pri nadzoru naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega, zelo dobro poznati obsežne in strokovno zahtevne t.i. BREF dokumente, ki jih morajo predhodno natančno proučiti.

6.2. ORGANIZACIJA DELA

V Inšpekciji za okolje in naravo je bilo na dan 31. 12. 2011 zaposlenih 55 inšpektorjev za okolje in sicer v Uradu glavne inšpektorice direktorica inšpekcije in 2 inšpektorja, v območnih enotah pa 52 inšpektorjev. Vsi inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, 11 inšpektorjev je specializiranih za delo na področju varstva narave, za delo na področju nadzora gensko spremenjenih organizmov sta strokovno usposobljeni 2 inšpektorici. Za delo na področju nadzora urejanja in zaščite voda je na vsaki območni enoti vsaj en strokovno specializiran inšpektor, ki pa izvaja naloge tudi na področju okolja in področju narave. Zaradi učinkovitega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ter ustreznega nadziranja celotnega teritorija Republike Slovenije je Inšpektorat teritorialno organiziran v 8 območnih enotah (OE), in sicer:

OE Celje: Območna enota Celje je tretja največja območna enota in obsega 2.384 km², na območju enote prebiva 256.000 prebivalcev. Obsega 8 upravnih enot in 33 občin, od tega dve mestni občini – Celje in Velenje. Območje je izredno vodnato in poplavno ogroženo. V OE leži Regijski park Kozjansko s svojim posebnim režimom in obsežnimi območji po posebnim varstvom - t.i. Natura 2000, ki obsegajo področja Boča, Rogle, Golt in Logarske doline. V letu 2011 je bilo v Inšpektoratu OE Celje zaposlenih osem inšpektorjev za okolje. Po izobrazbeni strukturi so trije inšpektorji za okolje kemijski tehnologi, dva sta biologa, en tekstilni tehnolog, en rudarski inženir, ena inšpektorica pa je geograf. Zaradi tako pestre kadrovske strukture so na enoti s prihodom nove inšpektorice pričeli s konkretno

specializacijo dela v enoti in sicer na področju nadzora narave, posegov v vode in rabe vode, SEVESO obratov, odlagališč, hrupa, elektromagnetnega sevanja, rudarskih odpadkov in svetlobnega onesnaževanja. Ostalo delo je inšpektorjem odrejeno na osnovi teritorialnega principa.

OE Koper: teritorialno pokriva tako imenovano območje »Južne Primorske«, to je območje šestih upravnih enot (Koper, Izola, Piran, Sežana, Postojna, Ilirska Bistrica) oziroma desetih občin (Koper, Izola, Piran, Sežana, Hrpelje-Kozina, Divača, Komen, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica) in obsega 2018 km². Na območju enote prebiva 144.000 prebivalcev. V okviru območne enote je organizirana inšpekcijska pisarna v Postojni. Inšpekcijsko delo opravljajo štirje inšpektorji za okolje in strokovna sodelavka. Po dogovoru je nadzor za področje narave na območju upravnih enot Sežana, Postojna in Ilirska Bistrica izvajal inšpektor za okolje iz OE Nova Gorica.

OE Kranj: inšpekcijski nadzor na območju, ki obsega 2.136 km² ter približno 205.000 prebivalcev, izvaja pet inšpektorjev. Trije inšpektorji imajo delovne izkušnje s področja industrije in so na podlagi predhodnih izkušenj specializirani za nadzor določenih skupin dejavnosti. Dva inšpektorja imata delovne izkušnje s področja narave. Eden je specializiran za nadzor na področju varstva narave in varstva voda, ena inšpektorica pa je zadolžena za izvajanje nadzora nad nepravilnim odlaganjem gradbenih odpadkov v naravno okolje, vnos zemeljskih izkopov v tla, investitorjev in gradbenih podjetij. Inšpektorji so specializirani za posamezna področja, kar omogoča večjo strokovnost in kakovostno izvedbo nadzora zavezancev.

OE Ljubljana: v OE Ljubljana, ki teritorialno obsega četrtno ozemlja Republike Slovenije in kjer živi skoraj tretjina vseh prebivalcev Slovenije, opravlja na sedežu območne enote in v treh inšpekcijskih pisarnah (Domžale, Kočevje in Trbovlje) naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov, ki urejajo varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji, vodni režim, urejanje voda in gospodarjenje z njimi, 12 inšpektorice in inšpektorjev za okolje. Od teh jih 8 izvaja inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, 3 na področju varstva okolja in področju urejanja voda ter gospodarjenja z njimi, ena inšpektorica, ki je sicer specializirana za nadzor na področju varstva narave, pa je v letu 2011 ob tem nadzoru izvajala tudi nadzor na področju urejanja voda in gospodarjenja z njimi, delno pa tudi na področju okolja (odlagališča odpadkov). Na območju OE Ljubljana, ki teritorialno obsega ozemlje 39 občin, opravlja 10 inšpektorjev nadzor v polnem delovnem času, dva inšpektorja pa v skrajšanem delovnem času.

OE Maribor: obsega koroško in štajersko regijo oziroma 54 od 210 občin Slovenije. Površina OE zajema 3.494 km², kar predstavlja 17,23 % državnega ozemlja. Po štetju iz leta 2002 prebiva na področju OE Maribor 435.007 prebivalcev oziroma 22,14 % celotnega prebivalstva Slovenije. V OE deluje devet inšpektorjev za okolje, ki imajo poleg sedeža enote v Mariboru inšpekcijske pisarne še na Ptuj, v Slovenski Bistrici in Dravogradu. Naloge s področja nadzora varstva okolja in urejanja voda izvajajo vsi inšpektorji, dve inšpektorici pa poleg tega tudi naloge nadzora na področju varstva narave. Poleg tega ena inšpektorica nadzira tudi področje gensko spremenjenih organizmov (v nadaljevanju GSO).

OE Murska Sobota: obsega teritorij 1.337 km² in na njem prebiva 122.500 prebivalcev. Območje obsega upravne enote Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona in Lendava s skupaj s 27 občinami. V Območni enoti Murska Sobota delajo štirje inšpektorji za okolje. Delo v enoti je organizirano delno po območjih nadzora ter delno kot specializacija. Trije inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, en pa delno na področju varstva okolja, delno pa kot specialist na področju urejanja voda ter varstva narave. Posebnost enote so vodotoki z nizkim pretokom, kar posledično pomeni velike težave zavezancev z industrijskimi odpadnimi vodami pri zagotavljanju mejnih vrednosti letnih snovi nevarnih snovi po preteku prehodnega roka v letu 2014. Na območju enote je Krajinski park Goričko s svojim posebnim režimom in obsežna Natura 2000 s celotnim Goričkim, celotno območje ob reki Muri, kjer so tudi ekološko pomembna območja in za katere prav tako veljajo posebni režimi. Posebnost enote je tudi njena lega glede na to, da meji na tri države (Avstrijo, Madžarsko in

Hrvaško). To prinaša določene dodatne obremenitve pri delu inšpektorjev, saj poleg običajnega inšpekcijskega dela prejme enota običajno preko meddržavnih komisij ali drugih institucij, vprašanja (ali prijave) glede določenih inšpekcijskih zavezancev oz. postopkov, na katere je potrebno odgovarjati. Tudi predstavnik madžarske narodne manjšine se pogosto obrača na Inšpektorat z vprašanji o vodenih inšpekcijskih postopkih.

OE Nova Gorica: štirje inšpektorji za okolje in naravo opravljajo delo na področju Severne Primorske v 11 občinah (Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal, Brda, MO Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko, Ajdovščina in Vipava) oz. na področju treh upravnih enot: Tolmin, Nova Gorica in Ajdovščina. Območna enota obsega 1.900 km² ter približno 100.000 prebivalcev. Specializacija dela se izvaja na nivoju gospodarskih panog in zakonodaje. Ena inšpektorica je specializirana tudi za nadzor gensko spremenjenih organizmov (GSO), en inšpektor pa za nadzor na področju narave (Natura 2000, TNP) in urejanja voda. Inšpektor, ki je specializiran za področje narave, opravlja v primeru obravnave prijave nadzor tudi nad delom območja **v Območni enoti Koper, in sicer v občinah Komen, Sežana, Divača in Postojna**. Vsi inšpektorji so aktivno vključeni v različne ekspertne skupine oz. mednarodne projekte ter aktivno sodelujejo pri pripravi različnih akcij in postopkih sprememb zakonodaje.

OE Novo mesto: obsega območje jugovzhodne Slovenije, to je Bele krajine, Dolenjske in Posavja. Enota pokriva območje 2.500 km², na katerem živi 176.000 prebivalcev. Gre za območje 7 upravnih enot oziroma 17 občin. V območni enoti delajo štirje inšpektorji. Eden od inšpektorjev je specializiran za področje hlapnih organskih spojin in ozonu škodljivih snovi, eden za področje ohranjanja narave in področje odlaganja odpadkov ter dva za področje urejanja voda. Na ostalih delovnih področjih delajo vsi štirje inšpektorji. Ena od posebnosti območne enote je veliko število romskih naselij, na območjih katerih so predvsem pogoste kršitve pravil ravnanja z odpadki. Številni so primeri nedovoljenega zbiranja in razgrajevanja izrabljenih vozil in odpadne električne in elektronske opreme za pripravo kovin za prodajo.

6.3. NAČRTOVANJE DELA

Načrtovanje je proces postavljanja ciljev in definiranje ustreznih poti in potrebnih aktivnosti za uspešno doseganje zastavljenega. S čimbolj natančnim in časovno pravočasnim načrtovanjem letnega dela lahko zagotavljamo učinkovit, transparenten in odgovoren način dela. Izvajanje del in nalog inšpekcijskega nadzora poteka v skladu z letnim načrtom dela katerega sestavni del je tudi program dela. Potreba po načrtovanem in organiziranem delu na področju nadzora je izražena tako v Priporočilu Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. 4. 2001 o minimalnih kriterijih za okoljsko inšpekcijo v državah članicah prav tako pa tudi v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Na ta način želimo zagotoviti učinkovit, transparenten in odgovoren način dela. Letni načrt dela temelji na ugotovitvah nadzora preteklega obdobja, številu inšpekcijskih zavezancev in vsebinskih obveznostih, ki izhajajo iz predpisov. Pomemben vpliv na letni načrt ima tudi kadrovska zasedba. Z letnim načrtom določimo prioritete našega dela, ki jih v obliki treh kategorij uvajamo tako na področja nadzora kot tudi pri konkretnih inšpekcijskih zavezancih. Izoblikovali smo namreč kriterije za razvrščanje inšpekcijskih zavezancev v tri različne kategorije, ki temeljijo na velikosti vira onesnaževanja in na tveganju za okolje, ki ga dejavnost takega vira povzroča. S ciljem slediti načelu delati pomembne stvari smo inšpekcijske zavezance razvrstili v tri kategorije, s pomočjo računalniške aplikacije pa se vsako leto izdelava program dela s konkretnim seznamom inšpekcijskih zavezancev razvrščenih po kategorijah, ki so predmet inšpekcijskega nadzora v tekočem letu. Področja razvrščena v prvo in drugo prioriteto smo obravnavali prednostno, tretja prioriteta pa je bila namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnim zadevam. Izvajanje programa dela se spremlja tedensko, mesečno se na uradu predstojnika opravi analiza dela, območne enote pa mesečno pripravijo poročila o delu. Redni pregledi predstavljajo osnovo inšpekcijskega nadzora zavezancev na terenu in niso posledica prijav ali pa akcij nadzora, ampak so načrtovani vnaprej. Pri načrtovanju želimo zagotoviti, da vsaj 60% aktivnosti predstavlja načrtovano delo. Osnovo predstavljajo podjetja razvrščena v tri prioritete kategorije - razrede, iz katerih izhaja tudi letna obveznost inšpekcijskega pregleda (kategorija 1: enkrat letno, kategorija 2:

enkrat na dve leti, kategorija 3 - enkrat na tri ali več let). Oblika rednega dela so tudi koordinirane akcije nadzora s katerimi želimo na območju cele države sočasno preveriti izvajanje določene predpisane obveznosti. Na tak način hitro in v kratkem času pridobimo informacijo o stopnji implementacije določenih zahtev predpisa na območju cele države. Istočasno pa tak način dela prispeva k poenotenju dela in k večji preglednosti stanja, istočasno pa kaže na pomanjkljivosti tega področja. Izkazalo se je, da so akcije nadzora, kot ena od oblik rednega dela, koristne in učinkovite. Akcije nadzora, ki so bile izvedene v letu 2011, so razvidne iz Tabele 5.

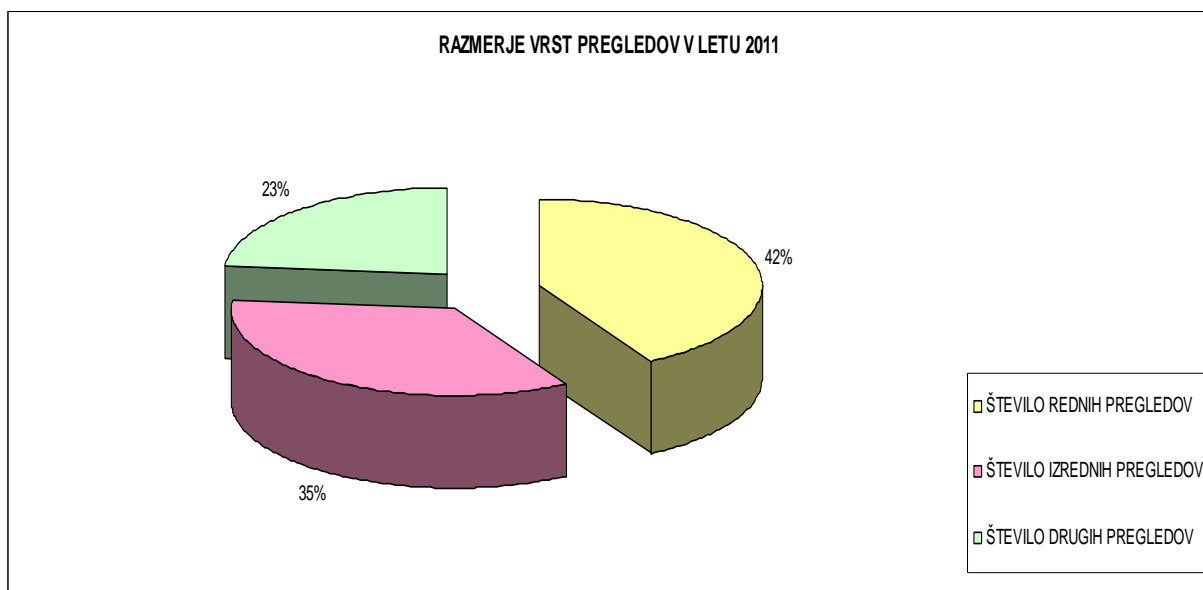
Zap. številka	Akcije nadzora	Področje	Izvedba
1.	Akcija nadzora divjih odlagališč gradbenih odpadkov	Okolje	Celo leto 2011
2.	Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju	Okolje	21. – 27. februar 2011
3.	Akcija nadzora nad ravnanjem z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom pri izvajalcih javnih služb zbiranja komunalnih odpadkov	Okolje	September, oktober 2011
4.	Akcije nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov (7 akcij)	Okolje	Februar, maj, junij, september, november 2011
5.	Akcija nadzora gradbenih odpadkov	Okolje	Obdobje april – oktober 2011
6.	Akcija nadzora nad ravnanjem in načini varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst – oglaševanje CITES osebkov in medvedjega mesa na svetovnem spletu	Narava	Oktober, november 2011
7.	Akcija nadzora odstranjevanja polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (PCB/PCT)	Okolje	Obdobje april – julij 2011
8.	Akcija nadzora zavezancev, ki niso poročali o ravnanju z izrabljenimi motornimi vozili	Okolje	Obdobje junij – september 2011
9.	Akcija nadzora zavezancev, ki niso vložili Napovedi za odmero vodnega povračila	Voda	Obdobje avgust – oktober 2011
10.	Akcija nadzora uporabe HOS pri upravljavcih naprav	Okolje	Obdobje april – oktober 2011
11.	Akcija nadzora varovanih območij	Narava	Obdobje junij – oktober 2011
12.	Akcija nadzora emisij snovi v zrak iz nepremičnih virov	Okolje	Obdobje september – november 2011
13.	Akcija nadzora predelave nenevarnih odpadkov v trdno gorivo	Okolje	Obdobje september – november 2011
14.	Akcija nadzora zavezancev, ki niso poročali o zbiranju in obdelavi odpadkov	Okolje	Obdobje junij – september 2011
15.	Akcija nadzora odlagališč (nadaljevanje akcije iz leta 2010)	Okolje	Celo leto 2011
16.	Akcija pridobivanja novih zavezancev po IED direktivi	Okolje	Celo leto 2011

Tabela 5: Akcije nadzora v letu 2011.

Izredni pregledi se izvajajo kot odziv na prejete prijave in pobude. Ker števila prijav ni mogoče predvideti in tudi števila teh pregledov ni možno vnaprej načrtovati, smo porabo časa, potrebnega za take aktivnosti, ocenili glede na izkušnje preteklih let. Število prejetih prijav, pobud in zahtev za razna poročila se iz leta v leto povečuje, njihova vsebina pa je različna tako po vsebini kot tudi po zahtevnosti. Glede na določilo prvega odstavka 24. čl. Zakona o inšpekcijskem nadzoru, da mora inšpektor obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge navedbe iz svoje pristojnosti, smo za obravnavo zadev v razumnem času, izoblikovali kriterije za obravnavo prejetih prijav. V najvišjo prioriteto obravnavo sodijo:

- če obstaja nevarnost za zdravje ljudi, za javni red in mir, za javno varnost ali za premoženje večje vrednosti,
- prijave v primerih, ko gre za onesnaževalce iz I. kategorije programa dela,
- prijave v primerih, ko se vsebina prijave nanaša na delovno področje iz I. kategorije programa dela,
- odgovori Varuhu človekovih pravic, odgovori na poslanska vprašanja, poročila ministrstvu, Državnemu zboru,
- odgovori nevladnim organizacijam.

Drugi pregledi: V to kategorijo sodijo aktivnosti inšpektorja, ki jih inšpektor ne opravi na terenu oz. kraju samem so pa povezane z nalogami inšpekcijskega nadzora. To so predvsem aktivnosti povezane s prekrškovnim postopkom (zaslišanje strank), pregled dokumentacije (poročila, monitoringi) in priprava na inšpekcijski nadzor.

Slika 1: Razmerje med rednimi, izrednimi in drugimi pregledi v letu 2011.

6.4. MEDNARODNO SODELOVANJE

Na področju mednarodnega sodelovanja so inšpektorji za okolje vključeni v delovanje mednarodne organizacije IMPEL za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje. To je organizacija evropskih institucij pristojnih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje, katere osnovni cilj je širjenje uporabe uveljavljene dobre prakse s pomočjo izmenjave informacij in promocija preizkušenih postopkov pri izvajanju zakonodaje in pri usposabljanju na področju nadzora. Nov organizacijski okvir je organizacija dobila v letu 2007, ko je iz neformalne organizacije postala formalna organizacija. Organizacijo v državi članici predstavljajo nacionalni koordinatori, ki se sestajajo dvakrat letno na generalni skupščini, ki jo organizira država predsedujoča EU. V okviru organizacije se vsako leto izvedejo številni projekti, v katerih sodelujejo tudi inšpektorji za okolje Inšpektorata.

Inšpektorji Inšpekcije za okolje in naravo so v letu 2011 sodelovali v naslednjih projektih IMPEL organizacije:

Projekt »Waste sites«: V projektu sodelujejo naslednje države: Nemčija (predstavniki Nemčije kot vodja projektne skupine), Slovenija, Švedska, Nizozemska, Velika Britanija ter Latvija (predstavniki omenjenih držav kot člani projektne skupine). Cilj projekta je izboljšati sodelovanje med pristojnimi organi tako na nacionalnem kot mednarodnem nivoju, priprava kriterijev za odkrivanje zavezancev, ki na nelegalen način ravna z odpadki, priprava primerov dobre prakse pri odkrivanju takih zavezancev ter priprava priročnika (handbook) in navodil (field manual) za izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora in posledično zmanjšanja nepravilnosti pri ravnanju z odpadki. V okviru projekta je bila izvedena tudi delavnica, na kateri so sodelovali predstavniki inšpektoratov, okoljskih agencij, carine, policije, tožilstva in industrije iz 15 držav. Zaključki delavnice so bili naslednji:

- uspešno sodelovanje in izmenjava informacij med nadzornimi organi je zelo pomembno za uspešno izvajanje nadzora;
- pomemben je »verižni pristop« nadzora nad odpadki ter razumevanje trgovanja z odpadki;
- pri izvajanju nadzora v podjetjih je pomembno vedeti kaj je potrebno nadzirati (nadzori ciljno usmerjeni);
- razlikovanje med odpadki/proizvodi je zelo pomembno zato bo priročnik vseboval ustrezne definicije, fotografije, kriterije in primere;
- povezati dejavnosti v posameznih državah z globalno perspektivo.

Projekt »Landfill sites«: v projektu sodeluje 13 držav članic EU. Cilj projekta je izmenjava izkušenj, dobrih praks ter izboljšanje nadzora nad odlagališči odpadkov. V okviru projekta so udeleženci izmenjali izkušnje in prakse glede inšpekcijskih nadzorov, obravnavali so različno problematiko nadzora nad zaščito tal in podzemne vode, nadzor nad bioplino in stabilnostjo odlagališča. Projekt se bo nadaljeval tudi v letu 2012 (predvidoma z dvema delavnicama v Sloveniji in Romuniji). Nadaljnje delo skupine se bo osredotočilo na:

- vhodni nadzor odpadkov;
- nadzor nad bioplino;
- monitoring izcednih voda;
- stabilnost telesa odlagališča;
- zaščita tal in podtalnice.

Končni produkt projekta naj bi bila tudi izdelava priporočil za izvajanje inšpekcijskega nadzora na odlagališčih odpadkov.

Projekt »IPPC Pig farming«: projekt je namenjen primerjavi izdaje okoljevarstvenih dovoljenj in izvajanju inšpekcijskega nadzora na prašičjih farmah ter izmenjavi izkušenj in dobre prakse med predstavniki držav članic EU, prav tako pa tudi izmenjavi informacij o ugotovljeni problematiki na tem področju. Projekt je razdeljen na več faz in bo zaključen v letu 2012 z delavnico ter pripravo priročnika za učinkovito izvajanje inšpekcijskega nadzora kot tudi za izdajo okoljevarstvenih dovoljenj.

Projekt »NCP exchange days«: na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov imajo države članice določene predstavnike (nacionalne kontaktne točke - NCP), ki med seboj sodelujejo, izmenjujejo informacije in dobre prakse pri reševanju nezakonitih pošiljk odpadkov preko meja. NCP sestanki potekajo dvakrat letno. Na teh sestankih se ponavadi obravnava praktične primere, ki jih predstavijo predstavniki posameznih držav, predstavijo se projekti, ki bodo izvedeni v prihodnosti na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, razpravlja se o problematiki, ki jo inšpekcijski organi ugotavljajo ob izvajanju nadzorov, predvsem v smislu pravilnega razumevanja zakonodaje. Področje čezmejnega pošiljanja odpadkov je zelo kompleksna zadeva, zato je tak način sodelovanja zelo primeren. Na

zadnjem sestanku je bilo poudarjeno nadaljevanje izmenjav izkušenj in dobre prakse s pomočjo NCP, utrjevanje sodelovanja z ostalimi nadzornimi organi in medsebojno sodelovanje pri reševanju primerov nezakonitih pošiljk.

Projekt »Strategies of enforcement«: cilj projekta je preučiti, kako je izvrševanje in nadzor opredeljen v posameznih državah članicah. Poleg tega je cilj projekta opredeliti in primerjati kaznovalno politiko v posameznih državah. Kot član projektne skupine v tem projektu sodeluje predstavnik Inšpekcije za okolje in naravo.

Letna konferenca o čezmejnem pošiljanju odpadkov (TFS konferenca): letna konferenca je namenjena predstavnikom nadzornih organov na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov (inšpektorati za okolje, okoljske agencije, carina, policija), predstavnikom Evropske komisije, Baselske konvencije ter predstavnikom gospodarstva. Namen konference je predstavitev poročil o zaključenih projektih, vmesnih poročilih o projektih, ki so v teku, predstavitvi reševanja posameznih primerov nezakonitih pošiljk, izmenjavi informacij in dobre prakse med posameznimi državami. V okviru konference so bile izvedene posamezne tematske delavnice, predstavniki gospodarstva in industrije pa so predstavili svoje poglede in stališča glede izvajanja zakonodaje na področju pošiljk odpadkov preko meja. Konferenca se je zaključila s sklepnimi ugotovitvami, ki so se nanašale predvsem na še boljše sodelovanje med organi nadzora, izmenjavo informacij ter predvsem dobrih praks.

Projekt »Easy tools«: projekt Easy tools poteka od leta 2010 in je namenjen načrtovanju inšpekcijskih nadzorov, katerega podlaga so kazalniki tveganja in ocena tveganja. V okviru izvedbe projekta se je projektna skupina, katere član je tudi predstavnik Inšpekcije za okolje in naravo, večkrat sestala. Cilj projekta je bil priprava računalniške aplikacije za izvedbo ocenjevanja posameznih industrijskih objektov ter posledično priprava letnega načrta inšpekcijskega nadzora. V lanskem letu je bila izvedena delavnica, ki je bila namenjena predstavitvi računalniške aplikacije IRAM. Delavnice so se udeležili predstavniki 17 evropskih držav. Aplikacija bo državam članicam na voljo na spletni strani IMPEL, za njeno uporabo pa se bodo odločale države po lastni presoji.

Projekt »IRI Latvija«: to je projekt, ki deluje v okviru organizacije IMPEL. Gre za projekt v katerem se presoja organiziranost in delovanje inšpekcijskega organa, ki ga ocenjuje skupina revizorjev iz drugih držav. Ključni elementi projekta so bili ocenjevanje dela latvijskega urada (State environmental service) na splošno, izvajanje nadzora IPPC in SEVESO zavezancev ter izvajanje inšpekcijskih pregledov na podlagi analize tveganja, upoštevajoč kriterije Priporočil o minimalnih kriterijih za okoljsko inšpekcijo ter smernic za izvajanje inšpekcij »Doing the right things«. Po posameznih dnevih so člani skupine revizorjev iz pridobljenih podatkov izluščili t.i. dobro prakso urada ter priporočila uradu za boljše izvajanje posameznih nalog.

Nekaj primerov dobre prakse, ki so bili ugotovljeni ob izvedbi projekta:

- večletni operativni program varstva okolja sprejet s strani okoljskega ministrstva, ki je podlaga za načrtovanje dela;
- ustanovljena "inšpekcijska komisija", sestavljena iz predstavnikov organov, pristojnih za nadzor SEVESO zavezancev (okoljska inšpekcija, delovna inšpekcija, razni eksperti, predstavniki lokalnih skupnosti), ki ob izvedbi pregleda pripravijo enotno poročilo o ugotovitvah pregleda ter ga posredujejo vsem zainteresiranim;
- mesečna poročila o delu objavljena na spletni strani;
- dobro sodelovanje oddelkov za izdajo dovoljenj ter oddelkov, ki izvajajo inšpekcijski nadzor.

Nekaj primerov priporočil za boljše izvajanje dela:

- razmerje med rednimi in izrednimi pregledi je 30:70 (preveč dela usmerjenega na nenačrtovane aktivnosti);
- izboljšanje priprave načrtov dela ter postavljanja prioritet;
- načrt dela ni javno dostopen;
- razvijanje večletnega načrta dela.

Vsa poročila o zaključenih projektih v letu 2011 so objavljena na spletnih straneh IMPEL mreže in sicer na spletnem naslovu: <http://ec.europa.eu/environment/impel/index.htm> (<http://impel.eu/projects>)

Inšpektorji so sodelovali tudi v drugih projektih, ki niso bili organizirani v okviru organizacije IMPEL. Med drugim so se udeležili konference na področju gensko spremenjenih organizmov, ki je bila namenjena izmenjavi izkušenj o tehnikah inšpekcijskega nadzora in ukrepanja s ciljem poenotenja ter konference skupine mediteranskih držav.

6.5. OKOLJSKI INFORMACIJSKI SISTEM (OIS)

Tudi v letu 2011 so inšpektorji pri svojem delu uporabljali informacijski sistem OIS, ki je namenjen organizaciji in sprotne spremljanju dela inšpektorjev. Poleg tega zagotavlja preglednost in kontinuiteto inšpekcijskega nadzora posameznega zavezanca ter bistveno prispeva k učinkovitosti nadzora. Na podlagi podatkov iz informacijskega sistema se za interno uporabo opravljajo različne analize (število pregledov, število ukrepov, itd.), ki so pokazatelji kako uspešno je delo posameznega inšpektorja ter posledično tudi delo celotne inšpekcije. Glede na to, da je bila narejena prenova sistema v letu 2011, ni bila pa še dana v skupno uporabo, bomo prenos novosti sistema poskušali prenesti v letu 2012. S prenovo informacijskega sistema želimo, da bi bil inšpektorjem pri njihovi uporabi še bolj prijazen.

6.6. ZAKONODAJNI POSTOPEK

Oblikovanje posameznega predpisa in njegova uveljavitev oziroma uporaba v praksi je proces, v katerem naj bi imeli pomembno vlogo tudi nadzorni organi, saj lahko tako pripravljavec predpisa, kot zakonodajalec, predvsem z njihove strani pridobiva verodostojne podatke o ustreznosti in učinkovitosti predpisa ter stopnji in obsegu njegove implementacije. Inšpekcija bi torej morala imeti kot organ, ki predpise neposredno uporablja, v tem procesu vidno vlogo, saj lahko zagotavlja povratne informacije s terena. Žal pa ugotavljamo, da kljub aktivnemu vključevanju v zakonodajni proces, s predlogi, katerih namen je izboljšanje stanja v okolju in naravi ter opozorili o nedorečenosti in nedoslednosti v besedilih veljavnih predpisov, naša prizadevanja večinoma niso uspešna. Bistvenih sprememb na tem področju v večjem obsegu namreč še nismo dosegli. Besedila predpisov so pogosto nedosledna, v njih je marsikaj nedorečenega, nemalokrat pa ne vsebujejo niti opredelitve osnovnih pojmov ter tako omogočajo zelo različna tolmačenja posameznih določb. Slednja pa posredno prispevajo k (ne)učinkovitosti inšpekcijskega nadzora, kar v javnosti prevečkrat ustvarja vtis nedelavnosti, neprizadevnosti in ravnodušnosti inšpektorjev. V letu 2011 so inšpektorji za okolje s pripombami in komentarji sodelovali pri pripravi 10 predpisov (različne uredbe na področju ravnanja z odpadki, oskrba s pitno vodo, male in srednje kurilne naprave, itd.). Njihove pripombe in predlogi so bili upoštevani le v manjši meri, večji del pa so jih pripravljavci predpisov šteli za neutemeljene. Poudariti tudi moramo, da priprava pripomb na osnutke predpisov zahteva razmeroma veliko pozornosti in truda, roki za oddajo pripomb na osnutke predpisov pa so bili v primeru nekaterih predpisov zelo kratki.

6.7. SODELOVANJE Z DRUGIMI ORGANI

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je bilo predvsem v smislu odstopanja zadev in izmenjav informacij v skladu z določili Zakona o inšpekcijskem nadzoru. Področja, kjer je obstoječ način sodelovanja potrebno še izboljšati, je področje vnašanja gradbenih odpadkov, skupaj z zemeljskimi izkopi, na kmetijska oziroma gozdna zemljišča, vključno s posegi na zavarovanih območjih (kmetijska in gozdna inšpekcija), obratovanje gostinskih lokalov in SEVESO področje (inšpekcija varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter ostale pristojne inšpekcije).

V sklopu regijskih koordinacij je bilo sodelovanje dobro, Inšpekcija za okolje in naravo se je glede na problematiko vključevala v posamezne akcije (problematika divjih odlagališč, ravnanje s komunalnimi odpadki, hrup, odlaganje gradbenih odpadkov, itd.). Izkazalo se je, da je s sočasno izvedenimi nadzori problematičnih zavezancev s strani pristojnih inšpekcij in ukrepanjem, zagotovljena hitrejša in učinkovitejša vzpostavitev zakonitega ravnanja. Na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov so bile v sodelovanju s Carino, Policijo in Agencijo RS za okolje (v nadaljevanju ARSO) izvedene naključne akcije preverjanja pošiljk odpadkov na mejnih prehodih Jelšane, Obrežje, Šentilj, Karavanke (tovorni promet), Luka Koper (pomorski promet) ter na posameznih avtocestnih odsekih (počivališče Studenec pri Postojni, počivališče Povodje, počivališče Lukovica). Delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov nadzornih organov (IRSOP, Carina in Policija) in ARSO je pripravila postopkovnik za izvajanje nadzora na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Namen postopkovnika je nuditi pomoč in podporo pri enotni razlagi predpisov nadzornim organom, olajšati in izboljšati sodelovanje med nadzornimi organi ter natančno določiti pristojnosti in naloge posameznih nadzornih organov ter način ukrepanja pri odkritju nezakonitih pošiljk odpadkov. V mesecu maju je bilo izvedeno izobraževanje za nadzorne organe. Nadaljevalo se je sodelovanje z ARSO, predvsem v smislu izmenjav podatkov in strokovnih stališč na posameznih delovnih sestankih.

6.8. IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV

Izobraževanje se izvaja na podlagi letnega načrta izobraževanja, ki vključuje izobraževanja tako v tujini kot doma. V tujini so se posamezni inšpektorji izobraževali na raznih področjih dela v okviru delavnic oziroma strokovnih konferenc ter projektov, ki so organizirane pod okriljem organizacije IMPEL. V letu 2011 je potekalo izobraževanje s področja čezmejnega pošiljanja odpadkov, ki je bilo namenjeno predstavnikom organov, ki izvajajo nadzor nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov (IRSOP, Carina, Policija ter Agencije RS za okolje kot pristojni organ za izdajo soglasij). Izvedeno je bilo tudi interno izobraževanje inšpektorjev za nadzor na področju CITES, ki smo ga izvedli s pomočjo svojih sodelavcev in uprave Krajinskega parka Goričko. Sicer pa so bila strokovna izobraževanja izvedena še na delovnih področjih emisij v zrak, kemikalij in urejanju voda. Organizirana so bila še izobraževanja v zvezi z vodenjem, letnimi razgovori in preškovnimi postopki.

6.9. UGOTOVITVE PRI DELU

6.9.1. Splošne ugotovitve

Zaključno poročilo mednarodne skupine ekspertov s področja organiziranja in izvajanja inšpekcijskega nadzora iz leta 2010 je sicer pokazalo, da Inšpekcija za okolje in naravo izvaja naloge inšpekcijskega nadzora povsem skladno s Priporočilom Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. april 2001 o minimalnih kriterijih za okoljsko inšpekcijo v državah članicah (v nadaljevanju RMCEI). Opozorili pa so na nesorazmerje med obsegom dela in kadrovsko zasedbo, potrebo po učinkovitejšem enotnem informacijskem sistemu varstva okolja in potrebo po vzpostavitvi formalne komunikacije z občinskimi nadzornimi službami. Omenjeno stanje je ostalo nespremenjeno tudi v letu 2011. Jasno je, da le z inšpekcijskim nadzorom ni možno uspešno uveljavljati zakonodaje zato je nujno aktivirati tudi druge mehanizme, ki bodo pripeljali do uspešne implementacije. Obstoječa zakonodaja tudi ne vsebuje mehanizmov, ki bi deležnike motivirala k izvajanju predpisanih norm, manjkajo tudi inštrumenti s katerimi bi preprečili finančno breme države v primeru zlorabe predpisov ali bankrota podjetij. Številne možnosti izboljšanja učinkovitosti dela in prenosa dobrih praks daje tudi mednarodno sodelovanje.

Vendar pa realizacija pridobljenih informacij in izkušenj ni možna brez ustreznih in zadostnih kadrov. Ugotavljamo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo ni možno več zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera zakoni in podzakonski predpisi pooblašajo inšpektorje za okolje. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev neobvladljiv problem. V zaključkih več letnih poročil smo izpostavili predloge za rešitev opisane situacije:

- prenesti pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki po izvoru nastajajo v gospodinjstvu vključno z gradbenimi, na občinski nivo,
- v Zakon o varstvu okolja nedvoumno vnesti razmejitev pristojnosti med državnimi in občinskimi nadzornimi organi,
- pooblastiti izvajalce javne službe urejanja voda za izvajanje izvršilnih postopkov inšpektorjev za okolje,
- vzpostaviti delovanje rečne nadzorne službe s polnimi pooblastili,
- vzpostaviti delovanje naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili,
- urediti "informacijski sistem okolja", na način, kot je predpisan v 105. členu ZVO-1.

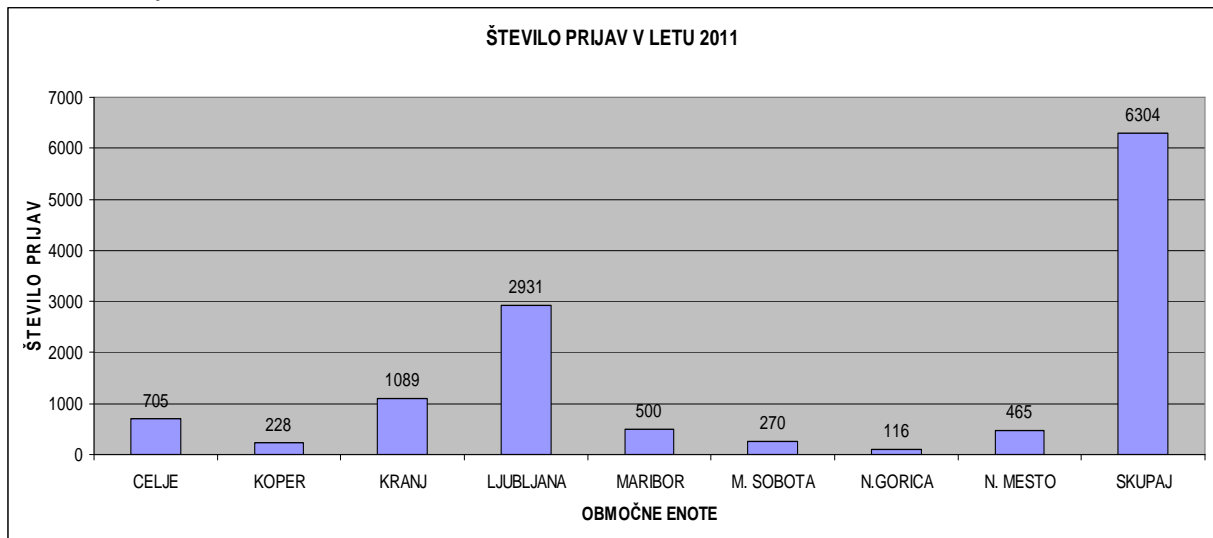
Inšpekcijsko delo postaja vedno bolj izpostavljeno raznim pritiskom, verbalnim in fizičnim grožnjam ter stresno in kot tako ima lahko škodljive posledice na zdravje zaposlenih. Glede na zelo velika pooblastila, ki jih ima inšpektor, vključno s pooblastili v prekrškovnem postopku z zelo visokimi kaznimi, se postavlja tudi vprašanje zagotavljanja primerne osebne varnosti na delovnem mestu. Med težave, ki predstavlja oviro pri delu inšpekcije, sodi tudi zakonodaja, ki je zelo zahtevno napisana, v marsičem nedorečena in nejasna. To posledično dopušča različna tolmačenja, kar povzroča nemalo težav pri njeni uveljavitvi. Nemogoča postaja situacija, ko mora praktično en inšpektor obvladati vsa področja, ki so tudi po strokovni plati med seboj zelo različna. Tega problema ne omili niti v preteklosti uvedena, poleg integriranega pristopa nadzora, specializacija inšpektorjev na področju varstva narave in urejanja voda. V zadnjih letih se je povečala prisotnost odvetnikov v postopkih kot pooblaščenca zavezancev, kar pomeni dodatno zahtevnost glede vodenja postopkov, kakor tudi podaljševanje postopkov.

Že nekaj let zapored je moč opaziti povečan letni pripad vlog (prijav, zahtevkov po komentiranju predpisov z delovnega področja inšpekcije za okolje in drugih dopisov), na katere pa vlagatelj, v predpisanem 15 dnevnom roku, ni mogoče odgovoriti. V letu 2011 je Inšpekcija za okolje in naravo skupno prejela 6.304 prijave, ki so se nanašale na domnevne nepravilnosti iz področja:

- opravljanja dimnikarskih storitev;
- ravnanja z odpadki (protipravno odlaganje odpadkov v okolju, vnos odpadkov - zemeljskega izkopa v tla);
- čezmerne emisije snovi v zrak iz malih kurilnih naprav;
- čezmerne emisije hrupa v okolje;
- neprijetnih vonjav;
- posege na priobalna zemljišča vodotokov in v območja Natura 2000.

Precejšnje število prejetih prijav z zahtevo po ukrepanju se je nanašala na domnevne nepravilnosti z delovnega področja in pristojnosti občinskih inšpekcij (nepravilnosti v zvezi z odvajanjem komunalne in padavinske vode, odvozom in odlaganjem komunalnih odpadkov, z neurejenostjo javnih površin, sečnjo dreves v parkih). Te prijave so bile poslane v obravnavo pristojnim organom in službam. Tretjina prejetih prijav je bila podanih s strani dimnikarskih podjetij, ki so se nanašale predvsem na onemogočanje dostopa do kurilnih naprav. Prijavitelji se zelo pogosto obračajo na novinarje, Varuha človekovih pravic, ministrstvo ali poslance kar posledično pomeni, da takšne prijave zahtevajo prednostno obravnavo. V večini primerov pa se izkaže, da gre za reševanje skrhanih midsosedskih odnosov ali pa za zadeve, ki niso v pristojnosti reševanja Inšpekcije za okolje in naravo. Vse več prijav

pa podajajo tudi razne civilne iniciative. Njihove zahteve po podatkih o postopkih inšpekcije so iz leta v leto številčneje.

Slika 2: Število prijav v letu 2011.

Institucije	Število odgovorov
Varuh človekovih pravic	23
Ministrstvo (MOP)	42
Komisija za preprečevanje korupcije	3
Poslanska vprašanja	13
Računsko sodišče	4 (število revizij)
Policija	7
Novinarji in ostali	cca. 200

Tabela 6: Število odgovorov na prejeta vprašanja in pobude v letu 2011.

Na podlagi analize stanja so inšpektorji za okolje in naravo izpolnili načrtovano število inšpekcijskih pregledov za leto 2011, niso pa v celoti izpolnili načrtovanega obsega dela. Sedem odstotno odstopanje realizacije načrtovanega dela kot ga določa računalniška aplikacija Program dela v kateri so določeni inšpekcijski zavezanci, ki jih je potrebno v določenem letu pregledati, gre predvsem na račun velikega števila prijav, daljšega bolniškega staleža nekaterih inšpektorjev, upokojevanja inšpektorjev ter premeščanja inšpektorjev iz območne enote Ljubljana na Urad glavne inšpektorice. Inšpektorji, ki so nadomestili upokojene inšpektorje so bili namreč sprejeti v delovno razmerje šele v drugi polovici, glede na specifično inšpekcijskega dela pa niso samostojno opravljali inšpekcijskih nadzorov. Število inšpekcijskih pregledov, opravljenih na osnovi prijav, se obravnavajo kot izredni pregledi, kar je razvidno iz spodnje Tabele 7. V rubriki drugi pregledi so vsebovani podatki o zaslišanju strank, pregledih predpisanih evidenc v inšpekcijskih in prekrškovnih postopkih v primerih, ko ogled na terenu ni bil opravljen. Velik delež drugih pregledov je vezan na uvedene postopke zaradi prijav, v katerih so inšpektorji odločali tudi zaradi ekonomičnosti postopka po skrajšanih postopkih brez ogleda na terenu.

OBMOČNA ENOTA	ŠTEVILO INŠPEKTORJEV	ŠTEVILO PREGLEDOV			ŠTEVILO UKREPOV	
		REDNI	IZREDNI	DRUGI	ZIN*	ZP**
CELJE	8	430	297	213	241	79
KOPER	4	163	249	267	64	20
KRANJ	4	253	114	110	89	34
LJUBLJANA	12	738	453	231	361	197
MARIBOR	9	693	743	394	414	230
M. SOBOTA	4	147	191	191	132	98
N.GORICA	4	253	172	52	137	21
N. MESTO	4	158	181	124	83	76
SKUPAJ	49	2.835	2.400	1.582	1.521	755

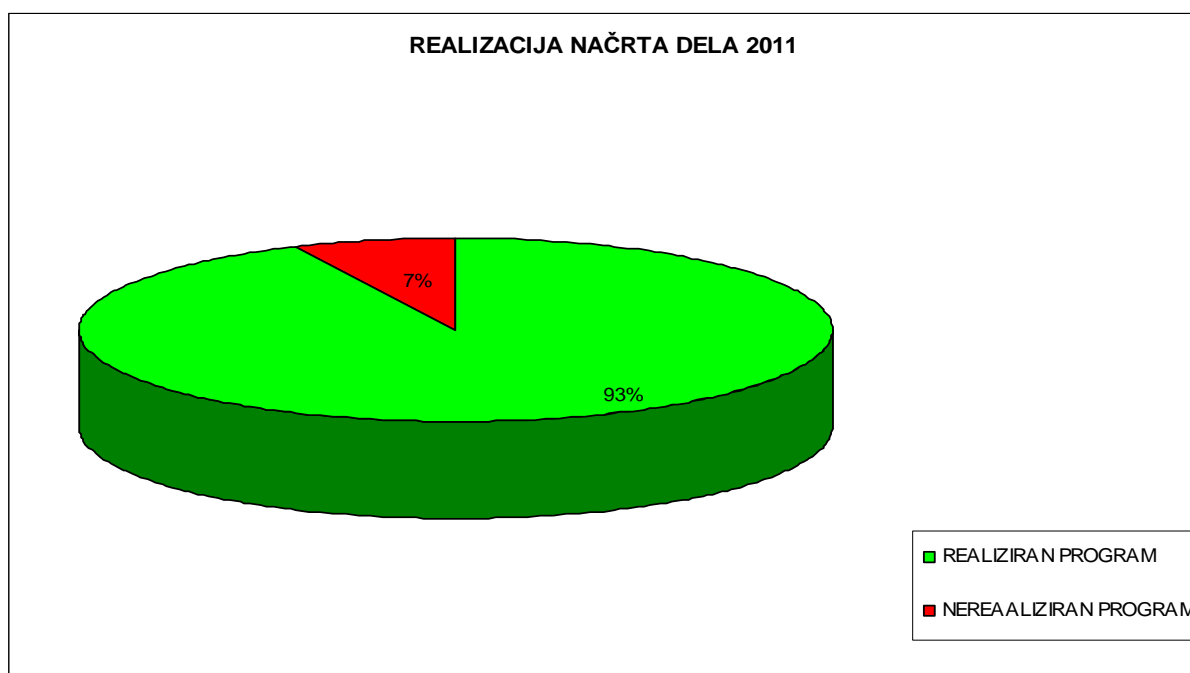
Tabela 7: Številčni podatki o delu inšpektorjev za okolje v letu 2011.

* ukrepi v inšpekcijskem postopku

** ukrepi v prekrškovnem postopku (število ne vključuje izrečenih opozoril)

	I. PRIORITETA	II. PRIORITETA	III. PRIORITETA	SKUPAJ
PLAN	1.015	414	343	1.772
REALIZACIJA	981	380	289	1.650
ODSTOTEK	96,65	91,79	84,26	93,12

Tabela 8: Realizacija Programa dela 2011.

Slika 3: Realizacija Programa dela 2011.

V zvezi z izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi je bilo skupno podanih 97 zahtev za pravno varstvo, od katerih o 64 vlogah še ni bilo odločeno.

Št. za pravno varstvo	Št. ugodenih zahtev	Št. zavrženih zahtev	Št. zahtev, o katerih še ni bilo odločeno
97	16	17	64

Tabela 9: Število zahtev za pravno varstvo v letu 2011.

V prekrškovnih postopkih je bilo vloženi 84 zahtev za sodno varstvo, od katerih jih je 54 še v reševanju na sodišču.

Št. zahtev za sodno varstvo	Št. ugodenih zahtev	Št. zavrženih zahtev	Št. zahtev, o katerih še ni bilo odločeno
84	10	20	54

Tabela 10: Število zahtev za sodno varstvo v letu 2011.

V izvršilnih postopkih so inšpekcijski zavezanci v 87 primerih sami izpolnili odrejane obveznosti in je bil postopek zaključen brez uporabe prisilnih sredstev, le na podlagi sklepa o dovolitvi izvršbe. V zvezi s 25 odločbami je bila opravljena izvršba po drugi osebi (med njimi tudi odstranitev 50 t odpadne plastike v bližini Brestanice), v zvezi s 123 odločbami pa izvršba s prisilitvijo, z uporabo denarne kazni. Izdanih je bilo še 44 posebnih odločb na podlagi 2. oz. 5. odst. 157a. člena ZVO-1, ki določata, da če so na zemljišču v lasti države ali občine nezakonito odloženi odpadki, ki niso komunalni odpadki, odredi državna inšpekcija, pristojna za okolje, njihovo odstranitev izvajalcu javne službe ali drugi osebi, pooblaščen za ravnanje z določenimi vrstami odpadkov ter odstranitev odpadkov, ki niso komunalni, lastniku ali drugemu posestniku zemljišča v lasti osebe zasebnega prava, v kolikor so odpadki nezakonito odloženi na navedenem zemljišču.

Območna enota	Št. izvršilnih postopkov	Št. odločb – obveznosti izpolnili zavezanci	Št. izvršilnih postopkov po drugi osebi	Št. izvršilnih postopkov z denarno prisilitvijo	Št. postopkov po 157a. členu Zakona o varstvu okolja
CELJE	23	12	5	17	2
KOPER	13	2	1	10	0
KRANJ	15	5	0	10	0
LJUBLJANA	27	7	1	21	11
MARIBOR	66	41	15	50	26
MURSKA SOBOTA	11	7	0	0	0
NOVA GORICA	7	0	2	5	1
NOVO MESTO	33	20	1	10	4
SKUPAJ	195	87	25	123	44

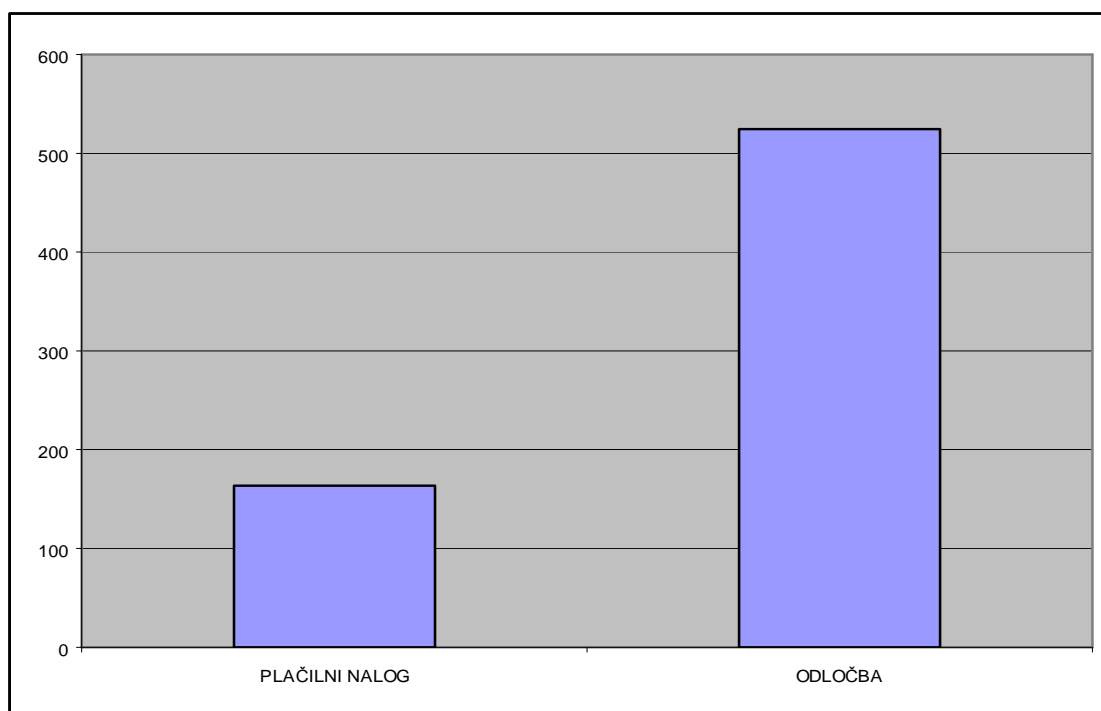
Tabela 11: Izpolnjevanje oziroma izvrševanje inšpekcijskih odločb v letu 2011.

Na podlagi 4. alineje 1. odst. 157. člena ZVO-1, ima inšpektor, če pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon, drug predpis ali da naprava ali obrat ne delujeta v okviru dovoljenja, izdanega na podlagi tega zakona, pravico in dolžnost odrediti izvedbo kontrolnega monitoringa. Pravna podlaga za tak ukrep pa je posredno tudi 5. alineja 1. Odst. 32. člena ZIN. V letu 2011 so inšpektorji za okolje odredili izvedbo kontrolnega monitoringa v trinajstih primerih in sicer največkrat v obliki meritev hrupa v okolju, emisij snovi v zrak, kakovosti pregnitega blata, odpadne

vode iz čistilne naprave, izcedne vode iz odlagališča. Za izvedbo teh ukrepov je bilo v lanskem letu porabljenih 25.000 EUR.

6.9.2. Prekrškovni postopek

Z uveljavitvijo Zakona o prekrških (Ur. l. RS, št. 7/03), ki se je začel uporabljati z začetkom leta 2005, sta se vsebina in obseg dela inšpektorjev za okolje močno spremenila oziroma razširila. Na podlagi 2. odst. 45. čl. tega zakona so namreč upravni in drugi državni organi, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, torej tudi Inšpektorat. V letu 2011 so inšpektorji za okolje izdali 163 plačilnih nalogov ter 525 odločb. Prekrškovne odločbe in plačilni nalogi so bili izdani na podlagi 30 različnih predpisov, največ na podlagi Zakona o varstvu okolja in Uredbe o ravnanju z odpadki.

Slika 4: Število izrečenih ukrepov v prekrškovnem postopku v letu 2011.

Skupni znesek izrečenih glob je v letu 2011 znašal 1.338.965,61 EUR, znesek dejansko plačanih glob pa je bil 370.109,29 EUR. V približno 10 odstotkih izrečenih ukrepov so kršitelji podali zahtevo za sodno varstvo. Zakon o prekrških je torej inšpektorjem za okolje prinesel bistveno povečan obseg dela, kar ugotavljamo že ves čas njegove uporabe. Širitev dela na tem področju pa istočasno nujno povzroča zmanjšan obseg na področju inšpekcijskega dela v ožjem pomenu. Prekrškovni postopki namreč zahtevajo natančnost in posebna znanja, pooblastila in dolžnosti pa so razmeroma široka. Zelo veliko administrativnih opravil nastaja v postopku izterjave glob in stroškov postopka. Postopek odstopanja v izterjavo na Davčni urad bi bilo nujno urediti elektronsko (predvidoma v letu 2012), kar bi terjalo neprimerno manj časa in delovnih sredstev. Še dodaten obseg dela pa je povezan z uvedbo sodnih taks v prekrškovnih postopkih.

6.9.3. Ugotovitve s področja dela

Ugotavljamo, da je pozitiven učinek preventivnih pregledov v preteklih letih pokazal manj kršitev predpisov na področju industrijskih in obrtnih dejavnosti, oz. so te manjše. Kljub temu je še vedno večina izrečenih ukrepov inšpektorjev za okolje s področja varstva okolja, saj je tudi zakonodaja na tem

področju najboljše in se hitro spreminja. Navajamo naše ugotovitve po področjih dela in pri tem izpostavljam le ključne ugotovitve.

6.9.4. Nadzor predpisov kakovosti zraka

Inšpektorji so skupno na tem področju opravili 199 inšpekcijskih nadzorov, izrekli 35 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti in uvedli 5 prekrškovnih postopkov. Največ aktivnosti je bilo opravljenih v okviru nadzora emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila vključno z nadzorom kemičnih čistilnic. Poleg ukrepov za odpravo nepravilnosti so inšpektorji uvedli tudi 3 prekrškovne postopke. Izveden je bil tudi inšpekcijski nadzor uporabe organskih topil pri zavezancih za katere je ARSO izdal zavrnilne odločbe za podaljšanje vpisa v evidenco naprav, v katerih se uporabljajo organska topila. Skupno je bilo pregledanih 35 takšnih zavezancev. Ugotovljeno je bilo, da so nekateri zavezanci neskladnosti odpravili z uporabo barv in lakov na vodni osnovi, z zmanjšanjem porabe topil pod prag porabe, ki je določen za vpis v evidenco, z nameščanjem čistilnih naprav, nekateri zavezanci pa so zaradi stečaja prenehali obratovati. Inšpektorji so zavezancem z inšpekcijskimi odločbami izrekli ukrepe za zmanjšanje emisij oz. sanacijo čezmernega onesnaževanja zraka ali pa zahtevali pridobitev vpisa v evidenco naprav, v katerih se lahko uporabljajo organska topila.

Izpostaviti je potrebno tudi primer okoljske nesreče, in sicer glede pojava prašnih delcev v Kopru, kot posledica dejavnosti raztovarjanja blaga v Luki Koper. Dne 23. 3. 2011 je bil opravljen pregled pri upravljavcu pristanišča družbi Luka Koper in ugotovljeno, da je pri manipulaciji s tovorom – mešanica železovega oksida (v big bag vrečah) iz ladje v skladišče, prišlo do okoljske nesreče, to je do nepredvidenega dogodka z izpustom prašnih delcev v okolje. Družba Luka Koper o nesreči ni obvestila organa, pristojnega za obveščanje. Sicer pa je pri pregledu bilo ugotovljeno, da je bilo raztovarjanje tovora zaključeno že 20. 3. 2011 in da se je tovor na dan pregleda nahajal v zaprtem skladišču, ki je bil zapečaten s strani Policije. Površina med drugim vezom in skladiščem, kjer se je izvajala manipulacija s tovorom, je bila sanirana, ostanki tovora pa so bili na tleh vidni le posamezne »bleščice«. Glede na ugotovljena dejstva (raztovarjanje generalnih tovorov ni nepremični vir emisije snovi v zrak) ni bilo osnov za inšpekcijsko ukrepanje po Zakonu o varstvu okolja. Sicer pa je bilo ugotovljeno, da je zaradi onesnaženja okolja s prašnimi delci mešanice železovega oksida na območju mesta Koper, ukrepal Štab civilne zaščite Mestne občine Koper. Zaradi ugotovitve storitve prekrška (neobveščanje organa, pristojnega za obveščanje o nesreči) sta storilcema pravni osebi Luka Koper in njeni odgovorni osebi bili izdani odločbi o prekršku. V zvezi s tem primerom je bilo postavljeno tudi poslansko vprašanje in to v smislu zakaj inšpektor za okolje ni ukrepal. Pripravljen je bil obširen odgovor, da primeru okoljskih nesreč inšpektor za okolje nima zakonskih pristojnosti, da bi pri nesreči neposredno odredil interventne in sanacijske ukrepe, vzorčeval oziroma odredil jemanje vzorcev v smislu zavarovanja dokazov. V zvezi s to nesrečo so bile še posebej presenetljive neutemeljene navedbe Mestne občine Koper v sredstvih javnega obveščanja o neukrepanju inšpektorja za okolje, saj ima po predpisih s področja zaščite in reševanje prav lokalna skupnost s svojimi službami odločujočo vlogo za ukrepanje v takih primerih. Dejstvo pa je, da so bile o nesreči obveščene pristojne službe, saj so nesrečo obravnavali gasilci in štab civilne zaščite Mestne občine Koper, ki je tudi ukrepal.

Akcija nadzora emisij snovi v zrak iz nepremičnih virov

ARSO je posredoval seznam zavezancev in naprav, kjer so bila za leto 2010 ugotovljena preseiganja mejnih emisijskih koncentracij enega ali več parametrov iz definiranih izpustov emisij snovi v zrak. Stanje je bilo ugotovljeno na podlagi poročil emisijskih monitoringov in ocen o letnih emisijah za leto 2010. Akcija je potekala med septembrom in novembrom 2011. V okviru akcije so inšpektorji pregledali 101 napravo, izdali 30 ureditvenih odločb, uvedenih je bilo 10 prekrškovnih postopkov. V okviru inšpekcijskega nadzora so inšpektorji ugotovili, da je 17 naprav prenehalo z delovanjem, 18 naprav pa je že izvršilo sanacijo. Pri ostalih zavezancih (36) inšpektorji niso ugotavljali nepravilnosti.

Akcija nadzora trajnih meritev v zrak iz kurilnih naprav

Akcija je bila izvedena na podlagi informacije, prejete s strani ARSO, o ugotovljenih neskladnosti pri izvajanju trajnih meritev v zrak iz kurilnih naprav. Neskladnosti so se nanašale na neporočanje o kalibraciji in na neoddajo poročil o trajnih meritvah. Inšpektorji so v okviru akcije obravnavali 29 zavezancev, izdali so 11 ureditvenih odločb ter uvedli 10 prekrškovnih postopkov. Pri ostalih zavezanecih inšpektorji niso ugotovili nepravilnosti.

6.9.5. Nadzor predpisov ravnanja z odpadki

Nadzor ravnanja z odpadki je področje, kjer inšpektorji vsako leto opravijo največ pregledov in izrečejo največ ukrepov. Inšpektorji so v tem letu opravili skupno 4.931 nadzorov in pri tem izrekli 1.143 inšpekcijskih ukrepov ter uvedli 316 prekrškovnih postopkov. To predstavlja 55% vsega opravljenega dela. V nadaljevanju so izpostavljene le ključne ugotovitve pri delu. V letu 2011 je podobno kot v prejšnjih letih izstopala problematika nezakonitega ravnanja z gradbenimi odpadki in to zlasti ravnanje z zemeljskimi izkopi. Nepravilnosti so bile najbolj pereče na območju OE Koper, kjer ni urejenega odlagališča za inertne odpadke in praktično tudi ne centra za zbiranje gradbenih odpadkov. Le nekatera podjetja imajo pridobljena okoljevarstvena dovoljenja za predelavo gradbenih odpadkov s premično napravo in na ta način nekako skušajo reševati to problematiko, kar pa vsekakor ne zadošča. Pomanjkanje neurejenih odlagališč za inertne odpadke kot glavni vzrok nedovoljenih ravnanj je ugotovljeno tudi drugod po Sloveniji.

K slabemu stanju glede ravnanja z gradbenimi odpadki prispeva tudi dejstvo, da upravni organi pri izdaji gradbenih in uporabnih dovoljenj, ne upoštevajo zahtev okoljske zakonodaje. So prvi organ, ki se pri izdaji gradbenega dovoljenja srečajo s projektno dokumentacijo o ravnanju z odpadki, z načrtom o gospodarjenju z gradbenimi odpadki in so organ, ki z izdajo uporabnega dovoljenja zaključi celoten postopek gradnje oziroma investicije. Tako kot že vrsto let ostaja odprta tudi problematika ravnanja z zemeljskimi izkopi. Pri tem gre večinoma za vnos zemeljskih izkopov na kmetijska zemljišča, ki so hkrati območja Nature 2000 ali so varovana in zavarovana območja v smislu izvajanja melioracij in to brez predhodno izdane odločbe o uvedbi agromelioracije po Zakonu o kmetijskih zemljiščih in tudi brez predhodno pridobljenega okoljevarstvenega dovoljenja za vnos zemeljskega izkopa. Okoljevarstveno dovoljenje za vnos skušajo zavezanci pridobiti šele po uvedenih inšpekcijskih postopkih. Zakonodajna ureditev tega področja je neživljenjska tudi zaradi dolgotrajnih postopkov za izdajo okoljevarstvenih dovoljenj za vnos v tla.

Pri tej problematiki pa je zanimivo tudi stališče kmetijske inšpekcije, ki v praksi zavrača svojo pristojnost (ki pa je zapisana v Zakonu o kmetijskih zemljiščih) glede onesnaževanja kmetijskih zemljišč in ravnanje Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS, ki, navkljub določbam najemnih pogodb, ne ukrepa proti najemnikom kmetijskih zemljišč, ampak vnose zemeljskih izkopov oziroma obremenjevanje zemljišč z gradbenimi odpadki le prijavlja Inšpekciji za okolje in naravo. V lanskem letu so se ugotavljala tudi nezakonita premeščanja zemeljskih izkopov iz Italije v Slovenijo (območja občin Sežana, Komen in Divača), predvsem za zasipanje vrtač. Samo z inšpekcijskim nadzorom tega področja ni možno urejati, sploh pa ne s tako skromno kadrovske ekipo inšpektorjev za okolje. Nadzor močno otežuje dejstvo, da gre mnogokrat za primere, ko zemeljski izkopi »ne potujejo« direktno iz ene lokacije na mesto vnosa, ampak isti zemeljski izkop zamenja več lokacij (npr. najprej je uporabljen kot predobtežitev, nato pa gre del tega izkopa na kmetijsko zemljišče, drugi del pa na kakšno gradbišče, pri tem pa so seveda evidence pomanjkljive), poleg tega pa vnose opravlja več podjetij.

Kot kršiteljici zlasti izstopata družbi Finali Trading in Grafist, obe iz Kopra, zoper katere je v teku več postopkov. Sicer pa so inšpektorji pri nadzoru ravnanja z odpadki najpogosteje ugotavljali, da imajo inšpekcijski zavezanci nepopolno izdelane načrte gospodarjenja z odpadki, da ne vodijo popolnih evidenc glede na vrsto in količino odpadkov in da ne oddajajo pravočasno poročil o ravnanju z odpadki na ARSO. Pogosto je tudi nepravilno oz. pomanjkljivo izpolnjevanje evidenčnih listov. Kot

specifično problematiko na področju ravnanja z odpadki, ki je vezana le na določena območja nadzora (romski naselji Smrekec, Oaza v Grosupljem, območje Rakove Jelše, Ceste dveh cesarjev, Mazovčeva pot, Tomačevska in Obvozna cesta v Ljubljani, Trata, Mestni log, Željne pri Kočevju) predstavljajo ravnanja fizičnih oseb, ki znotraj naselij v neposredni bližini svojih bivališč predelujejo poleg kovinskih kosovnih odpadkov, tudi odpadno električno in elektronsko opremo, IMV, pogonske dele vozil, akumulatorje in sežigajo raznovrstne odpadke, predvsem odpadne električne kable.

Na naštetih območjih so inšpektorji v letu 2011 skupaj s policisti pristojnih policijskih postaj opravili skupne nadzore in v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi izrekli prepovedi vseh ravnanj z odpadki, kršiteljem pa izrekli tudi globe. Navkljub pogostemu nadzoru in ukrepanju inšpektorjev pa zaradi specifičnega načina življenja zavezancev in s tem povezanimi posebnostmi, ni dosežen pričakovan učinek v zvezi z urejanjem opisane problematike. Zavezanci (fizične osebe) praviloma ne izpolnijo inšpekcijskih ukrepov, ne plačujejo glob, niti jih od njih ne izterja DURS. Kršitelji so namreč socialno ogrožena populacija, ki dobiva tudi državno socialno pomoč. Inšpektorji pogosto ugotavljajo tudi nepravilnosti pri ravnanju z odpadno embalažo tako pri zavezancih kot pri družbah za ravnanje z odpadno embalažo (DROE). DROE ne zagotavljajo rednega odvoza komunalne odpadne embalaže pri vseh izvajalcih javne službe, ker z vsemi nimajo podpisanih pogodb, vsi izvajalci javnih služb pa z družbami ne podpišejo pogodb. Slednje je sicer sankcionirano, ni pa predpisane sankcije za DROE, v kolikor ta nima sklenjene pogodbe z izvajalcem javne službe. Tudi zaradi opisanega stanja pri ravnanju z odpadno embalažo oziroma zagotavljanju prevzemanja le te je prišlo koncem leta 2011 do težav v delovanju celotnega sistema. Ker družbe za ravnanje z odpadno embalažo, Slopak d.o.o. in Interseroh d.o.o. nista zagotavljali prevzemanja odpadne embalaže na celotnem ozemlju Slovenije, so jima bile izrečene globe. Prav zaradi nedorečenega statusa obeh družb in neuskaljene zakonodaje, prihaja pri inšpekcijskem nadzoru do težav zaradi možnosti različnega tolmačenja predpisov, predvsem z vidika izpolnjevanja evidenčnih listov, sledljivosti odpadne embalaže, itd.

Kot primer, kako učinkovito je lahko urejeno področje ravnanja z odpadki, ko zavezanec enako skrb, kot jo namenja uspešnemu poslovanje družbe, namenja tudi varstvu okolja, je družba Kolektor Kočevje d.o.o. Na nivoju družbe so določeni pooblaščenca za sistem ravnanja z okoljem in posamezni skrbniki sistema za varovanje okolja, ravnanje z odpadki je nadzorovano od vira nastajanja na določenem delovnem mestu, za kar so opredeljena odlagalna mesta v proizvodnem procesu, ekološke cone in skladiščenje odpadkov pred odvozom. Vzpostavljen je sistem ločevanja in skladiščenja v določenih embalažah na predvidenih mestih in na način, da je onemogočen škodljiv vpliv na okolje. Označevanje odpadkov na posameznih embalažnih enotah, v katerih se zbirajo odpadki oziroma mesta na katerih se skladiščijo le-ti, so jasno označeni s klasifikacijsko številko odpadka. Predpisan je tudi transport odpadkov znotraj podjetja, ki se lahko opravi le, če je odpadek v ustrezni embalaži, prevoz pa se vrši le s takimi transportnimi sredstvi, ki so varna in ki onemogočajo raztros ali razlitje odpadka med prevozom.

V letu 2011 so inšpektorji v skladu z letnim načrtom dela in priporočili Računskega sodišča izvajali nadzor nad industrijskimi odlagališči. Nadzor je bil opravljen na 23 industrijskih odlagališčih, od katerih jih 5 ne obratuje več. V večini primerov inšpektorji niso ugotovili nepravilnosti, v enem primeru je bil uveden prekrškovni postopek, kjer upravljavec odlagališča ni izvajal monitoringa podzemnih vod.

Odlagališče	Obratovanje	Upravljavec odlagališča	Št. nadzorov v letu 2011	Pregledi 2011 (datum)
NOMO MEŽICA	DA	Rudnik Mežica, MPI d.o.o.	2	18. 7. 2011, 17. 10. 2011
BUKOVŽLAK - CINKARNA	DA	Cinkarna d.d.	2	1. 7. 2011, 27. 10. 2011
DESKLE	DA	Salonit Anhovo d.d.	2	24. 9. 2011, 10. 10. 2011

JAVORNIK	DA	SŽ Acroni d.o.o.	0	13. 01. 12
METAVA	NE	Snaga JP d.o.o.	1	20. 05. 11, 23. 9. 11, 30. 9.11, 09.12.12
NOVAKI	DA	ETA Cerkno d.o.o.	0	17.11.11
PRAPRETNO	DA	TE Trbovlje d.o.o.	2	22.07.11
SUHI MOST	DA	Livar d.d.	0	12.12.11
TDR	DA	TDR Metalurgija	2	23.11.2011 20.12.2011
VRHE	DA	Storkom Štore	1	03.08.2011, 17.08.2011
LISIČJE VODENCE	DA	Komunala Tolmin	1	02.08.11
METAL	DA	SŽ Metal Ravne d.o.o.	1	14.12.11
PEPELIŠČE	DA	Talum d.d.	1	25.08.11
POTOŠKA VAS	NE	Rudnik Zagorje v zapiranju	1	18.04.2011, 13.5.2011, 2.6.2011
RAKOVNIK	NE	IUV d.d.	1	18.04.2011, 16.06.2011, 16.12.2011
RDEČE BLATO	DA	Talum d.d.	1	25.08.11
SUHADOLE	DA	Publicus d.o.o.	1	15.03.11
SUŽID	NE	Komunala Tolmin	1	02.08.11
ŠONOVO	DA	Steklarna Rogaška d.d.	1	17.03.11
ŠTRKLEPCE	DA	Komunala Tolmin	1	02.08.11
TOVARNIŠKI KANAL	NE	Paloma d.d.	1	28.06.11
TUNCOVEC	DA	Steklarna Rogaška d.d.	1	27.09.11

Tabela 12: Nadzor industrijskih odlagališč v letu 2011.

V preteklem letu je bilo na Inšpekcijo za okolje in naravo posredovanih več prijav zaradi širjenja neprijetnih vonjav in polivanja gnojevke iz bioplinarn. Največ prijav je prispelo za bioplinarne v Ilirski Bistrici, ki je v upravljanju družbe Biofutura d.o.o., v Črnomlju, ki je v upravljanju družbe Biotera d.o.o. in v Motvarjevcih, ki je v upravljanju družbe Panvita Ekoteh d.o.o. V zvezi z obratovanjem bioplinarne elektrarne Lokve v Črnomlju je Inšpekcija za okolje in naravo, po pridobitvi dodatnega pojasnila ARSO, s čimer je bilo pojasnjeno, da odpadna bioplinarna gnojevka ne ustreza 1. razredu okoljske kakovosti, kot je to bilo navedeno v obratovalnem monitoringu, ki ga je opravil pooblaščen izvajalec, temveč 2. okoljskemu razredu, takoj, v aprilu 2011, izdala odločbo o prepovedi oddajanja bioplinarne gnojevke za rabo v kmetijstvu kot gnojilo.

Ko je upravljavec bioplinarne odpravil nepravilnost s prekinitvijo dodajanja surove prašičje gnojevke v predelavo, je po ponovnih vzorčenjih bioplinarna gnojevka zadostila pogojem za 1. razred okoljske kakovosti in tako ni bilo več razlogov za nadaljevanje prepovedi oz. ukrepanje okoljske inšpekcije. Prav tako sta z rednimi rezultati monitoringa obe bioplinarni gnojevki pridobljeni iz bioplinarn v Ilirski Bistrici in Motvarjevcih izkazovali prvo okoljsko kakovost. Ker so se prijave za vse tri bioplinarne

nadaljevale, se je inšpekcija odločila uporabiti ukrep odredbe izrednega kontrolnega monitoringa na parametre okoljske kakovosti za bioplinsko gnojevko iz vseh treh bioplinarn ter izredni monitoring emisij snovi v zrak iz bioplinarne Motvarjevci. V vseh treh primerih so rezultati bioplinske gnojevke izkazovali uvrstitev digestorskega preostanka iz bioplinarn v drugi okoljski kakovostni razred, za katerega pa je za vnos v tla potrebno okoljevarstveno dovoljenje. Za dve bioplinarni sta bili že izdani odločbi s prepovedjo vnosa brez okoljevarstvenega dovoljenja, v tretjem primeru pa je upravljavec bioplinarne podal pritožbo na način izvedbe meritev in sicer, da je prišlo do vzorčenja in uporabe analize metode digestorskega preostanka v nasprotju s predpisanim standardom zato je bila na ARSO posredovana prošnja za mnenje o pravilnosti rezultatov izrednega monitoringa. Prav tako so rezultati izrednega monitoringa emisij snovi v zrak iz bioplinarne v Motvarjevcih izkazali preseganje mejne vrednosti za formaldehid, zato je bila zavezancu izdana ureditvena odločba s katero mu je bilo odrejeno, da emisije uskladi s predpisanimi do konec februarja 2012.

V nadaljevanju je predstavljenih še nekaj ugotovitev z akcij nadzora na posameznem področju ravnanja z odpadki:

Akcija nadzora gradbenih odpadkov

Akcija nadzora ravnanja z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih, je bila načrtovana v letnem načrtu dela Inšpekcije za okolje in naravo. Potekala je od meseca aprila do oktobra 2011. V okviru akcije so inšpektorji nadzirali investitorje, zbiralce gradbenih odpadkov ter izvajalce obdelave gradbenih odpadkov. Obravnavanih je bilo 22 investitorjev, 25 zbiralcev odpadkov ter 71 izvajalcev obdelave gradbenih odpadkov. Skupno je bilo opravljenih 121 inšpekcijskih pregledov, inšpektorji so izdali 35 ukrepov po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru ter uvedli 23 prekrškovnih postopkov.

Akcija nadzora divjih odlagališč gradbenih odpadkov

V letni načrt dela za leto 2011 je bil vključen tudi nadzor divjih odlagališč gradbenih odpadkov. Lokacije divjih odlagališč so bile izbrane iz registra divjih odlagališč (akcija »Očistimo Slovenijo«) glede na površino in količino odloženih gradbenih odpadkov. Splošna ugotovitev je bila, da so podatki o divjih odlagališčih iz registra nenatančni, predvsem glede količin in vrste odloženih odpadkov. Inšpektorji so v letu 2011 izvedli nadzor na približno 300 lokacijah, od katerih je bilo počiščenih 194 lokacij. V ostalih primerih inšpekcijski postopki še niso končani oziroma na pregledanih lokacijah inšpektorji niso ugotovili odloženih odpadkov. V veliki večini primerov so bili zavezanci za odstranitev odpadkov lastniki zemljišč, ne pa tudi povzročitelji. Lastniki zemljišč so odpadke odstranili takoj po izrečenem opozorilu, zato je bilo izdano relativno malo ureditvenih odločb in uvedenih izvršilnih postopkov. Inšpektorji so uvedli dva prekrškovna postopka proti zavezancem, ki niso spoštovali rokov iz ureditvenih odločb. Količine odpadkov, ki so jih zavezanci med inšpekcijskimi postopki sami odstranili so naslednje: 76 izrabljenih motornih vozil, 26 izrabljenih gum, 8 m³ odpadne plastike, 1 m³ odpadnega železa, 20 kosov odpadne električne in elektronske opreme, 8.795 m³ raznih gradbenih odpadkov in izkopnega materiala, 10 ton mešanih gradbenih odpadkov, 10 m³ azbestnocementne kritine ter 42 ton drugih odpadkov. Nadzor divjih odlagališč se bo nadaljeval tudi v letu 2012.

Akcija nadzora nad ravnanjem z biorazgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom pri izvajalcih javnih služb zbiranja komunalnih odpadkov

Cilj akcije je bil ugotoviti stanje na področju ravnanja z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki (klasifikacijska števila odpadka 20 01 08) in zelenim vrtnim odpadom (klasifikacijska števila odpadka 20 02 01), ki nastajajo v gospodinjstvu. Predmet nadzora so bili izvajalci javnih služb zbiranja komunalnih odpadkov in sicer v zvezi z zagotovitvijo ločenega zbiranja in prevzemanja biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada ter obveščanja povzročiteljev odpadkov iz gospodinjstev o predpisanem ravnanju s kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom. Prav tako je bilo predmet nadzora akcije nadaljnje ravnanje izvajalcev javnih služb s kuhinjskimi odpadki in zelenim

vrtnim odpadom. Akcija je potekala v mesecu septembru in oktobru 2011. Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni pri izvajalcih javnih služb zbiranja komunalnih odpadkov za 152 občin. Izdanih je bilo 24 odločb in 12 opozoril, kjer zavezanci še niso zagotovili zagotovitvijo ločenega zbiranja in prevzemanja biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada. V občinah, kjer je zagotovljeno ločeno zbiranje, je praviloma tudi obveščanje prebivalstva in zagotovljeno čiščenje zabojnikov. Akcija nadzora nad izvajalci javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki, v katero bo vključen tudi nadzor nad ločenim zbiranjem biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada, bo izvršena tudi v letu 2012.

Akcija nadzora odstranjevanja polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (PCB/PCT)

V skladu z letnim načrtom dela Inšpekcije za okolje in naravo je bila izvedena akcija nadzora odstranjevanja polikloriranih bifenilov in polikloriranih terfenilov (PCB/PCT). Akcija je potekala v obdobju april – julij leta 2011.

Cilji akcije so bili naslednji:

- zagotoviti zakonito ravnanje imetnikov PCB, povzročiteljev odpadnih PCB ter zbiralcev PCB odpadkov,
- ugotoviti, ali so imetniki PCB dekontaminirali in odstranili naprave do 31.12.2010 ter ali so po izvedeni dekontaminaciji naprave ustrezno označili,
- zagotoviti izvajanje zahtev okoljevarstvenih dovoljenj v primeru odstranjevanja PCB odpadkov ali izvajanje dekontaminacije,
- zagotoviti odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

Ciljne skupine za inšpekcijski pregled so bile naslednje: imetniki PCB/PCT, povzročitelji odpadnih PCB/PCT ter zbiralci PCB/PCT opreme. Inšpektorji so na inšpekcijskih pregledih ugotovili, da od 67 pregledanih zavezancev 20 zavezancev ni predalo odpadnih PCB do predpisanega roka v Uredbi (31. 12. 2010). Dva zavezanca imata PCB-je še v uporabi. Transformator, ki vsebuje med 0,05% in 0,005% PCB teže transformatorskega olja, se lahko dekontaminira ali odstrani tudi po 31. 12. 2010, vendar najpozneje do prenehanja njegove uporabe. V zvezi s tem so inšpektorji izdali 17 ureditvenih odločb, v primeru podjetja v likvidaciji je bil takoj uveden prekrškovni postopek, v 11 primerih pa so bili poleg izdanih ureditvenih odločb uvedeni tudi prekrškovni postopki. Od predvidenega nadzora 15 zbiralcev PCB/PCT opreme je bilo pregledanih 9 zbiralcev. Pri pregledanih zbiralcih inšpektorji na inšpekcijskih pregledih niso ugotovili nepravilnosti. Pri odstranjevalcu PCB/PCT opreme prav tako ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.

Akcija nadzora zavezancev, ki niso poročali o ravnanju z izrabljenimi motornimi vozili

Na podlagi obvestila, prejetega s strani ARSO, so inšpektorji opravili nadzore pri zavezancih, ki niso poročali o ravnanju z izrabljenimi motornimi vozili (IMV) v letu 2011. Inšpektorji so obravnavali 10 zavezancev. V nadzorih je bilo ugotovljeno, da nekateri zavezanci v letu 2011 niso odvzemali sestavnih delov IMV, v nekaj primerih so pomanjkljivo poročali ali pa so poročali na napačnih obrazcih, nekateri zavezanci pa so pravočasno oddali svoja poročila. Inšpektorji so izdali 4 opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru ter uvedli 1 prekrškovni postopek.

Akcija nadzora predelave nenevarnih odpadkov v trdno gorivo

Cilji akcije so bili naslednji:

- ugotoviti dejansko stanje predelave nenevarnih odpadkov v trdno gorivo,
- vzpostaviti enoten inšpekcijski nadzor in ukrepanje v primeru neskladnosti,
- zagotoviti zakonito ravnanje predelovalcev nenevarnih odpadkov v trdno gorivo,

- preveriti ustreznost ureditve na tem področju,
- zagotoviti odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

Ciljne skupine zavezancev za inšpekcijski nadzor so bili predelovalci odpadkov iz neonesnažene biomase v trdno gorivo, predelovalci odpadkov iz delno onesnažene biomase v trdno gorivo ter predelovalci ostalih nenevarnih odpadkov v trdno gorivo. Akcija je potekala med septembrom in novembrom 2011. Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni pri 31 zavezancih iz lesno predelovalne industrije in večje mizarске delavnice, ki imajo izdano okoljevarstveno dovoljenje za predelavo odpadkov iz neonesnažene biomase. Pri zavezancih se je preverjala evidenca o pripravi oziroma uporabi neonesnažene biomase in ustreznost odpadkov v skladu z mejnimi vrednostmi za neonesnaženo biomaso. Nepravilnosti so bile ugotovljene pri 11 zavezancih, zato so bili izrečeni tako inšpekcijski kot tudi prekrškovni ukrepi. Pri treh zavezancih, ki imajo pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje za predelavo odpadkov iz delno onesnažene biomase v trdno gorivo, nepravilnosti ni bilo ugotovljenih. Pri inšpekcijskem nadzoru dveh zavezancev, ki imata pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje za predelavo ostalih nenevarnih odpadkov v trdno gorivo, so bile ugotovljene kršitve predpisa, zato je bil izrečen inšpekcijski ukrep.

Akcija nadzora zavezancev, ki niso poročali o zbiranju in obdelavi odpadkov

Na podlagi obvestila, prejetega s strani ARSO, so inšpektorji opravili nadzore pri zavezancih, ki niso poročali o zbiranju in obdelavi odpadkov v letu 2011. Inšpektorji so obravnavali 43 zavezancev. Inšpektorji so v nadzorih ugotovili, da nekateri zavezanci niso zbirali in obdelovali odpadkov v letu 2010 oziroma so prenehali z dejavnostjo, nekateri zavezanci so na ARSO v roku poslali poročilo, nekateri zavezanci pa niso poročali na ARSO. Inšpektorji so v postopkih izrekli 16 ukrepov po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, med drugim tudi ukrep prepovedi obdelave in odstranitve vseh odpadkov, uvedenih pa je bilo tudi 15 postopkov o prekršku.

Akcija nadzora odlagališč (nadaljevanje akcije iz leta 2010)

Pri nadzoru odlagališč komunalnih odpadkov in ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami inšpektorji ugotavljajo, da predstavlja največji problem odsotnost obdelave odpadkov pred odlaganjem, čezmerno obremenjevanje okolja z izcednimi vodami in onesnaženosti podtalnice (npr. odlagališče Ostri vrh, Rakek Pretržje). Problematiko zaostuje tudi dejstvo, da zaprtje odlagališč ne poteka v skladu s termini, določenimi v načrtih izvedenih del (npr. odlagališče Ljubevč), ter da veliko občin ne razpolaga z zbirnimi centri odpadkov. Nadzor nad odlagališči odpadkov je bil v preteklem letu predvsem usmerjen na to, ali imajo odlagališča ustrezno izdana okoljevarstvena dovoljenja oziroma ali so zavrnitve vlog za izdajo dovoljenj že pravnomočne. Inšpektorji za okolje so v okviru celoletnega poostrelega nadzora v letu 2011 na področju odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki ga nadaljujejo tudi v letu 2012, za odlagališča Globoko Trebnje, CEROD Leskovec, Ostri vrh Logatec, Dobrova Ormož in Špaja dolina Grosuplje, izdali odločbe, s katerimi so upravljavcem odlagališč za nenevarne odpadke prepovedali odlaganje odpadkov. Podlaga za izrečene ukrepe je v pravnomočnosti odločb ARSO o zavrnitvi okoljevarstvenih dovoljenj oziroma v obratovanju odlagališč brez okoljevarstvenega dovoljenja. V kolikor zavezanci po poteku roka iz odločbe ne bodo izpolnili naložene obveznosti (ne bodo prenehali z odlaganjem odpadkov), jih bodo inšpektorji v okviru izvršilnega postopka z denarno kaznijo (od 10.000,00 do 100.000,00 EUR) prisiljevali k izpolnitvi inšpekcijskih odločb. Podlaga za opisan način prisiljevanja zavezanca, da izpolni z odločbo naloženo obveznost, je v Zakonu o splošnem upravnem postopku, ki določa, da se izvršba za izpolnitev zavezančevih obveznosti opravlja po drugih osebah ali s prisilitvijo. Ker gre v danih primerih za zavezančevu dejanje, to je zaprtje odlagališča, ki ga ne more opraviti namesto njega nihče drug, inšpekcija zavezanca denarno prisiljuje k izpolnitvi inšpekcijske odločbe.

Akcije nadzorov čezmejnega pošiljanja odpadkov

V letu 2011 so inšpektorji nadaljevali z akcijami nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov. Akcije so bile izvedene v dogovorjenih terminih in sicer v mesecu februarju, marcu, maju, juniju, septembru in novembru. Pri tem so sodelovali tudi predstavniki Carine, Policije in ARSO. V okviru akcij je bilo skupno pregledanih 653 tovornih vozil, od tega je bilo 51 transportov odpadkov. Nezakonitih pošiljk v okviru akcij ni bilo ugotovljenih, so se pa v nekaterih primerih ugotavljali pomanjkljivo izpolnjeni spremljajoči dokumenti (transportni dokumenti, dokumenti iz Priloge VII Uredbe 1013/2006). V primerih, da so dokumente nepopolno oz. napačno izpolnjevala slovenska podjetja, je bil proti podjetjem uveden inšpekcijski postopek.

Akcije nadzora so bile izvedene v cestnem transportu na mejnih prehodih Jelšane, Obrežje, Šentilj in Karavanke, v ladijskem transportu v pristanišču Luka Koper, več akcij nadzora pa je bilo izvedenih na posameznih avtocestnih odsekih, kjer so nadzorni organi poleg nadzora pošiljanja odpadkov preko meja izvajali nadzor še cestno-prometnih in ostalih predpisov. Nadzor čezmejnega pošiljanja odpadkov se je izvajal tudi pri rednih inšpekcijskih pregledih pri povzročiteljih, zbiralcih in predelovalcih odpadkov. Prav tako pa so inšpektorji opravljali nadzore na podlagi prejetih prijav o nezakonitih pošiljkah odpadkov (nerazvrščeni odpadki, odpadki iz tekstilne industrije, odpadna plastika, itd.), prejetih tako s strani ARSO, Carine ali Policije, pa tudi s strani tujih nadzornih organov. Proti podjetjem, ki so sodelovala pri prevozu in pošiljanju nezakonitih pošiljk, so bili uvedeni tako inšpekcijski kot prekrškovni postopki.

6.9.6. Nadzor emisij snovi in toplote v vode

Inšpektorji so na tem področju opravili 853 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 266 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 49 prekrškovnih postopkov. Pri nadzoru na področju emisije snovi v vode inšpektorji ugotavljajo, da pri nekaterih zavezancih tehnološke odpadne vode še vedno presegajo predpisane mejne vrednosti, kljub že v preteklosti izdanim inšpekcijskim ukrepom (npr. Klinični center Ljubljana na nekaj iztokih še vedno ni uskladal emisije snovi v vode, Mesarija Kavčič na iztoku iz čistilne naprave še ni zagotovila doseganja predpisanih vrednosti za iztok v vodotok) in da se tehnološke odpadne vode ne odvajajo v javno kanalizacijo čeprav je zgrajena. Pri nadzoru delovanja komunalnih čistilnih naprav (KČN), ki je bil opravljen na podlagi obvestil ARSO o že večletnem obremenjevanju okolja zaradi njihovega neustreznega delovanja ali prijav krajanov o širjenju neprijetnih vonjav, katerih vzrok je v neustreznem delovanju KČN, se je izkazalo, da kljub nedvoumno ugotovljenemu neustreznemu delovanju KČN, ni mogoče izreči zakonitih ukrepov, s katerimi bi bilo preprečeno čezmerno onesnaževanje okolja. Predpisani rok za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja za KČN je namreč 22. 12. 2012, rok za prilagoditev delovanja KČN predpisanim mejnim vrednostim pa leto 2015 (razen za KČN, večje od 15.000 PE). Kot le nekaj takih primerov naj navedemo čistilno napravo (ČN) Ivančna Gorica, ČN Grosuplje, KČN Dolenja vas, MKČN Vrhnika pri Ložu, BČN Rakek.

Sicer pa so bile pri nadzoru zavezancev na področju kakovosti voda in emisije snovi v vode, najpogosteje ugotovljene nepravilnosti v zvezi z izdelavo poslovnikov in obratovalnih dnevnikov za čistilce olj in čistilne naprave v avtopralnicah in v zvezi s preverjanjem tesnosti skladiščnih naprav in njihovo odstranitvijo ob opustitvi uporabe. Pri nadzoru izpolnjevanja zahtev iz predpisa, ki določa zahteve za preprečevanje iztekanja nevarnih tekočin in obratovanje skladišč nevarnih snov, se je izkazalo, da družba Petrol d.d. za večino bencinskih servisov (BS) na območju Ljubljane (npr. BS Šmartinska, BS Rudnik I. in BS Rudnik II., BS Podpeč, BS Vrhnika, BS Zaloška, BS Litija) nima izdelanega načrta ravnanja z nevarnimi tekočinami v skladu s predpisom, izdanim v letu 2010. Za odpravo nepravilnosti so bile izdane ureditvene odločbe, zaradi kršitve predpisa pa v okviru prekrškovnih postopkov izrečene tudi globe. Pri čezmernih obremenjevalcih industrijskih odpadnih vod gre v velikem delu za manjša ali občasna odstopanja posameznega parametra, ki jih stranka lahko relativno hitro odpravi. Nekaj predčiščenj odpadnih vod pred izpustom v javno kanalizacijo ali drugih

nepravilnosti (merilna mesta, trajne meritve,...) so zavezanci, tudi na podlagi naših odločb, izvedli in zaključili v letu 2011 (npr. Pomurske mlekarnarne lokacija Ljutomer, Reflex d.o.o., Segrap Bioterme Mala Nedelja, Hotel Diana d.o.o. M. Sobota). V primeru določenih kazenskih sankcij so bili izvedeni ali še potekajo tudi prekrškovni postopki. V zvezi z obratovalnim monitoringom so bile izdane odločbe pri Betonarni Puconci d.o.o., SCT-TKO d.o.o..

Inšpektor je Naravnemu parku Terme 3000 Moravske Toplice d.d. izdal odločbo v kateri je odredil izvedbo sanacijskih ukrepov s katerimi bo zagotovljeno, da iz dveh akumulacij geotermalnih vrtin odpadna voda več ne bo iztekala v vodotok. Inšpektor je Leku Ljubljana d.d. za lokacijo Lendava z odločbo odredil sanacijske ukrepe zaradi čezmernega obremenjevanja okolja na izpustu industrijskih odpadnih vod. Inšpektor pa je tudi ugotovil, da je Nafta-geoterm d.o.o. izvršila odločbo inšpektorja, s katero ji je že v preteklosti odredil, da odpadne geotermalne vode, ki se je po energetski izrabi za potrebe ogrevanja mesta Lendave odvajala v vodotok, več ne sme odvajati v le tega. Stranka je za izvršitev navedenega ukrepa morala izvesti finančno zahtevno investicijo v opremo za reinjeciranje energetsko izrabljene odpadne vode. Zaradi kršitev predpisov je bila Nafti-geoterm d.o.o. v prekrškovnem postopku izrečena globa. Večji problem so pojavi preseganja mejnih vrednosti v podtalnici, posebej ob deponijah komunalnih odpadkov (npr. Ljutomer v zapiranju) saj je ugotavljanje razloga čezmerne obremenitve zelo težavno in ni možno izključiti tudi drugih velikokrat neznanih točkovnih virov onesnaženja.

V septembru je bila inšpekcija za okolje obveščena s strani Regijskega centra za obveščanje in policije o večjem poginu rib v vodotoku Nanoščice. Sum je bil podan na iztok iz MKČN Hruševje. Poginule ribe je odstranila pristojna javna služba. V nadaljevanju si je upravljavec MKČN – Hruševje Kovod Postojna pridobil odločbo o poskusnem obratovanju in izvedel razne aktivnosti na napravi. S strani pooblaščenecv so bila opravljena vzorčenja odpadne vode in odrejen je bil kontrolni monitoring odpadnih vod iz MKČN. Naprava je že konec oktobra zagotavljala ustrezno odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode, tako da je očiščena komunalna odpadna voda ustrezala zahtevam glede predpisanih mejnih vrednosti emisij. V primeru ugotovljene čezmerne obremenitve okolja z obratovanjem CČN Postojna, je bila upravljavcu naprave Kovod Postojna izdana odločba, da zagotovi, da parametri komunalne odpadne vode ne bodo presegali predpisanih mejnih vrednosti emisij. Rok iz odločbe še ni potekel.

6.9.7. Nadzor urejanja voda in gospodarjenja z njimi

Inšpektorji so na področju urejanja voda in gospodarjenja z njimi opravili 532 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 186 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 47 prekrškovnih postopkov. Tako kot v letu 2010 so inšpektorji tudi v letu 2011 bolj sistematično izvajali nadzor na tem področju, predvsem z vključitvijo zavezancev v redni letni načrt dela. Posledica tega je povečanje števila odkritih kršitev rabe vode (rabe vode v neskladju z določili v vodnih dovoljenjih), ker imetniki vodnih pravic ne zagotavljajo merilnih naprav, nimajo izdelanih poslovnikov, itd. Zelo koristen pripomoček pri načrtovanega inšpekcijskega nadzora se je izkazal register vodnih dovoljenj, objavljen na spletnih straneh ARSO. Nadzor je bil v nekaterih primerih težaven, predvsem reševanje prijav v zvezi z vodnimi pravicami (Rogaška, malohidroelektrarne) zaradi nedefiniranih oziroma slabo definiranih pogojev rabe v vodnih dovoljenjih.

V Sloveniji se zaznava se vedno več nezakonitih posegov na vodna in priobalna zemljišča, med katerimi so pogosta utrjevanja in urejanja brežin, izsuševanje in nasipanje mokrišč, močvirij in priobalnih zemljišč, gradnja podpornih zidov, nestrokovna regulacija vodotokov z namenom zavarovanja zemljišč pred poplavami, itd. Vsi ti posegi se izvajajo brez pridobljenih vodnih soglasij in dovoljenj. Veliko posegov je posledica neusklajenega delovanja in različnih ciljev med področjem okolja in področjem kmetijstva. Kmetijska politika namreč pospešuje širjenje kmetijskih površin preko finančnih subvencij in nadzora, ki izloča vse zaraščene, nekošene in neobdelane površine. Iz tega razloga kmetovalci širijo kmetijske površine na način, da zasipajo in izsušujejo vedno več še preostalih

»neplodnih« zemljišč, ki pa s stališča okolja predstavljajo visoko vredne ekosisteme. Izsekuje se tudi vedno več vodnih in priobalnih zemljišč ob vodotokih, ter zemljišča nasipa ter širi travnike povsem v struge potokov, kar po drugi strani zaradi utesnjevanja voda vodi k povečani eroziji. Kot material za nasipanje in utrjevanje brežin se v večini primerov uporabljajo gradbeni odpadki in zemeljski izkop.

Akcija nadzora zavezancev, ki niso vložili Napovedi za odmero vodnega povračila

Inšpektorji so na podlagi informacije, prejete s strani ARSO, izvedli inšpekcijske nadzore pri zavezancih, ki niso v roku (31. 1. 2011) vložili napovedi za odmero vodnega povračila za leto 2010. Obravnavanih je bilo 42 zavezancev. V večini primerov so inšpektorji ugotovili, da zavezanci niso oddali vloge za odmero pravočasno oziroma so jo oddali pred uvedbo inšpekcijskega postopka, zato so v inšpekcijskem postopku izdali 15 ukrepov ter uvedli 12 prekrškovnih postopkov. Sicer pa Uredba o vodnih povračilih ne vsebuje kazenskih določb za fizične osebe ter samoupravne lokalne skupnosti in njihove odgovorne osebe.

6.9.8. Nadzor biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, izvedli pa smo tudi nekaj akcij nadzora. Zaradi nezadostne kadrovske zasedbe namreč sistematično in načrtovano izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju varstva narave namreč ni možno. Na to smo opozorili že v preteklih letnih v poročilih, prav tako smo v preteklosti že večkrat izpostavili problematiko naravovarstvene službe, ki še vedno ni zaživela s polnimi pooblastili. Ponovno želimo opozoriti, da se bo lahko le na tak način vzpostavil celovit sistematični nadzor na tem področju, ki bo dolgoročno prispeval k ohranitvi biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot kot je to določeno v zakonodajnem okviru. Inšpektorji so na področju varstva narave opravili 174 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 70 inšpekcijskih ukrepov in uvedli 12 prekrškovnih postopkov. Na tem področju se prav tako zaznava vedno več posegov na varovana območja, večkrat prav tako povezanih s kmetijsko rabo okolja. Veča se število posegov v visokogorju, kjer se oživlja pašništvo. V ta namen se gradijo prometnice in razni spremljajoči objekti brez ali še pred pridobitvijo ustreznih dovoljenj in soglasij. Velikokrat je po opravljenem posegu nemogoče vzpostaviti prejšnje stanje ali zadevo sanirati, globe za kršitelje pa so povsem nesorazmerno nizke glede na posledice posegov, še posebno, če kršitev stori fizična oseba (kar velja v večini primerov), za katero je zagrožena kazen v višini 125,00 EUR.

Tak primer je planina Svečica, ki se nahaja na varovanem območju Karavank, kjer že več let Agrarna skupnost izvaja različne posege, za katere si ne pridobi naravovarstvenega soglasja, oziroma si soglasja pridobiva po opravljenih posegih. Posegi pa so take narave, da je učinkovita sanacija v naravi vprašljiva. Odvratanje izvajalca od nadaljnjih posegov z globami pa ponovno ni učinkovito, saj Agrarna skupnost po Zakonu o agrarnih skupnostih ni pravna oseba (za katero je zagrožena globa od 4.172 do 41.729 EUR) in ji torej prekrška za pravno osebo ni mogoče izreči.

S področja ohranjanja narave je bil v letu 2011 medijsko odmeven primer zadrževanja medvedjega mladiča v ujetništvu na lokaciji Podvrh. Inšpekcijski postopek v zvezi z mladičem rjavega medveda pri Matevžu Logarju se je pričel na podlagi prijave krajanov Veterinarski upravi, da se počutijo ogrožene zaradi morebitnega prihoda medvedje mame v naselje. Zaradi možnosti ogrožanja življenja in zdravja ljudi je inšpektor za okolje prijavo obravnaval prioritarno. Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da zavezanec dejansko poseduje mladiča rjavega medveda, ki je spuščen in se prosto giba v okolici hiše. Zavezanec je pri tem izjavil, da je medved pred približno mesecem dni sam prišel do hiše. Bil naj bi zelo izčrpan in v slabem fizičnem stanju, zato ga je oskrbel in obdržal. Zavezanec pa je hkrati tudi zatrdil, da namerava medveda predati ustreznemu zavetišču, z vodjo katerega naj bi že bil v telefonskem stiku. Ko je bil inšpekcijski pregled že končan, pa je zavezanec brez opozorila grobo fizično napadel odhajajočega inšpektorja. Hkrati mu je s poškodovanjem službenega vozila poskušal preprečiti odhod. Mediji so po mnenju Inšpektorata oblikovali napačno podobo Matevža Logarja kot rešitelja medvedjega mladiča, čeprav je medvedu s tem, ko mu ni takoj zagotovil strokovne oskrbe in

ga v skladu z veljavnimi predpisi oddal v zatočišče, pravzaprav odvzel vse možnosti za vrnitev v naravo. Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah v 1. točki tretjega odstavka 6. člena določa, da se lahko odvzame iz narave ali ujame žival pod pogojem, da se jo kasneje vrne v naravo živo, zdravo in brez oznake (obroček, značka radijski oddajnik) in na način, določen s predpisom, ki ureja zatočišče za živali, če se najdene živali, ki so bolne ali ranjene, zaradi varstva živalskih vrst, odvzame iz narave z namenom pomagati živalim, in presodi, da se bo živali po začasni oskrbi lahko vrnilo nazaj v naravo. Vendar pa je nadalje jasno predpisano, da se morajo živali vrste rjavega medveda, odvzete iz narave, oddati v zatočišče v roku 24 ur od odvzema iz narave. Ker je zavezanec torej iz narave odvzel in od takrat dalje na svojem domu posedoval mladiča rjavega medveda, je s tem opustil dolžnostno ravnanje, ki mu ga nalaga določba petega odstavka 6. člena omenjene Uredbe, saj živali v 24 urah od odvzema iz narave ni oddal v zavetišče. Zato je bila zavezancu izdana odločba, s katero mu je bilo odrejeno, da mora mladiča rjavega medveda, ki je bil odvzet iz narave, v roku 1 dne od dneva vročitve odločbe oddati v zatočišče. Ker zavezanec po poteku tega roka medveda ni oddal v zavetišče, je Inšpekcija za okolje in naravo izvršila odločbo po drugi osebi in medveda oddala v zavetišče.

V nadaljevanju so opisane izvedene akcije nadzora na področju narave v letu 2011.

Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju

V skladu z letnim načrtom dela je Inšpekcija za okolje in naravo v času med 21. 2. 2011 in 27. 2. 2011 izvedla akcijo nadzora vožnje v naravnem okolju v skladu z določili Uredbe o vožnji v naravnem okolju. Kot pristojni nadzorni organ so se inšpektorji pridružili »Akciji nadzora vožnje z motornimi sanmi«, ki jo je organizirala Policija in je vključevala nadzor na smučiščih, v zavarovanih območjih, v gozdovih in drugem naravnem okolju. Inšpekcija za okolje in naravo je nadzore izvedla na naslednjih območjih:

- Slovenjgraško Pohorje,
- Slovenjebistriško Pohorje,
- območje tromeje med Slovenijo, Madžarsko in Hrvaško,
- območje Rogle,
- območje Soriške planine in Jelovice.

Inšpektorji so opravljali nadzor nad izvajanjem uredbe izven svojega rednega delovnega časa in niso v nobenem od opravljenih nadzorov ugotovili kršitev. Skupna ugotovitev je, da je samostojen nadzor inšpektorjev nad vožnjo v naravnem okolju brez prisotnosti policije največkrat nemogoč. Tudi policija ima z nadzorom težave, saj so kršitelji na terenu večinoma s tehnično bolj dovršenimi vozili, tako da imajo veliko možnost pobega s kraja prekrška. Prednost policije je tudi v takojšnjem dostopu do baz podatkov v zvezi z lastništvom motornih vozil. Po podatkih varnostnih služb na smučiščih je bilo v letu 2011 opazno manj voženj, kar je bilo verjetno posledica pomanjkanja snega, pa verjetno tudi zaradi poostrenega nadzora. V nekaterih območnih enotah so inšpektorji izvajali poostren nadzor v okviru regijske koordinacije inšpektoratov.

Akcija nadzora varovanih območij

Akcija nadzora nad varovanimi območji je potekala od junija do oktobra 2011. Glavni namen akcije je bil vzpostavitev sistematičnega nadzora in pregleda nad stanjem zaščitenih območij. V akciji je sodelovalo enajst inšpektorjev za okolje. Izveden je bil neposredni nadzor na terenu, posredno pa so bile pridobljene informacije od upravljavcev varovanih območij in ZRSVN. V okviru akcije je bilo pregledanih 26 območij z naslednjimi naravovarstvenimi statusi: območje NATURA 2000, zavarovano območje, naravna vrednota državnega pomena in ekološko pomembno območje. Polovica pregledanih območij je imela več naravovarstvenih statusov hkrati.

Naravovarstveni statusi pregledanih območij:

- SCI: 16 območij,
- SPA: 3 območja,
- naravna vrednota DP: 15 območij,
- ZO: 5 območij in
- EPO: 6 območij.

Stanje pregledanih varovanih območij je bilo v 18 primerih ugodno, kar znaša 69,2 %, sprejemljivo je bilo v 1 primeru (3,8%), v 7 primerih pa je bilo neugodno (26,9%). Najpogosteje ugotovljeni dejavniki ogrožanja v letu 2011 so bili v večini posledica antropogene dejavnosti:

- nepravilna košnja,
- nasipavanje terena,
- odlaganje odpadkov,
- vstop tujcev in drugih obiskovalcev v jame,
- zaraščanje z invazivnimi rastlinami,
- izsuševanje,
- ogrožanje življenjskega prostora dvoživk in plazilcev,
- uničenje habitata močvirske sklednice,
- posek dreves,
- intenzivno kmetijstvo,
- turizem,
- vožnja.

V času akcije so bile na varovanih območjih ugotovljene kršitve predpisov v 19 primerih, kar znaša 73,1 %. Ugotovljene so bile naslednje kršitve: poseg v strugo, vstop tujca v jamo brez potrdila, vožnja, posek drevja, nasipavanje terena, izvajanje gradnje kolesarske steze, postavitve ograje, poslabšanje stanja varovanih tipov in kvalifikacijskih vrst, odlaganje odpadkov. Vsi posegi so bili izvedeni brez pridobljenega naravovarstvenega soglasja ali dovoljenja za poseg v naravo. Izdanih je bilo 9 inšpekcijskih odločb (prepoved, sanacija, vzpostavitev prejšnjega stanja). V skladu s 33. čl. ZIN so bila izrečena 4 opozorila na zapisnik, izdano pa bo še 6 inšpekcijskih ukrepov. Na osnovi Zakona o prekrških je bil izdan 1 plačilni nalog, 3 odločbe o prekršku in 3 opozorila, uvedenih pa bo še 7 prekrškovnih postopkov. Inšpektorji ugotavljajo, da bi bila za dvig kvalitete zaščitene območij nujna vzpostavitev neposrednega naravovarstvenega nadzora.

Akcija nadzora nad ravnanjem in načini varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst – oglaševanje CITES osebkov in medvedjega mesa na svetovnem spletu

Akcija nadzora nad ravnanjem in načini varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst zavarovanih s CITES konvencijo je bila izvedena v skladu z letnim načrtom dela Inšpekcije za okolje in naravo. Potekala je od 1. 10. do 30. 11. 2011. Namen akcije je bil zagotoviti pregled nad ravnanjem s prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, ki se oglašujejo preko interneta in nad spoštovanjem predpisov, ki urejajo varstvo prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, si pridobiti podatke in si zagotoviti sistematični pregled nad internetnim oglaševanjem osebkov CITES vrst in prispevati k spoštovanju predpisanih norm na nacionalni in mednarodni ravni pri ravnanjih in načinih varstva ogroženih zavarovanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. V okviru akcije je bilo pregledanih 12 zavezancev, ki so preko interneta oglaševali trgovanje. Pri osmih zavezancih se je izvedel nadzor samo nad trgovanjem z medvedjim mesom in pri štirih zavezancih nadzor nad ravnanjem z drugimi zavarovanimi in s konvencijo CITES varovanimi živalskimi vrstami.

Pri nadzoru s trgovanjem z medvedjim mesom se je pregledalo naslednje zavezance:

- Mesarijo Prunk, Marko Prunk s.p., Lokev,
- Nimrod d.o.o., Trata 35, Škofja Loka,
- Stane Črvič s.p.,
- Hubert d.o.o., Ivančna gorica,
- Gostilnica Falkenau, Mahovnik, Kočevje,
- Gostinstvo Stojan Bavdek s.p., Cerknica,
- Šajn storitve d.o.o., Male Lašče 37a,
- Gostilna Brlogar ,
- Gostilno Zorko, Boreci, Križevci pri Ljutomeru.

V nadzoru se je ugotavljalo ali imajo ustrezne CITES dokumente, potrdilo o uporabi v komercialne namene, ipd. Ugotovljeno je bilo, da nobeden izmed zavezancev nima ustreznih dokumentov v skladu z zakonodajo o varstvu zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah. Družba Nimrod d.o.o. je imela dokumentacijo samo glede izvora medvedjega mesa in sicer v skladu s Pravilnikom o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave. Vsem je bilo izdano opozorilo po ZIN zaradi kršenja določil Uredbe o ravnanju in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami. Po Zakonu o prekrških je bilo v šestih primerih izdano opozorilo, v enem primeru plačilni nalog in v enem odločba o prekršku.

Pri nadzoru nad ravnanjem z zavarovanimi in s konvencijo CITES varovanimi živalskimi vrstami so bili opravljeni inšpekcijski nadzori gojitelja slamnatih vrtnih polžev samostojnega podjetnika Matija Antolovič s.p., Korte, Izola, pri trgovini z malimi živalmi Alfapet d.o.o., Letališka c. 29, Ljubljana, Zootic Europark, Maribor, kjer prodajajo *Testudo graeca*, *Chrocodilus fuscus*, *Python molorus*, *Boa constrictor*, *Boa albopilosum*, *Brachypelma boehmei*, *Brahypelma smithy*, *Brachypelma albopilosum*, aro, riževce, agapornise in pojoče papige ter Alfapet d.o.o., Letališka c. 29, Ljubljana, Zootic Butik za male živali, Celje, kjer so prodajali tudi navadnega dihurja in gojitelj papig Dominik Mesarič, Ljutomer, ki goji mavrične lorije, pojoče papige, agapornise, kakarikije in še nekaj drugih vrst ptic, ki niso v prilogah evropske uredbe oz. seznamih CITES. Ugotovilo se je, da gojitelj polžev nima dovoljenja za gojitev in je na ARSO podal vlogo za pridobitev dovoljenja, v trgovinah Alfapet d.o.o., Letališka c. 29, Ljubljana, Zootic Butik za male živali, Celje in Alfapet d.o.o., Letališka c. 29, Ljubljana, Zootic Europark, Maribor imajo dokumentacijo o izvoru živali, živali so označene, vendar nimajo ustreznih bivalnih razmer za živali. Gojitelj papig pa ni zadovoljivo dokazal izvora živali, bivalne razmere pa so dobre, živali so bile tudi ustrezno označene. Gojitelju polžev je bilo izdano opozorilo po ZIN glede pridobitve dovoljenja za gojitev, v dveh primerih, t.j. trgovinam z malimi živalmi, sta bili po ZIN izdani odločbi za odpravo nepravilnosti in za zagotovitev ustreznih bivalnih razmer, gojitelju papig je bil izdan zaseg in lastno skrbništvo do odločitve ARSO (dovoljenja za gojitev). V primerih, kjer so bile ugotovljene nepravilnosti se bodo uvedli postopki po Zakonu o prekrških.

6.9.9. Nadzor nad ravnanjem s snovmi in odpadnimi snovmi, ki tanjšajo ozonski plašč

Nadzor nad ravnanjem z ozonu škodljivimi snovmi in fluoriranimi toplogrednimi plini se je izvajal pri upravljavcih nepremične opreme za hlajenje in klimatizacijo in opreme za toplotne črpalke. Izvedenih je bilo 43 inšpekcijskih pregledov, izdani so bili 4 inšpekcijski ukrepi in uvedenih 9 prekrškovnih postopkov. V postopkih je bilo ugotovljeno, da so zavezanci z razširitvijo zahtev zakonodaje na določanje obveznosti glede uporabe fluoriranih toplogrednih plinov še vedno slabo seznanjeni, da pretežno zagotavljajo izvajanje preverjanja tesnosti, da pa manj vodijo predpisane evidence in ne zagotavljajo letnega poročanja ministrstvu. Po izdanih inšpekcijskih ukrepih so zavezanci izvajanje svojih obveznosti zagotovili.

6.9.10. Nadzor gensko spremenjenih organizmov (GSO) v zaprtih sistemih

Opravljeni je bilo osem rednih inšpekcijskih pregledov nad ravnanjem z gensko spremenjenimi organizmi v zaprtem sistemu v 1. in 2. varnostnem razredu pri zavezancih:

- UM Medicinska fakulteta Maribor Katedra za biokemijo in nutricionistiko,
- UL Medicinska fakulteta Ljubljana Inštitut za farmakologijo in eksperimentalno toksikologijo,
- UL Medicinska fakulteta Ljubljana Inštitut za patologijo,
- UL Medicinska fakulteta Ljubljana Inštitut za patofiziologijo,
- Lek d.d., Ljubljana,
- Kemijski inštitut Ljubljana,
- Biotehniški izobraževalni center Ljubljana,
- Acies bio d.o.o, Ljubljana.

V zvezi z ugotovljenimi pomanjkljivostmi so bila izrečena opozorila na zapisnik. Najpogostejše ugotovljene pomanjkljivosti so bile povezane z uveljavitvijo zakona o spremembah ZRGSO in so se nanašale na sprejem načrta za primer izrednega dogodka, pa tudi na obveznost imenovanja namestnikov vodij projektov. V več primerih je ugotovljeno tudi, da zavezanec nima sprejetih pisnih navodil za zunanje izvajalce, ki v zaprtem sistemu pogodbeno izvajajo čiščenje tal.

6.9.11. Nadzor zavezancev, ki morajo pridobiti OVD za onesnaževanje večjega obsega

Inšpektorji so v letu 2011 opravili inšpekcijski nadzor pri vseh upravljavcih naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega in pri tem opravili 322 inšpekcijskih nadzorov, izdali 164 ureditvenih odločb in uvedli 40 prekrškovnih postopkov. Pri večini je bil opravljen en celovit inšpekcijski pregled, le pri posameznih napravah je bilo potrebno opraviti izredne inšpekcijske preglede kot posledica prijav. Inšpekcijski ukrepi so se največ nanašali na odpravo nepravilnosti v zvezi z emisijo snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja, emisijo snovi v zrak iz kurilnih naprav in nepravilnostmi v zvezi s skladiščenjem naftnih derivatov, s poslovniki za naprave za čiščenje odpadnih plinov ter vodenjem obratnih dnevnikov. Manjše nepravilnosti so upravljavci odpravili na podlagi opozorila inšpektorja, za večje neskladnosti pa so bile izdane odločbe za uskladitev delovanja naprave z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem.

Kot problematična se je pri nadzoru na področju emisije snovi v zrak še posebej izkazala družba Liko Pohišstvo, lesna industrija d.o.o. – v likvidaciji, ki presega predpisane emisije snovi v zrak iz kurilne naprave na lokaciji Verd (parameter skupni prah in CO). Zavezancu sta bila izdana odločba in sklep o podaljšanju roka. Zavezanec sanacijo kurilne naprave na tej lokaciji zavrača (v Borovnici je sanacija uspešno dokončana) iz razloga, da namerava na tej lokaciji prenehati z delovanjem oziroma srednjo kurilno napravo nadomestiti z malo kurilno napravo. Zavezanec je vložil tožbo na Upravno sodišče RS zoper sklep prvostopenjskega organa, pritožbo zoper sklep z denarno zagrožitvijo in zahtevo za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku, izdano zaradi neizpolnjevanja zahtev določenih z inšpekcijsko odločbo. O pritožbah še ni bilo odločeno in se inšpekcijski postopek nadaljuje. Zavezancu sta bila tako izdana dva sklepa o izvršbi z denarno prisilitvijo, obe kazni je zavezance poravnal. Zahteva za sodno varstvo zoper odločbo o prekršku pa je bila s sodbo sodišča zavrnjena kot neutemeljena. Ker je imel zavezanec Liko Pohišstvo, lesna industrija d.o.o. – v likvidaciji tudi v letu 2011 finančne težave in ni izvajal zakonsko predpisane obveznosti (monitoringi, posredovanje poročil), mu je bilo izdanih več inšpekcijskih ukrepov, uvedenih pa tudi več prekrškovnih postopkov. V družbi Lafarge Cement d.o.o. je bilo v letu 2011 opravljenih poleg rednih tudi več izrednih nadzorov na področjih emisije snovi v zrak in področju ravnanja z odpadki, predvsem v zvezi z uporabo odpadkov kot gorivo. V lanskem letu je bilo zavezancu odpravljen okoljevarstveno dovoljenja, posledično je bil zavezancu izrečen ukrep prepovedi uporabe odpadkov kot dodatno gorivo. Prepoved zavezanec spoštuje.

6.9.12. Nadzor nad obrati tveganja za okolje

V letu 2011 je bilo načrtovan pregled vseh 26 obstoječih obratov večjega tveganja za okolje ter 14 obratov manjšega tveganja za okolje. Pri nadzoru je bilo pri enem obratu večjega tveganja ugotovljeno, da je od leta 2011 v stečaju in ne obratuje več, pri dveh obratih manjšega tveganja za okolje pa je bilo ugotovljeno, da so količine prisotnih nevarnih snovi zmanjšali, tako da od leta 2011 nista več obrata manjšega tveganja za okolje.

6.9.13. Nadzor nad obrati večjega tveganja

V letu 2011 se je nadzor nad obrati večjega tveganja izvajal po naslednjih področjih:

1. Preverjanje količin prisotnih nevarnih snovi (ali je v obratu v preteklem letu prišlo do velikih sprememb v proizvodnji (postopkih/napravah) in/ali v količini ali lastnostih prisotnih nevarnih snovi)
2. Podatki o varnostnem poročilu:
 - Kdaj je bilo varnostno poročilo nazadnje pregledano in dopolnjeno
3. Podatki o načrtu zaščite in reševanja:
 - Kdaj je bilo varnostno poročilo nazadnje pregledano in dopolnjeno
 - Ali je bilo varnostno poročilo že preverjeno v praksi
 - Ali obstaja zunanji načrt zaščite in reševanja
4. Informacija za javnost o varnostnih ukrepih

V štirih primerih so bile ugotovljene nepravilnosti (informacije za javnost še ni bila posredovana vsem osebam na vplivnem območju obrata), ki pa so jih zavezanci na podlagi izrečenih opozoril tudi odpravili.

6.9.14. Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje

Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje je bil izvršen po naslednjih področjih:

- preverjanje usklajenosti podatkov iz prijave vira tveganja z dejanskim stanjem,
- zasnova preprečevanja večjih nesreč in zasnova tveganja za okolje (skladno s prilogo III uredbe).

Pri enem obratu je bila ugotovljena nepravilnost (ugotovljene pomanjkljivosti pri zasnovi preprečevanja večjih nesreč in zasnovi tveganja za okolje), zavezancu je bilo izrečeno opozorilo. Pri nadzoru obratov so glavno težavo predstavljali neizdana okoljevarstvena dovoljenja (OVD), saj je bil za obstoječe obrate rok za pridobitev OVD s spremembo uredbe o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Ur. l. RS, št. 105/10) podaljšan do 31. 12. 2015. V večini obratov ni bilo ugotovljenih večjih kršitev uredbe. Pri štirih obratih večjega tveganja so bile ugotovljene pomanjkljivosti v zvezi z informacijo za javnost o varnostnih ukrepih. Družba Orka d.o.o. je šla v letu 2011 v stečaj in ne obratuje več.

Ker nadzor nad sistemom obvladovanja varnosti zahteva specifična znanja, ki so podobni oceni usklajenosti obratov z ISO standardi, to je notranji ali zunanji presoji usklajenosti, bi bilo potrebno dodatno izobraževanje inšpektorjev na tem področju. Nadalje bi bilo potrebno izdelati vprašalnike za posamezne vrste obratov oziroma za posamezne dejavnosti znotraj obratov. Najbolj učinkovito bi bilo, če bi vprašalnike izdelali specialisti za varnost za posamezna področja (npr. transport nevarnih tekočin, skladiščenje, kemijske reaktorje). Osvežiti in nadgraditi bi bilo potrebno tudi znanje inšpektorjev na področju poznavanja varnostnih ukrepov, ter na področju obvladovanja tveganja (HAZOP, EMAS, ARAMIS).

6.9.15. Nadzor obremenjevanja s hrupom

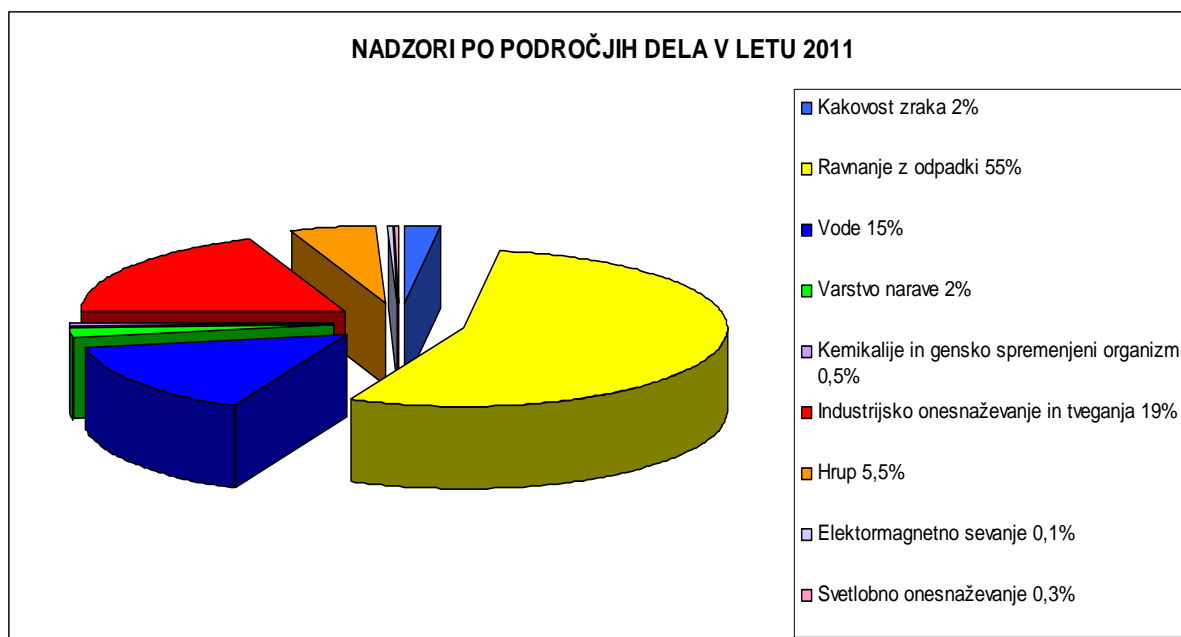
Inšpektorji so na tem področju opravili 493 nadzorov in odredili 68 ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 13 prekrškovnih postopkov. Nadzor nad obremenjevanjem s hrupom je bil opravljen v okviru rednih inšpekcijskih pregledov in na podlagi prijav. V posameznih primerih je bilo ugotovljeno, da gre za nov vir hrupa, zato je bil zavezanec pozvan, da v predpisanem roku inšpekciji predloži poročilo o prvem ocenjevanju vira hrupa. V primeru ugotovljenih nepravilnosti so bili zavezanci pozvani k odpravi le-teh z opozorilom na zapisnik. Najbolj pogosto ugotovljena neskladnost je neredno izvajanje predpisanega monitoringa in neizvajanje obveznosti poročanja. V lanskem letu smo na področju hrupa izvedli tudi 3 kontrolne meritve. Glede prijav je opazen rahel upad proti preteklim letom, še vedno pa izstopajo prijave hrupa gostinskih lokalov in prirediteljev na javnih mestih. Stanovalci, sosede gostinskih lokalov, si želijo miru, gostinski lokali pa z glasbo (mehansko in živo) privabiti čimveč gostov. Uskladiti tako nasprotni si želje je zelo težko, zato pa je toliko bolj pomembno prostorsko planiranje in s tem povezano sprejemanje občinskih prostorskih aktov, izdajanje dovoljenj gostinskim lokalom s stani upravnih enot ter odločb o obratovalnem času s strani občin. Z uveljavitvijo Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (v nadaljevanju: Uredba) je nastalo odprto vprašanje, kateri prekriti in zagrajeni gostinski lokali so pravzaprav zavezanci za meritve, saj minister, pristojen za varstvo okolja še ni podrobneje določil načina ugotavljanja izpolnjevanja pogojev iz 15. čl. uredbe. Prav tako ugotavljamo, da občine še ne izvajajo določil Uredbe o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodnih in prireditvah povzročajo hrup, saj do sedaj nismo prejeli še nobenega obvestila o ugotovljenih kršitvah z njihove strani.

6.9.16. Nadzor nad elektromagnetnim sevanjem in sevanjem svetlobe

Skupno so inšpektorji na obeh področjih sevanja opravili 38 nadzorov in odredili 17 inšpekcijskih ukrepov ter uvedli 1 postopek o prekršku. Nadzor se je na obeh področjih izvajal na podlagi prijav ter v okviru celovitih rednih pregledov IPPC naprav in večjih trgovskih centrov. V večini primerov so bile ugotovljene kršitve pri osvetljevanju reklamnih panojev – prikazovalnikov reklam, kjer osvetlitev ni bila usklajena z mejnimi vrednostmi iz predpisa. Zavezanci so bili na neskladnosti opozorjeni, odrejene so jim bile obveznosti priprave in izvedbe ukrepov za odpravo čezmernih obremenitev.

Področje nadzora	Število nadzorov	Odstotek
Kakovost zraka 2%	199	2,21
Ravnanje z odpadki 55%	4928	54,82
Vode 15%	1383	15,39
Varstvo narave 2%	178	1,98
Kemikalije in gensko spremenjeni organizmi 0,5%	43	0,48
Industrijsko onesnaževanje in tveganja 19%	1727	19,21
Hrup 5,5%	493	5,48
Elektromagnetno sevanje 0,1%	12	0,13
Svetlobno onesnaževanje 0,3%	26	0,29
SKUPAJ	8989	100,00

Tabela 13: Nadzori po področjih dela v letu 2011.

Slika 5: Nadzori po področjih dela v letu 2011.

6.10. ZAKLJUČEK

Inšpekcija za okolje in naravo ugotavlja, da so bili cilji, določeni z letnim načrtom dela doseženi. Manjša odstopanja so ugotovljena pri realizaciji načrtovanega obsega dela. Sedem odstotno odstopanje realizacije načrtovanega dela gre predvsem na račun povečanja števila prijav, daljšega bolniškega staleža nekaterih inšpektorjev, upokojevanja ter prerazporejanja inšpektorjev. Nespremenjeno ostaja dejstvo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo, brez zadostne strokovne podpore na pravnem področju, ni več možno učinkovito izvajati rednega načrtovanega dela. Kljub planskemu delu, postaja delo vedno bolj podobno gašenju požarov. Administrativne obveznosti in druge naloge, povezane predvsem z novimi pristojnostmi v prekrškovnih postopkih, upočasnjujejo delo inšpektorjev in terjajo reorganizacijo na tem področju. Presenetljivo pa je, da pristojni kljub nenehnim opozorilom, pri sprejemanju novih predpisov, inšpektorjem za okolje kljub vsemu nalagajo nove in dodatne obveznosti.

Inšpekcijsko delo postaja vedno bolj izpostavljeno raznim pritiskom in zato tudi vedno bolj stresno, kar ima negativne posledice tudi na zdravje zaposlenih. Glede na zelo velika pooblastila, vključno s pooblastili v prekrškovnem postopku z zelo visokimi kaznimi, se postavlja tudi vprašanje zagotavljanja primerne osebne varnosti na delovnem mestu. Ponovno želimo poudariti, da ukrepi v zvezi s plačnim sistemom v državni upravi nikakor ne prispevajo k povečanju učinkovitosti dela niti ne motivirajo zaposlenih v duhu iskanja rešitev in novih idej. Enako pa velja tudi glede ukrepov za zmanjšanje števila zaposlenih v državni upravi. Dodatno k malodušju prispeva tudi odnos javnosti in posameznikov do dela nadzornih organov, ki so postali dežurni krivec za vse nastale težave.

Vse pogosteje se dogaja, da se krivdo za nedelovanje sistema kot celote želi naprtiti inšpekcijskim službam. Zanimarja pa se dejstvo, da sistema ni možno vzpostavljati le z inšpekcijskim nadzorom, ampak je to le eden od načinov. Neizkoriščene so možnosti finančnih in drugih stimulacij zavezancev, ki bi pripeljale k večji stopnji spoštovanja predpisanih pravil. Učinkovitost delovanja službe se namreč presoja z vidika pogojev za njeno delovanje ne le z vidika javnomnenjske raziskave. Že večkrat smo v svojih poročilih (za leti 2009 in 2010) predlagali rešitve za katere menimo, da bi prispevale k izboljšanju stanja (glej stran 12). V letošnjem letnem poročilu želimo izpostaviti še naslednje rešitve:

- povečati število inšpektorjev glede na to, da se iz leta v leto povečuje obseg dela, predvsem zaradi spreminjanja in sprejemanja zakonodaje ter povečevanja obsega administrativnega

dela. Posledično je sistematično delo skorajda onemogočeno kar negativno vpliva na delo inšpektorjev in posledično celotne Inšpekcije za okolje in naravo,

- največji in ključni problem za izvajanje nadzora je preobsežna zakonodaja. Rešitev vidimo v specializaciji inšpektorjev oziroma prenosu dela pristojnosti na nadzorne organe lokalnih skupnosti (gradbeni odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvih, izvajanje dimnikarskih storitev),
- velik problem za inšpektorje predstavlja tudi vodenje prekrškovnega postopka. Predlagamo reorganizacijo (ustanovitev oddelka, sestavljenega iz pravnikov, ki bi vodil prekrškovni postopek za vse enote inšpektorata),
- sprememba predpisov, katerih določbe so le deloma ali celo neizvršljive, kar zmanjšuje učinkovitost ukrepanja inšpektorjev (npr. Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov, itd.),
- za izboljšanje nadzora uvesti vprašalnike (check list) za posamezne sklope tehnoloških postopkov (npr. skladiščenje nevarnih snovi, zagotavljanje varnosti tlačnih posod) ter vprašalniki za sistem obvladovanja varnosti (ISO presoja – za notranje in zunanje presojevalce).

7. INŠPEKCIJA ZA PROSTOR

7.1. PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Inšpekcijo za prostor sestavljata gradbena in geodetska inšpekcija.

Pristojnosti in pooblastila gradbene inšpekcije izhajajo iz določil Zakona o graditvi objektov (Ur. l. RS, št. 110/02 in nasl. - v nadaljevanju ZGO-1) s podzakonskimi predpisi (cca 230) ter Zakona o urejanju prostora (ZUreP; Ur. l. RS, št. 110/02) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt; Ur. l. RS, št. 33/07 in nasl.) s podzakonskimi predpisi (23).

Po teh zakonih gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali so izpolnjeni pogoji za začetek gradnje oz. drugih del po ZGO-1,
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja skladno z izdanim gradbenim dovoljenjem,
- ali se objekti gradijo ter ali so zgrajeni in vzdrževani tako, da zagotavljajo zanesljivost in izpolnjujejo bistvene zahteve po ZGO-1,
- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po ZGO-1,
- ali udeleženci pri graditvi objektov, ko opravljajo dejavnost prostorskega načrtovanja, projektiranja, revidiranja, gradnje in gradbenega nadzora, izpolnjujejo pogoje, določene ZGO-1,
- ali se dela, za katera ni treba pridobiti dovoljenj po tem zakonu, izvajajo skladno s prostorskimi akti in gradbenimi predpisi,
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep s katerim se je dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja.

Gradbena inšpekcija nadaljuje tudi postopke po določbah Zakona o urejanju naselij in drugih posegov prostor (ZUN; Ur. l. SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86; Ur.l. RS, št. 26/90 in nasl.) ter Zakona o graditvi objektov (ZGO; Ur. l. SRS, št. 34/84 in 29/86; Ur. l. RS, št. 59/96 in nasl.), ki sta prenehala veljati 1. 1. 2003. Število teh se zmanjšuje, ker se postopki zaključujejo.

Osnovni cilji gradbene inšpekcije so predvsem:

- čim bolj učinkovito preprečevanje nedovoljenih gradenj,
- v vseh fazah gradnje objektov kontrolirati izpolnjevanje z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov,
- zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov.

Vsa dejanja in postopki gradbene inšpekcije so namenjena doseganju teh osnovnih ciljev, s tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo prekrškovne postopke in izrekajo denarne kazni.

Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v:

- Zakonu o geodetski dejavnosti - ZGeoD-1 (Ur. l. RS, št. 77/00) in podzakonskih predpisih (12);
- Zakonu o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot - ZENDMPE (Ur. l. RS, št. 52/00 in nasl.) in podzakonskih predpisih (8) ter od 24. nov. 2006 naprej v Zakonu o evidentiranju nepremičnin - ZEN (Ur. l. RS, št. 47/06 in nasl.),
- Zakonu o urejanju prostora – ZUreP-1 (Ur. l. RS, št. 110/02 in nasl.) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju - ZPNačrt (Ur. l. RS, št. 33/07 in nasl.), in podzakonskih predpisih (23).

Področje geodetske dejavnosti urejajo tudi Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin – ZMVN (Ur. l. RS, št. 50/06 in nasl.), Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Ur. l. RS, št. 25/08) in drugi. Geodetski inšpektor vodi prekrškovne postopke v zvezi s kršitvami določb teh predpisov.

7.2. ORGANIZACIJA DELA

Na dan 31. 12. 2011 je bilo v IRSOP zaposlenih 74 gradbenih inšpektorjev. V Uradu glavne inšpektorice je direktor inšpekcije in 2 inšpektorja, v območnih enotah je 71 inšpektorjev. 67 inšpektorjev ima ustrezno izobrazbo, ki jo ZGO-1 določa za gradbenega inšpektorja, 7 inšpektorjev izpolnjuje pogoje za delo na podlagi prehodnih določb zakona.

OE Celje	11	OE Maribor	14
OE Koper	9	OE Murska Sobota	4
OE Kranj	5	OE Nova Gorica	5
OE Ljubljana	19	OE Novo mesto	4

Tabela 14: Število gradbenih inšpektorjev v posamezni območni enoti.

Geodetski inšpektor je 1 in ima tudi pooblastilo gradbene inšpekcije, zato vodi tudi postopke gradbene inšpekcije.

7.3. UGOTOVITVE PRI DELU

7.3.1. Gradbena inšpekcija

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je nadzor nad gradnjo objektov, predvsem preprečevati nedovoljene gradnje in nadzirati izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah graditve. V okviru te naloge smo določili prioritete pri nadzoru tako po vrsti gradenj kot tudi po območjih nadzora, izbranih predvsem glede na obseg škodljivih posledic, ki bi bile lahko v primeru nedovoljene gradnje in drugih nezakonitih dejanj ter nepravilnosti pri gradnji povzročene. Število novih nelegalnih gradenj (objekti, zgrajeni brez dovoljenj - zanje inšpektor naloži odstranitve) se zmanjšuje. Večina nedovoljenih gradenj se nahaja na zazidljivih območjih – zmanjšuje se število nelegalnih gradenj na kmetijskih zemljiščih. Določene težave so v postopkih gradbene inšpekcije v zvezi s spremembo namembnosti objektov, predvsem pa pri spreminjanju stanovanjskih objektov v večstanovanjske objekte. Razlog je predvsem v možnosti, da se etažna lastnina razdeli in v uradnih evidencah vpiše na novo stanje (tudi lastniško), ne glede na legalnost izvedenih del. Vzrok navedenim zapletom so predpisi s področja geodetskih dejavnosti, ker so spremembe v uradnih evidencah mogoče ne glede na legalnost novega stanja. Predlagane so bile že ustrezne spremembe predpisov. Vsekakor gre za dela, za kakršna bi bilo potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, pa čeprav se v posameznih primerih nič ne gradi, do spremembe oziroma povečave pa prihaja pri vplivih na okolico objekta. S 14. 4. 2008 so pričele veljati spremembe in dopolnitve zakona o graditvi objektov – ZGO-1B. Zakon je v zvezi z delom gradbene inšpekcije prinesel predvsem naslednje spremembe:

- del enostavnih objektov, za katere do tedaj ni bilo potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja, je uvrstil med nezahtevne objekte, za katere je potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, izdano v poenostavljenem postopku,
- gradbeni inšpekciji je prinesel dodatne obveznosti ukrepanja v primerih, ko je v zvezi s postopki izdaje gradbenega dovoljenja uvedena obnova postopka. V takem primeru investitor ne sme nadaljevati z deli, kontrola nad tem in izrekanje ukrepov v primeru kršitve pa je od 14. 4. 2008 naprej v pristojnosti gradbenega inšpektorja.

Predvsem te dodatne aktivnosti in pa dejstvo, da je gradbeni inšpektor tudi po novi Uredbi o vrstah objektov glede na zahtevnost (Ur. l. RS, št. 37/08 in 99/08), ki je nadomestila prejšnji pravilnik, še vedno pristojen za nadzor, če so »enostavni« objekti, za katere sicer dovoljenje po ZGO-1B ni potrebno, zgrajeni oziroma postavljeni v skladu z občinskimi prostorskimi akti, če so za postavitev pridobljena ustrezna soglasja, ipd., predstavljajo še vedno veliko breme in povečano število postopkov in pristojnosti gradbene inšpekcije. Če namreč pogoji, določeni v občinskem prostorskem aktu, za postavitev enostavnega objekta, za katerega po zakonu gradbeno dovoljenje ni potrebno, niso

izpolnjeni, mora gradbeni inšpektor uvesti postopek in ukrepati kot da gre za nelegalno gradnjo. Takšen postopek – ugotavljanje opisanih pogojev za gradnjo ali postavitvev, pa je sicer po vsebini postopek izdaje dovoljenja, kakršnega vodijo Upravne enote, pogoje pa sicer ugotavljajo tudi občinske službe za urejanje prostora.

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije je razvidno iz Tabele 18: Številčni podatki o delu gradbene inšpekcije v letu 2011. V nadaljevanju natančneje opisujemo delo gradbene inšpekcije po posameznih prioritetah pri delu, določenih z letnim načrtom dela. Podatki o številu posameznih dejanj in ukrepov po prioritetah so razvidni tudi iz Tabele 17: Podatki o izvrševanju načrta dela gradbene inšpekcije v letu 2011.

Prioritete po vrstah gradenj

Nadzor nad gradnjo za trg

Gradbeni inšpektorji so intenzivno opravljali nadzor predvsem pri stanovanjskih in javnih objektih ter pri poslovnih stavbah. Pri nadzoru so še posebej kontrolirali kvaliteto vgrajenih gradbenih proizvodov (opremljenost teh z ustreznimi listinami) in upoštevanje predpisanih postopkov pri vgrajevanju proizvodov. Večje nepravilnosti v zvezi s proizvodi niso bile ugotovljene. Predelave stanovanj v večstanovanjskih objektih kot tudi družinskih hiš v manjša stanovanja se kljub intenzivnemu nadzoru gradbene inšpekcije nadaljujejo. Pri tem mnogokrat ne gre za gradnje v smislu gradbenih del, povečujejo se le vplivi objekta na okolico, kar predstavlja spremembo namembnosti objektov. O tovrstnih predelavah in prodajah objektov oziroma stanovanj redno obveščamo davčno inšpekcijo. Inšpektorji so v obravnavanem obdobju pregledali 709 objektov, izdali 73 odločb, 8 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 2 denarni kazni po ZIN, izdali 20 ukrepov za storjene prekrške in opravili 2 prisilni izvršitvi odločb.

Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov

Gradbeni inšpektorji so opravljali kontrolo predvsem tistih objektov, ki imajo vplive na okolje; ti praviloma predstavljajo zahtevne objekte po predpisih o graditvi objektov. Pri IPPC zavezancih (možnost večjih onesnaženj okolja) so pregledovali stanje dovoljenj ter skladnost uporabe objektov z dovoljenji. Ugotovljeno je, da ima večina objektov ustrezna uporabna dovoljenja. Inšpektorji so pregledali 702 objekta, izdali 100 odločb, 16 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 4 denarne kazni po ZIN, izdali 47 ukrepov za storjene prekrške in opravili 1 prisilno izvršitev odločbe.

Nadzor legalnosti objektov

Tudi v letu 2011 se je nadaljeval sistematičen nadzor nad novogradnjami, in sicer, ali je bilo za nameravano oz. že začeto gradnjo pridobljeno gradbeno dovoljenje. Inšpektorji so v letu 2011 izdali 1.099 odločb zaradi nelegalne gradnje objektov, s katerimi so inšpekcijskim zavezancem odredili odstranitev objekta.

Nadzor nad rekonstrukcijami starih objektov

Opravljen je bil intenziven nadzor predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih, kjer bi bile posledice eventualnih nepravilnosti lahko najtežje. Večje nepravilnosti niso ugotovljene, kršitve predpisov se pojavljajo predvsem v primerih, kjer se objekti rekonstruirajo in dozidujejo z namenom bodoče prodaje. Največkrat je ugotovljena gradnja z namenom predelave objektov v stanovanja in manjše lokale. Gradbeni inšpektorji so v letu 2011 pregledali 1.515 objektov, izdali 210 odločb, 14 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 9 denarnih kazni po ZIN, izdali 64 ukrepov za storjene prekrške in opravili 6 prisilnih izvršitev odločb, vložili pa so tudi 3 obdolžilne predloge po ZP-1.

Nadzor nad vgrajevanjem mineralnih surovin v objekte

Gradbeni inšpektorji v zvezi z mineralnimi surovinami opravljajo nadzor nad vgrajevanjem le-teh v objekte, poleg tega pa vodijo inšpekcijske postopke v zvezi z nelegalnim izkoriščanjem mineralnih surovin, ki so bili pričeti pred uveljavitvijo Zakona o rudarstvu – ZRud-1 dne 10. 8. 2010. Tako glede nelegalnega izkoriščanja mineralnih surovin sodelujejo z Državnim pravobranilstvom v pravnih in kazenskih postopkih pred sodišči, prav tako v postopkih policije in tožilcev. Državno pravobranilstvo predvsem na podlagi predlogov gradbene inšpekcije in podatkov, zbranih v postopkih gradbenih inšpektorjev, vodi odškodninske in kazenske postopke v zvezi z nelegalnimi kopi. Zahtevki so predvsem v zvezi s protipravno pridobljeno premoženjsko koristjo, pridobljeno s krajo mineralnih surovin, ki so v državni lasti na podlagi določb zakona o rudarstvu in zakona o varstvu okolja. Na sodiščih je v obravnavi večje število vloženih tožb za odškodnino iz naslova neupravičene obogatitve pri nelegalnem odvzemanju mineralne surovine. Gradbeni inšpektorji so v zvezi z vgrajevanjem mineralnih surovin v objekte v letu 2011 opravili 67 pregledov in izdali 2 odločbi.

Nadzor nad uporabo objektov

V ZGO-1 je določen ukrep gradbenega inšpektorja v primeru uporabe objekta (za gradnjo katerega je potrebno gradbeno dovoljenje) brez uporabnega dovoljenja ter ukrep v zvezi s spremembo namembnosti objekta brez predhodno pridobljenega gradbenega in uporabnega dovoljenja. Nadzor nad uporabo objektov predstavlja prioriteto dela gradbene inšpekcije, pri tem nadzoru prednostno obravnavamo javne objekte (trgovski, gostinski, zabavišni, športni ipd.). Gradbeni inšpektorji so v okviru nadzora nad uporabo objektov pregledali 1.235 objektov, izdali 151 odločb, 33 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 4 denarne kazni po ZIN in izdali 44 ukrepov za storjene prekrške.

Nadzor nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor prepove vgrajevanje gradbenih proizvodov, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev. Gradbeni inšpektor opravlja kontrolo pri vgrajevanju gradbenih proizvodov v objekt, kontrola obsega predvsem opremljenost proizvodov z dokazili o ustreznosti. Gradbeni inšpektorji so v okviru nadzora nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov v letu 2011 izdali 9 inšpekcijskih odločb.

Nadzor nad delom nadzornikov, ki izvajajo gradbeni nadzor

Z ZGO-1 so določene kazni za nadzornika, če ne izpolnjuje obveznosti, ki obsegajo vse od ugotavljanja skladnosti gradnje s projekti in dovoljenji do kakovosti in uporabe gradbenih proizvodov. Z učinkovitim in popolnim nadzorom pri gradnji objektov, kot ga morajo po zakonu opravljati nadzorniki, se lahko delo gradbenih inšpektorjev omeji le na redne kontrolne preglede na gradbiščih, saj je naloga nadzornikov popolna kontrola spoštovanja zakona pri gradnji objektov. Kontrolo nadzornikov opravijo gradbeni inšpektorji pri vseh objektih v postopku, le s tem namenom pa so opravili pregled 253 objektov, 165 zaslišanj, izdali 18 odločb in izrekli 25 ukrepov za storjene prekrške.

Nadzor nad delom projektantov, revidentov, izvajalcev in odgovornih vodij del

V letu 2011 smo nadaljevali tudi s kontrolo dela navedenih udeležencev pri graditvi objektov. Gradbeni inšpektorji so s tem v zvezi opravili pregled 468 objektov, 272 zaslišanj, izdali 50 odločb, s katerimi so naložili odpravo nepravilnosti ter izrekli 25 ukrepov za storjene prekrške.

Prioritete po območjih nadzora

Nadzor nad varovanimi in zaščitnimi območji:

- območja zaščite po predpisih o varstvu narave

V območju Triglavskega narodnega parka ob rednih inšpekcijskih postopkih vodimo tudi postopke za objekte, obravnavane v Uredbah o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora v občinah Bled, Bohinj, Bovec in Tolmin. Uredbe obravnavajo 76 objektov, za katere so bile v letu 1993 vložene vloge za odlog izvršbe inšpekcijske odločbe. Vseh 76 objektov je v postopku gradbene inšpekcije. Večji del objektov so zavezanci uskladili z dovoljenji za sanacijo, pridobljena so uporabna dovoljenja, inšpekcijske postopke zaključujemo. V območju Triglavskega narodnega parka je bilo v letu 2011 uvedenih 30 izvršilnih postopkov po inšpekcijskih odločbah za prisilno odstranitev objekta ali dela objekta, opravljenih je bilo 11 prisilnih izvršitev odločb. V letu 2011 je Javni zavod Triglavski narodni park gradbeni inšpekciji podal 35 prijav o domnevnih nelegalnih gradnjah v območju parka. Prijave se nanašajo predvsem na nadomestne gradnje in obnove pastirskih stanov, prizidke k stanovom, domnevno uporabo stanov in hlevov za počitniške hišice, opisano brez naravovarstvenih soglasij ali v nasprotju z njimi. Z Zavodom TNP je vzpostavljeno ustrezno sodelovanje in obveščanje na področju nadzora. Opravljeni so bili tudi redni kontrolni pregledi območja Ljubljanskega barja, ki je z uredbo zaščiteno kot krajinski park in območje krajinskega parka Strunjan. Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

- območja zaščitite po predpisih o varstvu kulturne dediščine

Opravljeni so bili redni pregledi starih mestnih jeder Ljubljane, Maribora, Kranja, Celja, Novega mesta, Škofje Loke in drugih, ki so zaščitena kot arhitekturna dediščina. Ugotovljene so predvsem prenove – rekonstrukcije starih objektov, v večini primerov z ustreznimi dovoljenji.

- zaščitena območja vodnih virov

Inšpekcijski pregledi se izvajajo predvsem v zvezi z nedovoljeno gradnjo objektov, ki so glede na posledice lahko nevarna zaradi možnosti onesnaženja vodnih virov. Opravljenih je bilo več pregledov v območju Kranja in Šenčurja, Murske Sobote, Maribora, Ptuja in Posavja. Večje gradnje pri tem niso bile ugotovljene. V varovanih območjih so gradbeni inšpektorji v letu 2011 opravili pregled 2.193 objektov, izdali 282 odločb, 35 sklepov za denarno prisilitev, 1 denarno kazen po ZIN, izdali 82 ukrepov za storjene prekrške in opravili 11 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad območji razpršene gradnje

Opravljen so bile redne kontrole območij, kjer se pojavljajo posamične ali skupinske gradnje izven območij naselij in izven območij zazidljivih površin - predvsem na območjih kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih površin, kjer izdaja dovoljenj za gradnjo po zakonu praviloma ni možna. Nastajanje novih počitniških ali podobnih zaselkov v območju kmetijskih in gozdnih površin ni bilo ugotovljeno. V območjih razpršene gradnje so gradbeni inšpektorji pregledali 6.057 objektov, izdali 951 odločb, 166 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 40 denarnih kazni po ZIN, izdali 164 ukrepov za storjene prekrške in opravili 33 prisilnih izvršitev odločb.

Učinkovitost nadzora

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb

Gradbeni inšpektorji so v letu 2011 uvedli 688 izvršilnih postopkov prisilne odstranitve nedovoljeno zgrajenih objektov (rušitev). Večji del zavezancev je v izvršilnem postopku objekt odstranil sam tik pred prisilno odstranitvijo oz. so sami do konca porušili objekt po tem, ko ga je že pričel rušiti Inšpektorat s svojo ekipo. V postopku upravnih izvršb po drugi osebi je bilo v letu 2011 izvedenih 43 prisilnih odstranitvev objektov po drugi osebi. Med drugim je bil maja 2011 odstranjen vrtičkarski zaselek na območju kmetijskih zemljišč v Ljubljani - Rakova Jelša, omeniti pa je potrebno tudi prisilne odstranitve objektov na območju Triglavskega narodnega parka in planini Javornik. Pri vrstnem redu

upravnih izvršb (prisilna odstranitev nedovoljenih posegov v prostor) smo upoštevali kriterije kot so varovana območja, ogrožanje okolja, varnosti ljudi in prometa, izpostavljenost v prostoru, javno korist.

Viden je uspeh intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev nelegalnih gradenj v zadnjih letih, saj sedaj že večji del zavezancev objekt odstrani sam tik pred prisilno odstranitvijo (če že ne po prejemu inšpekcijske odločbe). Prav tako se tudi zaradi intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev zmanjšuje število novih nelegalnih gradenj. V večjem delu postopkov gradbene inšpekcije se uporabijo druga prisilna sredstva, kot so opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, kazni po določbah Zakona o upravnem postopku in Zakona o graditvi objektov ter globe, izrečene v postopku o prekršku, s katerimi se doseže namen opustitve kršenja zakona ali vzpostavitve zakonitega stanja.

Denarno prisiljevanje k izvršitvi ukrepov in kaznovanje za prekrške

Gradbeni inšpektorji so izrekli 26 kazni z denarno prisilitvijo po Zakonu o splošnem upravnem postopku, 50 kazni z denarno prisilitvijo po ZGO-1 in izdali 74 plačilnih nalogov po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Tem kaznim lahko prištejemo tudi velik del od 366 izdanih plačilnih nalogov po določbah Zakona o prekrških in velik del kazni, izrečenih s 112 odločbami po istem zakonu. Natančnejši podatki so razvidni iz tabel v nadaljevanju teksta.

Izključitev iz gospodarske javne infrastrukture

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu gospodarske javne infrastrukture, da izvrši odklop nedovoljeno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži tudi odklop slednje. Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov bomo nadaljevali, saj se s tem učinkovito zmanjšuje možnost uporabe objekta in s tem število nedovoljenih gradenj. Upravljavci gospodarske javne infrastrukture so na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 22 objektov zgrajenih brez dovoljenj ali objektov z dovoljenji, ker je bila preko njih priključena nedovoljena gradnja.

Zasegi sredstev, uporabljenih pri nedovoljeni gradnji

ZGO-1 določa, da se za predmete, namenjene izvajanju del pri nedovoljeni gradnji, izreče varstveni ukrep odvzema. Določa tudi, da gradbeni inšpektor z odločbo odredi zaseg predmetov, s katerimi se izvaja nedovoljena gradnja. V letu 2011 gradbeni inšpektorji niso izdali odločbe o zasegu. Zasegi niso bili potrebni, ker so zavezanci spoštovali ukrep gradbene inšpekcije, kar pa je bilo doseženo tudi s 50 izvršilnimi postopki po 148. čl. ZGO-1 – finančno prisiljevanje k izpolnitvi naložene obveznosti iz inšpekcijske odločbe.

Označitev inšpekcijskih ukrepov

ZGO-1 določa možnost označevanja inšpekcijskih ukrepov in prepovedi na nedovoljenih gradnjah. To vsekakor prispeva k obveščanju javnosti in posameznih oseb o inšpekcijskih ukrepih ter o delu inšpekcije. V letu 2011 je bil v 3 primerih z opozorilom označen objekt, na katerega se je nanašal inšpekcijski ukrep. Odstranitev opozorila, pritrjenega s pečatom, se šteje za kaznivo dejanje.

Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Gradbena inšpekcija je v letu 2011 izdala 1.650 odločb. Največ odločb - 614 - je izdanih v zvezi s stanovanjskimi stavbami, 108 v zvezi z gostinskimi, trgovskimi in podobnimi stavbami, 419 v zvezi z drugimi nestanovanjskimi objekti, itd. V navedenem številu odločb so vštete vse odločbe, tako o odpravi nepravilnosti kot tudi o odstranitvi nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov. Skupno število odločb se z leti bistveno ne spreminja, kar vsekakor kaže na to, da udeleženci pri graditvi spoštujejo določbe ZGO-1 in podzakonskih predpisov.

Davčni upravi smo v izterjavo ažurno odstopali neplačane denarne kazni, neplačane upravne takse, neporavnane stroške upravnih izvršb in druge stroške, ki nastanejo v inšpekcijskem postopku. Gradbeni inšpektorji v obstoječih postopkih, ki potekajo v zvezi z nelegalnim izkoriščanjem mineralnih surovin, sodelujejo z Državnim pravobranilstvom v pravnih in kazenskih postopkih pred sodišči, prav tako v postopkih policije in tožilstev. Pozornost gradbene inšpekcije je bila usmerjena tudi h kontroli izvrševanja Pravilnika o mehanski odpornosti in stabilnosti objektov, s katerim se v slovenski prostor vnaša uporaba evrokodov - evropskih standardov, ki določajo načela in pravila za zagotovitev varnosti, uporabnosti in trajnosti objektov. Zaradi ureditve trga po priključitvi Slovenije Evropski Uniji in s tem enostavnejšega pretoka blaga in delovne sile v okviru EU je bila večja pozornost gradbene inšpekcije namenjena nadzoru vgrajevanja gradbenih proizvodov in opravljanja storitev s področja graditve objektov tako pri pravnih osebah kot tudi fizičnih osebah. Ustreznost gradbenih proizvodov je eden bistvenih pogojev za doseganje glavnih zahtev za objekte (9. čl. ZGO-1). Izkazalo se je, da bil je poostren nadzor in sodelovanje s tržno inšpekcijo, ki pri tem opravlja nadzor nad proizvodnjo in prometom z gradbenimi proizvodi, nujen, pa čeprav so izvajalci za večino pregledanih proizvodov dostavili ustrezna dokazila. Z intenzivnim nadzorom na tem področju smo dosegli relativno hitro prilagoditev trga novim razmeram in vzpostavitev reda pri uporabi gradbenih proizvodov.

Poleg tega, da gradbeni inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor, sodelujejo tudi kot člani v Odboru za koordinacijo v gradbeništvu pri Ministrstvu za gospodarstvo, Sosvetu za statistiko gradbeništvu pri Statističnem uradu RS, Svetu za tehnična soglasja, ki deluje v okviru Zavoda za gradbeništvo Slovenije (ustanovilo ga je Ministrstvo za gospodarstvo), kjer se pripravljajo in urejajo ustrezni predpisi in pogoji na področju gradbeništvu. Prav tako gradbeni inšpektor kot predstavnik Inšpektorata sodeluje tudi v mednarodni delovni skupini za revizijo CPD (direktive o gradbenih proizvodih), ustanovljeni v začetku mandata predsedovanja Slovenije Evropski uniji. Največ prijav s strani občanov je v zvezi s postavitvijo enostavnih objektov in izvedbo del, za katera ni potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja. Pojasnjevanje občanom - prijaviteljem - in ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi s temi vrstami enostavnih objektov je zahtevalo od inšpektorjev veliko dodatnega dela. Intenzivnost gradenj v romskih naseljih, več naselij je predvsem v občinah Črnomelj, Metlika in Novo mesto, se v zadnjih letih zmanjšuje. Do legalizacij teh naselij še ni prišlo, ker ni ustreznih prostorskih aktov. Učinkovitost izvršb (prisilnih odstranitvev objektov) je v teh naseljih manjša, ker so objekti vseljeni – ljudje potem na istem kraju ali v bližini postavijo nova bivališča (najprej šotore, provizorije, prikolice). V gradbeni inšpekciji v primerih novih nelegalnih gradenj v romskih naseljih prednostno uvedemo postopke, prav z namenom preprečitve širjenja teh naselij.

Planirano število inšpekcijskih pregledov je bilo določeno predvsem glede na planirane prioritete pri nadzoru.

Realizacija načrtovanih aktivnosti gradbene inšpekcije v letu 2011		
Vrsta opravi in ukrepa	načrtovano	realizirano
Inšpekcijski pregledi (vsi)	10.000	10.267
Inšpekcijski pregledi v zvezi z uporabo objektov	1.100	878
Inšpekcijski pregledi v zvezi z rekonstrukcijo objektov	1.100	1.176
Inšpekcijski pregledi v zvezi z gradnjo za trg	600	509
Inšpekcijski pregledi za stanovanjske objekte	3.500	3.920
Inšpekcijski pregledi za gostinske, trgovske, poslovne stavbe	800	662

Tabela 15: Število načrtovanih in realiziranih inšpekcijskih pregledov.

Iz tabele je razvidno, da skupno število realiziranih pregledov presega število načrtovanih, po drugi strani pa pri posameznih prioritetah nadzora število realiziranih pregledov ne dosega planiranega števila. Takšna je situacija pri prioritetah uporabe objektov, gradnje za trg ter gostinskih, trgovskih in poslovnih stavbah, kar pa je posledica zmanjšane števila novogradenj in s tem tudi manjšega števila objektov, ki preidejo v uporabo. Takšno razlago dodatno potrjuje povečano število pregledov v zvezi z rekonstrukcijo objektov, saj vedno več investitorjev raje rekonstruira starejši objekt kot investira v novogradnjo.

7.3.2. Geodetska inšpekcija

Geodetska inšpekcija opravlja nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev.

Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v:

- Zakonu o geodetski dejavnosti - ZGeoD-1 (Ur. l. RS, št. 77/00) in podzakonskih predpisih (12),
- Zakonu o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot - ZENDMPE (Ur. l. RS, št. 52/00 in nasl.) in podzakonskih predpisih (8) ter od 24. 11. 2006 naprej v Zakonu o evidentiranju nepremičnin - ZEN (Ur. l. RS, št. 47/06 in nasl.),
- Zakonu o urejanju prostora – ZUreP-1 (Ur. l. RS, št. 110/02 in spremembe) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju - ZPNačrt (Ur. l. RS, št. 33/07 in 108/09), in podzakonskih predpisih (23).

Področje geodetske dejavnosti urejajo tudi Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin – ZMVN (Uradni list RS, št. 50/06, 87/11), Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOIONUS (Uradni list RS št. 25/08) in drugi. Pri opisanem gre predvsem za opravljanje nadzora nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetskih storitev, vpis v imenik geodetskih podjetij in izpolnjevanje pogojev za odgovorne geodete. Geodetski inšpektor vodi prekrškovne postopke v zvezi s kršitvami določb teh predpisov.

Prioritete pri delu

Kot v prejšnjih letih smo tudi v letu 2011 zaradi kadrovskih težav zagotavljali le nujen nadzor nad opravljanjem geodetskih storitev.

Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

V letu 2011 je bilo uvedenih 69 novih inšpekcijskih postopkov. Večina prijav, ki smo jih prejeli v preteklem letu, se nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti, čeprav se vprašanje nestrinjanja z vzpostavitev katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku določitve meje, kar pa je povezano z dodatnimi stroški. Za skladnost izdelka oz. dela s predpisi geodetske stroke je odgovoren odgovorni geodet, ki s svojim podpisom in identifikacijsko številko na izdelku potrjuje pravilnost le-tega.

V vseh obravnavanih primerih smo preverili, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravljal geodet z ustrežno strokovno izobrazbo in z opravljenim posebnim strokovnim izpitom. Ugotovljene so bile posamezne nepravilnosti, ki so jih geodetska podjetja po ugotovitvi nepravilnosti tudi odpravila. V treh primerih je bilo ugotovljeno, da geodetsko podjetje ni izpolnjevalo pogojev za opravljanje geodetskih storitev.

Prejeli smo tudi več prijav v zvezi z odstranitvijo mejnikov. Prijave običajno temeljijo na obtožbah "sosedu" in kršitelju je mnogokrat težko dokazati storjeni prekršek. Geodetska inšpekcija je obravnavala 12 primerov poškodovanja oz. odstranitve mejnikov. V primerih, ko je bilo kršitelju

dokazano, da je z odstranitvijo oz. poškodovanjem mejnikov bil storjen prekršek iz malomarnosti ali namerno, je bila kršitelju izdana odločba o prekršku.

Zakon o evidentiranju nepremičnin predpisuje obvezno evidentiranje stavb v kataster stavb. V primerih, ko je geodetska uprava ugotovila, da stavba ni evidentirana v katastru stavb in zavezanci tega niso storili niti po opozorilu Geodetske uprave v naknadnem roku, je ta podala geodetski inšpekciji predloge za uvedbo postopka o prekršku. Prejeli smo 389 predlogov in po uvedbi postopka izdali 103 odločbe o prekrških in 57 opozoril. Večina lastnikov nepremičnin po uvedbi prekrškovnega postopka izpolni predpisane obveznosti s področja evidentiranja nepremičnin.

Posamezne prijave geodetski inšpekciji so se nanašale tudi na delo sodnih izvedencev geodetske stroke in nad delom geodetskih uprav. V takih primerih geodetska inšpekcija prijavitelje obvesti o pristojnostih posameznih organov.

Prilagamo tudi podatke o načrtovanih in dejansko izvršenih dejanjih geodetske inšpekcije – Tabela 16: Realizacija načrtovanih aktivnosti geodetske inšpekcije v letu 2011. Načrtovano število inšpekcijskih pregledov je bilo določeno glede na dotedanje ugotovitve glede stanja na področju geodetske dejavnosti.

Vrsta opraviila, ukrepa	načrtovano	realizirano
inšpekcijski pregledi	50	69

Tabela 16: Realizacija načrtovanih aktivnosti geodetske inšpekcije v letu 2011.

Število opravljenih pregledov presega število načrtovanih tudi zaradi opravljene obsežnejše kontrole geodetske inšpekcije v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za delo pri odgovornih geodetih.

7.4. ZAKLJUČEK

Poudarek pri delu gradbene inšpekcije je bil na izvrševanju načrta dela, to je predvsem na nadzoru v zvezi s prioritetai pri delu, ter čim bolj učinkovitem preprečevanju nelegalnih in neskladnih gradenj, še posebej na področju gradnje za trg, nadzoru nad rekonstrukcijami objektov, nadzoru nad varovanimi območji, nadzoru nad udeleženci pri graditvi objektov (izvajalci, nadzorniki), nadzoru nad pogoji za začetek uporabe objektov in nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov. Na nobenem področju niso bile ugotovljene posebne nepravilnosti ali večje število nepravilnosti. Podatki o postopkih in ukrepih za leto 2011 so primerljivi s podatki za prejšnja leta. Pri delu geodetske inšpekcije je bilo v letu 2011 opaziti bistveno večji priliv zadev na področju obveznega evidentiranja stavb v kataster stavb. Medtem, ko je bilo predlogov za uvedbo postopka o prekršku s strani Geodetske uprave v letu 2010 107, jih je bilo v letu 2011 kar 389. Nadzor na področju evidentiranja stavb bo tudi v letu 2012 predstavljal eno ključnih prioritetai dela geodetske inšpekcije.

LETO 2011									
POROČILO O IZVRŠEVANJU NAČRTA DELA GRADBENE INŠPEKCIJE									
VSEBINA NALOGE	INŠPEKCIJSKI UKREPI				IZVRŠBE			PREKRŠEK	
PRIORITETE PRI DELU GRADBENE INŠPEKCIJE	ŠTEVILO OBJEKTOV	INŠP. PREGLEDI	ZASLIŠANJA	ODLOČBE	SKLEP DEN.PRIS. ZUP	DENARNA KAZEN ZIN	IZVRSBA PO DRUGI OSEBI	UKREP PREKR.OR GANA	OBDOLŽ. PREDLOG
B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
PRIORITETE PO VRSTAH GRADENJ									
Nadzor nad gradnjo za trg	709	509	270	73	8	2	2	20	0
Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov	702	555	297	100	16	4	1	47	0
Nadzor nad rekonstrukcijo in adaptacijo objektov	1515	1176	731	210	14	9	6	64	3
Nadzor nad nelegalnim odjemom in vgrajevanjem min. surovin	67	64	24	2	0	0	0	0	0
Nadzor nad uporabo objektov	1235	878	497	151	33	4	0	44	0
PRIORITETE PO OBMOČJIH NADZORA									
Nadzor nad varovanimi območji	2193	1447	665	282	35	1	11	82	0
Nadzor nad območji razpršene gradnje	6057	3833	2217	951	166	40	33	164	0
NADZOR NAD UDELEŽENCI PRI GRADNJI									
Nadzor nad delom nadzornikov pri gradnji	253	221	165	18	0	0	0	25	0
Nadzor nad izvajalci	468	400	272	50	0	0	0	25	0

Tabela 17: Podatki o izvrševanju načrta dela gradbene inšpekcije v letu 2011.

LETO 2011 POROČILO O DELU GRADBENE INSPEKCIJE	ZAHTEVNI OBJEKTI										MANJ ZAHTEVNI OBJEKTI						NEZAHTEVNI OBJEKTI	ENOSTAVNI OBJEKTI	SKUPNO STEVILO
	STAVBE					INZ. OBJEKTI					STAVBE					Inz.Obj.			
	Vec stanov. in socialno varst. stanov. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Druge nestanovanjske stavbe	Objekti razp. » x od 8m, mestovst. prešfori	Avtoceste, zeleznica, jarelis ca, tike, žilnice	Energi. obj., daljnovodi, vodovodi, zbirni kanali	Drugi zahtevni inženirski objekti	Eno, dvo in več stanov. in social. varst. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Druge nestanovanjske stavbe	Drugi objekti, ki niso razvrščeni med zahtevne				
																C			
Inšpekcijski pregledi	171	102	14	119	64	13	19	29	43	3749	560	93	347	1908	611	1864	561	10267	
Zaslišanja	63	42	6	75	36	8	6	20	19	1963	253	26	207	792	293	1085	362	5256	
150. člen ZGO-1 1 ali 2.tč. (odprava nepravilnosti oz. ustavitve gradnje)	2	2	0	4	2	1	0	2	1	27	10	1	3	8	1	3	0	67	
150. člen ZGO-1 3.tč. (prepoved uporabe)	0	5	1	3	3	0	0	0	1	44	17	3	19	20	4	0	0	120	
150. člen ZGO-1 4.tč. (prepoved vgradnje)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	3	0	9	
152. člen ZGO-1 - nelegalna gradnja	4	2	1	4	2	0	0	1	3	313	52	2	39	309	74	259	34	1099	
153. člen ZGO-1 - neskladna gradnja (ustavitve in sprem. dovoljenja)	2	0	1	2	2	0	0	0	0	94	3	2	7	31	2	11	0	157	
153. člen ZGO-1 - neskladna gradnja (odstranitev oz. uskladitev)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	28	5	0	0	7	3	0	0	45	
154. člen ZGO-1 - nevarna gradnja	5	2	0	1	2	0	1	0	0	64	1	0	2	15	1	1	0	95	
155. člen ZGO-1 - nelegalni kop	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
156. člen ZGO-1 - posebni primeri	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	
158. člen ZGO-1 - odklop od infrastrukturnih omrežij	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	6	0	0	7	0	0	0	22	
160. člen ZGO-1 - označitev ukrepa	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	3	
161. člen ZGO-1 - zaseg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Odločba ZUN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	1	0	2	2	0	0	9	
Odločba ZGO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	1	1	0	6	0	4	0	22	
Opozorilo 33. člen ZIN	15	6	3	8	4	0	1	0	3	214	33	2	31	117	26	45	17	525	
Sklep o dovolitvi izvršbe - razen tč. 2,3	3	2	0	3	0	0	0	1	1	243	30	2	24	167	47	154	11	688	
Sklep o dovolitvi izvršbe - 4 odst. 148. člena (obnova gr. Dov.)	0	2	0	0	0	0	1	0	0	27	8	0	3	11	1	8	2	63	
Sklep o stroških	0	0	0	0	1	0	0	0	0	16	5	0	5	16	3	10	0	56	
Drugi sklepi	22	13	0	29	12	1	2	2	6	723	91	10	57	442	126	293	66	1895	
Den. kazen 148. člen ZGO-1 - ustavitve gradnje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	1	0	1	8	
Den. kazen 148. člen ZGO-1 - ostale kazni	0	0	0	3	0	0	0	0	0	16	6	0	1	13	0	3	0	42	
Den. kazen 298. člen ZUP	1	0	0	0	0	0	0	0	0	9	3	1	3	3	1	5	0	26	
Odstop denarne kazni v izterjavo	0	2	0	0	1	0	0	0	0	30	13	0	11	20	3	1	1	82	
Prisilna izvršba po 2 osebi	0	0	0	1	0	0	2	0	0	20	2	0	2	10	3	3	0	43	
Odstranitev ali sanacija s strani zavezanca	1	0	1	2	4	0	0	0	1	101	19	5	18	131	28	150	13	474	
Plačilni nalog ZP1	5	7	3	9	6	0	0	0	0	147	23	5	23	90	14	24	10	366	
Odločba prekrškovnega organa ZP1	1	1	2	7	4	0	0	0	0	29	13	1	3	37	7	6	1	112	
Obdolžilni predlog ZP1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	3	
Plačilni nalog ZIN (mandatna kazen)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	21	8	1	3	28	2	10	0	74	
Ovadb. tožilstvu	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Odstop državnemu pravobranilstvu za vložitev tožbe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	4	
SKUPAJ																		21635	

Tabela 18: Številčni podatki o delu gradbene inšpekcije v letu 2011.

8. STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

8.1. PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2011 opravljala svoje delo na podlagi predpisov, ki določajo njeno pristojnost in sprejetega letnega načrta inšpekcijskega nadzora.

8.1.1. Pristojnost

Pristojnost stanovanjske inšpekcije in pooblastila za izvajanje inšpekcijskega nadzora določajo Stanovanjski zakon, Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb, Zakon o splošnem upravnem postopku, Zakon o inšpekcijskem nadzoru, Zakon o prekrških in vsi podzakonski predpisi izdani na podlagi teh zakonov. Izvrševanje inšpekcijskega nadzora opravljajo posamezni stanovanjski inšpektorji :

- z vodenjem posameznih postopkov inšpekcijskega nadzora,
- z vodenjem izvršilnih postopkov,
- z izdajanjem odločb sklepov in predlogov v upravnem postopku,
- v izvajanju preventivnih ukrepov, katerih namen je zagotavljanje zakonitega ravnanja inšpekcijskih zavezancev oziroma varovanje pravic drugih oseb,
- v izrekanju sankcij in opozoril kršiteljem, kot prekrškovni organ,
- v sodelovanju z drugimi državnimi organi in organi lokalnih skupnosti.

8.1.2. Organizacija

Stanovanjska inšpekcija, s sedežem na Vilharjevi 33, Ljubljana je sestavni del Inšpektorata RS za okolje in prostor, kot organa v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Delo opravlja pet stanovanjskih inšpektorjev, ki so krajevno pristojni za območje celotne države Slovenije.

8.1.3. Stanovanjski zakon

Stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski nadzor nad uresničevanjem javnega interesa na stanovanjskem področju opravljajo inšpektorji stanovanjske inšpekcije, pri čemer opredeljuje kot javni interes zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba, in zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. Pristojnost stanovanjskega inšpektorja se konkretizira v ukrepih zoper etažne lastnike, da zagotovijo, vzdrževanje skupnih delov v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb, v določitvi začasnega upravnika v primerih, ko ta ni določen in bi po zakonu moral biti. V ukrepih zoper posameznega etažnega lastnika, da vzdržuje stanovanje tako, da se odvrne škoda, ki bi nastala drugim posameznim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja, ali s prepovedjo opravljanja dejavnosti v delu stanovanja, če niso izpolnjeni pogoji določeni v zakonu. Z novelo stanovanjskega zakona se je v letu 2008, v interesu varovanja in učinkovitega upravljanja etažne lastnine razširila pristojnost stanovanjske inšpekcije tako, da etažnemu lastniku, ki vgradi napravo na skupne dele večstanovanjske hiše brez potrebnega soglasja in naloži njegovo pridobitev oziroma odstranitev naprave in sanacijo povzročene škode, če soglasje ni pridobljeno. Učinkovitost upravljanja v večstanovanjskih stavbah se zagotavlja tudi z nadzorom in izrekanjem ukrepov zoper upravnika, etažnega lastnika ali najemnika, za kršitve, katere je zakon opredelil kot prekršek. Soinvestitorstvo in partnerstvo v noveli zakona ima namen povečati možnosti reševanja najemnih razmerij z večjo ponudbo neprofitnih stanovanj. Za nadzor nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij z vidika izvajanja določil stanovanjskih predpisov je pristojna stanovanjska inšpekcija, vendar tudi v tem letu nismo obravnavali nobenega primera. V tem poročilu velja omeniti pomembno sodbo Ustavnega sodišča, ki je s svojo odločbo U-I-255/09 z dne 23. 6. 2011 razveljavilo 127.čl., stanovanjskega zakona. V tem členu je bila določena pristojnost občinskih organov za vodenje izvršilnih

postopkov po odločbah stanovanjske inšpekcije, ki so bile izdane na podlagi 125.čl., 126.čl., in 126a.čl., Stanovanjskega zakona. Ustavno sodišče je s to svojo odločbo spremenilo svojo odločitev iz leta 2007 glede izvirne pristojnosti organov lokalne samouprave, saj je takrat odločilo, da je za vodenje izvršilnih postopkov po 127.čl. SZ pristojna občina-organ lokalne skupnosti. S to novo odločitvijo so se vsi izvršilni postopki, ki niso bili pravnomočno končani pri pristojnih občinskih organih v celoti prenesli na stanovanjsko inšpekcijo, s tem pa se je obseg nalog v trenutku enormno povečal. Kljub delni kadrovski dopolnitvi proti koncu leta ocenjujemo, da bo potrebno še nekaj časa, da se bodo lahko ti postopki vodili v pričakovanih okvirih.

8.1.4. Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES)

Zakon je stopil v veljavo 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem gradnje pričnejo s prodajo, pri čemer se kupci zavežejo del kupnine plačati pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravna v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski inšpektorji. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve prepove sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje, ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Tovrstne kršitve so opredeljene tudi kot prekršek, zato se zoper kršitelje uvede tudi prekrškovni postopek. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo tudi javno objavi.

8.2. UGOTOVITVE PRI DELU

8.2.1. Uvedba in vodenje postopkov

Postopki inšpekcijskega nadzora se vodijo v upravnem postopku izključno po uradni dolžnosti. Prekrškovni postopek se uvede prav tako po uradni dolžnosti, ali na pisni predlog v zakonu določenega predlagatelja. Inšpekcijski postopki, ki se vodijo po uradni dolžnosti se vedno vodijo v javnem interesu. Prav tako tudi vsi izvršilni postopki, ki so sedaj, kot smo že zapisali prešli v pristojnost stanovanjske inšpekcije. Po Zakonu o prekrških so stanovanjski inšpektorji tudi prekrškovni organi, ki vodijo postopke po uradni dolžnosti v tako imenovanem hitrem postopku. Dosedanja praksa izkazuje, da so bili ti postopki v preteklosti učinkoviti, saj je neposredni nadzor in izrekanje ukrepov (opozorilo, opomin ali globa), prispeval k večjemu spoštovanju obveznih zakonskih norm, tako etažnih lastnikov, kot upravnikov in investitorjev. Sodbe sodišč v tem obdobju potrjujejo pravilnost odločitve prekrškovnega organa tako z vidika procesne, kot materialne vsebine približno v polovici obravnavanih primerov, v vseh ostalih primerih pa je sodišče spremenilo našo odločitev ali ustavilo postopek. Razloge za to je vsekakor iskati v vse bolj pravno zapleteni zakonodaji na tem področju, ali drugače rečeno hitri postopek se vse bolj spreminja in izenačuje z rednim sodnim postopkom. Pogoste spremembe in dopolnitve zakona o prekrških vedno bolj zapletajo sam postopek, ga delajo nepreglednega, strokovno prezahtevnega in posledično tudi vedno bolj neučinkovitega. Postopki prisilne izvršbe izrečenih glob, se izvajajo preko DURS.

8.2.2. Ukrepi in dejanja

Stanovanjski inšpektorji so obravnavali oziroma začeli s postopkom v **787** zadevah, kar je 69 zadev več kot v predhodnem letu. Od tega se je obravnavalo **639** zadev v rednem inšpekcijskem postopku in **129** zadev v prekrškovnem postopku in **19** zadev v izvršilnem postopku. Državljanom in državljanom je bilo v zvezi z njihovimi vlogami poslanimi na uradni elektronski naslov stanovanjske inšpekcije, posredovano **247** sporočil v smislu pojasnil glede pristojnosti oziroma uvedbe postopka po uradni dolžnosti. Vseh obvestil strankam pa je bilo **762**.

8.2.3. Redni inšpekcijski postopek

V rednem inšpekcijskem postopku smo izdali skupaj **105** odločb, pri čemer je to zmanjšanje v primerjavi s preteklim letom posledica zmanjšanja števila odločb s katerimi je bil postavljen začasni upravnik. Porast odločb s katerimi je bil določen začasni upravnik v letu 2010, je posledica stečaja podjetja, ki je opravljalo dejavnost upravnništva, in je bilo nujno ta razmerja urediti s posredovanjem stanovanjske inšpekcije. V spodnji tabeli prikazujemo število odločb po njihovi vsebini in število drugih ukrepov izdanih v postopku inšpekcijskega nadzora:

SZ in ZVKSES	2011	2010	2009
Odločba - sanacija skupnih delov v večstanovanjski stavbi	48	66	61
Odločba - popravilo napak v posameznem delu	37	57	36
Odločba - odstranitev naprav iz skupnih delov	7	8	6
Odločba – določitev začasnega upravnika	5	66	16
Odločba - prepoved opravljanja dejavnosti v delu stanovanja	4	2	1
Odločba prepoved prodaje stanovanj	4	3	6
Skupaj odločbe	105	202	126
Sklep	112	127	120
Ogled na kraju samem	190	206	218
Odstop zadeve pristojnemu organu	53	57	85
Obvestilo stranki o sprejetih ukrepih	762	426	414

Tabela 19: Podatki o inšpekcijskem postopku stanovanjske inšpekcije.

Nadzor stanovanjske inšpekcije v zvezi z vzdrževanjem skupnih delov v večstanovanjskih stavbah in njihovih posameznih delov se opravlja izključno za stanovanjske stavbe na katerih je vzpostavljena etažna lastnina. Stanje etažne lastnine se ugotavlja iz podatkov v zemljiški knjigi in katastra stavb GURS. Večina ureditvenih odločb se tudi v tem letu nanaša na vzdrževanje skupnih delov in popravlom napak v posameznem delu. Postopki v zvezi z ZVKSES so se končali z izdajo odločbe v 4 primerih. Prijavitelji - praviloma so to kupci stanovanj največkrat prijavljajo težave z nerešenimi reklamacijskimi zahtevki, vendar je za ta vprašanja pristojno le sodišče. Število obvestil prijaviteljem, ki niso stranke v našem postopku, o ukrepih, ali razlogih, da inšpekcijski postopek ne bo uveden, se je povečalo na 762 (med temi je vključenih tudi 247 odgovorov po elektronski pošti) in izkazuje trend vsakoletnega porasta. Zoper odločbe izdane v rednem inšpekcijskem postopku je bilo vloženih 14 pritožb. Pritožbeni organ je v preteklem letu zavrnil kot neutemeljene 39 pritožb, v 7 primerih pa je odpravil odločbo stanovanjske inšpekcije. Sami smo v zvezi s pritožbami nadomestili izdano odločbo v 5 zadevah.

PRITOŽBA	2011	2010	2009
Skupaj vlozene pritožbe zoper odločbe	14	17	8
Nadomestna odločba	5	2	
Instanca – pritožba zavrnjena	39	4	2
Instanca – odpravi se odločba organa I stopnje	7		1

Tabela 20: Število pritožb zoper inšpekcijske postopke stanovanjske inšpekcije.

8.2.4. Izvršilni postopek

V zvezi z izvršilnim postopkom smo že navedli spremembe, ki so nastale z odločbo ustavnega sodišča. Tako se odločbe izdane na podlagi 125. čl., 126.čl. in 126a. čl., v primerih, ko jih zavezanci ne izvršijo, ne predlagajo več v izvršbo pristojnemu občinskemu organu v prisilno izvršitev, pač pa te postopke vodi stanovanjska inšpekcija, pri čemer je način izvršbe enak, to je z denarno prisilitvijo.

Upravna izvršba	2011	2010	2009
Sklep o dovolitvi izvršbe	5	-	1
Predlog izvršbe pristojnemu občinskemu organu	11	28	15

Tabela 21: Število upravnih izvršb.

8.2.5. Prekrškovni postopek

Kršitve stanovanjskega zakona, ki hkrati pomenijo storitev prekrška so določene v XVII poglavja in so za etažne lastnike določene v razponu od 500 EUR do 1200 EUR enako za najemnike, za upravnike - pravne osebe od 5.000 € do 125.000 €. Prekrškovni organ lahko pri določitvi globe izreče le najnižji znesek.

Zaradi suma storitve prekrška smo začeli s postopkom v 129 zadevah. Najpogostejše kršitve etažnih lastnikov:

- neplačevanje stroškov upravljanja (vključujejo neplačila v rezervni sklad),
- opustitve v zvezi z najemnim razmerjem (oddajanje stanovanj brez pisne najemne pogodbe).

Kršitve upravnikov:

- opustitev obveznega sklica zbora lastnikov enkrat letno,
- kršitve obveznosti ob prenehanju upravljanja (primopredaja poslov),
- kršitve povezane z vodenjem in porabo sredstev rezervnega sklada,
- onemogočanje vpogleda etažnemu lastniku v sklenjene pogodbe s tretjimi osebami.

Ukrepi prekrškovnega organa	2011	2010	2009
Odločba	7	7	-
Plačilni nalog	11	33	28
Opozorilo	20	33	34
Zaznamek, da se odločba o prekršku ne izda	52	99	90

Tabela 4: Število ukrepov v prekrškovnem postopku.

Odločitve prekrškovnega organa v zvezi z obravnavanjem zahtev za sodno varstvo so prikazane v naslednji tabeli.

Zahteva za sodno varstvo-odločitev sodišča	2011	2010	2009
Sklep-zahteva se zavrže	-	2	-
Odločba se odpravi in postopek ustavi	-	-	-
Nova odločba	-	7	-
Poslano sodišču	1	24	8
Sodišče postopek ustavi	6		
Sodišče zahtevo zavrne	7	5	
Sodišče odločbo spremeni	3		

Tabela 5: Število zahtev za sodno varstvo.

Predlog za prisilno izvršitev globe smo posredovati DURS v 13 primerih.

8.2.6. Prioritete

Med prioritete naloge inšpekcijskega nadzora smo postavili tri nivoje, po naslednjih kriterijih:

- ogroženost posameznika z vidika neposredne nevarnosti za življenje in zdravje v večstanovanjskih objektih in njihovega premoženja,
- zaščiti javnega interesa določenega z zakonom in
- preventivno delo.

Stanovanjska inšpekcija je pri vodenju postopkov upoštevala postavljene prioritete in se v vseh primerih, ki sodijo v prvo prioriteto nemudoma odzvala, ter izrekla ukrepe kot npr: prepoved uporabe nevarnih naprav v večstanovanjski hiši, takojšni ukrepi za preprečitev škode ali nevarnosti, prepovedi nadaljnega protipravnega ravnanja – npr. pri nezakonitih prodajah stanovanj, javna objava odločbe, ipd.. Uresničevanje javnega interesa opredeljenega z zakonom se je zagotovilo v vseh ostalih postopkih, v izdanih odločbah oziroma sklepih (npr. postavitve začasnega upravnika, odredbe o nujnih vzdrževalnih delih, pregled poslovanja upravnikov in sankcioniranje nepravilnosti, izrekanje sankcij pri kršitvah investitorjev ob prodaji stanovanj, prepoved opravljanja dejavnosti v delu stanovanja, itd.). Preventivno delo je bilo usmerjeno predvsem na seznanjanje upravnikov, lastnikov in najemnikov na njihove pravice in obveznosti, ter sankcije, ki sledijo kršenju zakonskih pravil.

8.2.7. Druge aktivnosti

Posebni aktivnosti v tem letu nismo planirali in tudi ne izvajali. V okviru danih možnosti smo se udeležili le posvetov in seminarjev ki so bili namenjeni obnovi in širitvi našega znanja.

8.3. ZAKLJUČEK

Stanovanjska inšpekcija je v okviru danih možnosti izpolnila svoje poslanstvo, ki ji ga določajo veljavni predpisi. Zastavljene cilje in naloge smo v tem letu izpolnili. Poleg rednega inšpekcijskega nadzora je bilo veliko truda in časa vloženega za seznanjanje prijaviteljev in drugih strank o izvedenih ukrepih oziroma razlogih za njihovo opustitev, kakor tudi za pojasnjevanje naših dejanj v konkretnih postopkih Varuhu človekovih pravic, Komisiji za preprečevanje korupcije, poslancem državnega zbora, upravni inšpekciji, informacijski pooblaščenki in drugim. Vse to je dodatna obremenitev pri delu, kar pomeni, da nam zakonodaja nalaga vedno več obveznosti in hkrati ne dovoli za to upravičeno potrebne dodatnega kadrovanja. Posledice se kažejo pri daljšanju postopkov inšpekcijskega nadzora, ki je osnova in prioriteta našega dela. Stanje na tem področju se iz leta v leto le še poslabšuje. Stanovanjska inšpekcija je pripravila že številne pobude in predloge, za po naši oceni, potrebne spremembe ZVKSES. Opozorili smo na problematiko rabe sredstev rezervnega sklada v zvezi z najemanjem in plačevanjem kreditov, na težave pri upravljanju stavb, kjer sta imenovana dva ali več upravnikov. Menimo, da bi se morali voditi transakcijski računi za vsako stavbo posebej, prav zaradi transparentnosti porabe sredstev etažnih lastnikov. Zakon o prekrških bi se moral uskladiti z njegovim prvotnim namenom, to je da prekrškovni organi vodijo enostaven in hiter postopek, ki bi bil učinkovit do kršiteljev. V stanovanjskem zakonu in ZVKSES naj bi dopustili možnost prekrškovnemu organu, da izreka globo v razponu. Da bi lahko ohranili vsaj dosedanjo učinkovitost pri nadaljnjem delu je potrebno oceniti tudi možnost dodatne kadrovske okrepitve stanovanjske inšpekcije.